

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSEI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Két kancellár.

Budapest, október 18.

(L.) Merészen, összes vitorlát kibontva futott be Németország hajója a kínai vizekre, oda parancsolta egy impresszionabilis ifjú császár akaratára. És most ott bukdácsol ez a hajó a legveszedelmesebb forgatag közepén, vakmerő kockajátékra hívja a sorsot, amely kerek harminc évvel ezelőtt oly engedelmesen mosolygott rája. Nincs többé ut visszafelé: a megkezdett tornát végig kell küzdenie a sárga emberekkel, ha még annyiba kerül is. Ez a legújabb kurzus meglepően nagystílű, de módfelett veszedelmes. Messzelátó szem, ruganyos kar, a hazardőr elszántsága kell, hogy tulajdonságai legyenek a hajó kormányosának.

A hajó kormányosa nyolcvanestendő öreg ember. Még nem rokkant meg, de nyolcvan éves. Nyolcvan évnek terhe, sulya, tapasztalása magában véve kormányzati program. Bizonyára nem a vállalkozás, a terjeszkedés, a kalandok programja, hanem a nyugalom és megtartás. Hohenlohe kancellár sem át nem érezhette Vilmos császár kínai terveit, sem nem azonosíthatta magát velük. Hohenlohe, a fiatal császár féhérbaju kancellárja, kell hogy befejezettnek tartsa Németország külső munkáját a hetvenes évek nemzetegyesítő művével. Ő már akkor is öregedő ember volt, aki re bene gesta nyugalomba vonulhatott volna. Ha még a nagy egyesítési mű után is hazafias buzgóságából munkát vállal vala, akkor az csak a bölcs és békés megtartás műve lehetett. A fölépített hatalmas palotát kényelmes berendezni, hogy ott boldog nyugalom viruljon: ez lehetett a kancellár ideája, amikor hetvenes korában mégis rábiratta magát, hogy beüljön a kancellári székbe. Ez a hetvenes ember egyetlen lehető politikája.

De ime megmozdul a német föld s ismét fegyveres ezredek zörrennek elő. Nincs pihenő, kiáltja az országba a császár szava:

előre, csak mindig előre, lengjen a német lobogó valamennyi óceáni partjain, terjeszkedjék a birodalom mindenfelé, amerre csak lehet, gyarapodjék új gyarmatokkal, új szigetekkel, lecsipett új territóriumokkal...

Hogyan vánszorogjon utána a féhérbaju agg kancellár e rohamlépésben világgá induló császári akaratnak? Ez már nemcsak politikai, de fiziológiai lehetetlenség. És nem is vett részt Hohenlohe a kínai politikában.

Elvonult oroszországi és németországi bírtokaira, mialatt gróf Bülow a fiatal császárral nagyszerű flottaszaporító terveket eszelt ki. Messze elkerülte Berlint, amikor Vilmos császár bosszúul keresztes hadjáratot indított Khina ellen s a mikor megfogalmazták a német külügyi hivatalban azt a híres körlevelet, amelylyel végítéletet kívánt hirdetni Németország a sárga emberre. Mindezekkel az idegfeszítő, kockázatos, katonás dolgokkal a werkii veterán nem törődött: nem érezhette át e terveket, nem vette be agy kora. De a felelősséget értük, mert császárja parancsolta, magára vette. Mostanáig tudniillik még csak ennyiről volt szó: megvédelmezni a birodalmi gyűlésen a császár e legszemélyesebb politikáját. Annak a császárnak a politikáját, aki „édes bátyám uramnak“ szólította s akivel származására nézve szinte egyenrangúnak tudta magát. Az öreg kancellárt ilyen gavallérezés hatotta át havas fövel is.

Ámde most fordult a kocka: Németország a többi hatalmakkal együtt körülbelől eléri azt a célját, hogy békét diktálhasson Khinának. Bármit demantálják is a külügyi hivatalok a földszerzési célt, a kínai békeszerzésnek mégis a hatalmak összekocanása lesz a következménye. Mindenki többet fog akarni, mint a másik és mindenki be akarja csapni a másikat. A kínai háboru nemzetközi háboruvá is válhatik, ha a rossz sors ugy akarja. Most itt az ideje, hogy helyén legyén kiki, sok erővel, éles körültekintéssel, leginkább pedig ruganyos, ravasz fondorlattal.

Szemesé a világ Khinában is. Mit keresne e szituáció közepette a nyolcvan éves öreg kancellár, a frank hercegek és romagnoliai lovagias grófok utóda? Ő már kinőtt a diplomata sorból s pátriárkává öregedett.

Vele lekerült a kormányról az a nemzedék, amely a hatvan-hetvenes évek nagy küzdelmeit meglett férfikorában vívta Bismarck oldalán. Becsületes, lovagias nemzedék volt, amely komoly virtussal küzdött végig egy hatalmas háborut és férfias akaratú építette aztán meg pihenőül az egységes német birodalmat. E típusnak a császári trónon a filozófus lelkű Frigyes császár volt a képviselője. De ő hamar elhalt s hirtelenül, egészen fiatal korában a trónra pafant II. Vilmos császár, a heves tetterő és felbuzdulás személyesítője. A korona viselője egy-egy nemzedékkel ifjabb volt, mint a német politika vezetői. Ez a nagy különbség azután csakhamar igen erősen megérezte. Bismarck ment s egy katonaember jött helyébe. Azután ment Caprivi is, mert talán nem volt egészen hajlítható médium s jött a császári akaratnak hü és lovagias végrehajtója, nagyszerű ősi reprezentáns: Hohenlohe. Csak a mostani kancellárválsággal érte utól a kormány a császárt: csak most egyivásu vele észjárásban, az új-német eszmében, talán temperamentumban is. Hohenlohet, a régibb Németország emberét, akinek ősei Rótszakállú Frigyes oldalán veredtek szerfeszéjjel Európában, Bülow követi, a legifjabb Németország legifjabb grófja, akit egy évvel ezelőtt ajándékozott meg vadonatúj címmel a császár.

Mi ebben a kancellárváltozásban éppen azt tartjuk történelmileg fontosnak, hogy Vilmos császár gyors és erélyes cselekedetekkel ilyen módon a trónja köré gyűjtötte a maga kortársait és szépen a historiába utalta vissza a régibb embereket. A kortárs szóval jelezzük azokat a politikusokat, akik a mai fiatal Németország terjeszkedő, imperialisztikus politikáját tökéletesen átérzik. Köztük van a katona, aki

TARCA.

Két diák.

— A Budapesti Napló eredeti tarca, a. —

Írta: Lux Terka.

Epstein egy kiesit becspje jött haza a medikus bálból. Bihary, a kollégája, még mindig virrasztott. Lehetett ugy három óra hajnal felé, a lámpa füstösen pislákolat az éjjeli szekrényen s a fiatal ember takaróján gyűrődött lapokkal, temédek számárfüllel, ott hevert Plátó Apológiája.

Abból a könyvből ugyan nem sokat olvastak egy hosszú éjjelen keresztül. Csak épp a lapjait csavargatta ideges ujjaira a könyv gazdája s e közben tudja Isten, hol járt a gondolatja.

Epstein leült a barátja ágya mellé. Szép szálás, hatalmas vállu, okos arcu fiu volt s két bolonditón szép, bársonyos cirógató szemével hasonlított a németek nagy festőjére: Dürer Albertre.

A két fiatal ember szemé zavartan akadt össze s azután Epstein hirtelen elfújta a füstölő lámpát s amig a gyertyát gyújtotta meg helyette, zavart, kelletlen hangon megszólalt:

— Faragó Kata is ott volt a bálban...

Bihary, mintha villanyos tüvel a testébe szurtak volna, felugrott az ágyban. Azután észrevette magát és nyugodtságot szinelve, egyet rántott a takaróján s visszafeküdt a párnákra.

A két fiu zavara egyre nőtt. Epstein a mellyéne gombjaival babrált, Bihary a Plátó könyvét

gyűrögette, míg végre az utóbbi szinte diadalmasan kiáltott fel:

— Adj egy cigarettát, Mória!

Rágyújtottak. Az Epstein kicsike mómora mintha eloszlott volna már, de azért kezdte mimelni a boros embert. A cillinderjét félreapta a fején s egy kuplét füttyörészett.

Pista a gyertya lángját nézte. Kis idő múlva Epstein eldobta a cigarettáját s másakra gyújtott. Es újra megszólalt:

— Kata tisztelget... A télen itt fog bálozni... Bihary Pistának elakadt a lélegzete s alig tudta ezt az egy szót kimondani, hogy:

— Kösönöm.

Epstein folytatta:

— Ugyancsak kacér leány lett Katából...

— Miért?

Epstein újra eldobta a cigarettáját. És most már dühösen.

— Miért!... Tudom is én, hogy miért lesznek kacérok a leányok! Talán az ó kátéjuk írja elő, vagy mi, csakhogy impertinensül kacérok.

Pista gondolkodva nézett a plafondra.

— Talán tévedsz, Mória — szolt esnődesen.

— Téved az ördög! — pattant fel Mória.

Tudom, hogy mit beszélek. Igenis, az a leány tultesz egy nyugalomra kandidált prima ballerínán. Ugy táncol, mint egy elszabadult bakhánszó és valami járásbíróval vagy szolgabíróval, eh, tudom is én, ugy itta a vacsoránál a pezsgőt, mint a kamarába esukott torkos gyerek az anyja szirupját. A kis kigyó... Bizonyosan el akarja magát vétetni a szolgabírójával...

Pista szólanul fordult meg a fal felé. Iszonyuan szenvedett. A paplana csücskét betömte a szájába, hogy fel ne kiáltson.

Epstein pedig folytatta:

— Pedig milyen leány volt! Keret nélkül is oda lehetett volna állítani az oltár följébe... Eh, akaszszanak fel, ha valaha megházasodom!

Felállt, a cillinderét lecsapta az asztalra és dühösen jött-ment a szobában. Közbe beszélt, szagatva, indulatosan, majd meg ellágyulva:

— Valamennyi olyan, mint a levesestálba esukott rák, hogy nem tudja az ember, mi van benne... Es amig az ember keserves virrasztások között magolja be a fiziológiát meg a többit és közbe diákos bolondsággal mereng el egy szál hervadt rózsán, ami az ő szecessziós mintájú bluzának az övéből esett ki, addig a mélyen tisztelt kisasszony bizonyára azon tóri a fejét puha párnái között, hogy a szolgabíró vagy járásbíró urat hogyan kellene „kiugratni a bokorból“... Hát hazugság és komédia az egész élet... Volt egy öklönyi kis leány, akit az ember: Kiti-Kitának, meg Katicabogárnak esufolt s akinek szarkafészek formájú kontyot rakott a fejebujára gondos mamája, hogy ne kopjék a haja... Ez a kis csitri leány pedig mindig virággal a kezében jött-ment, mint valami szent Cecilia... Valami bosszuszáru virágokat szakított le a kertjében, az Isten tudja, hogy milyen virág volt, tubakati, mályváróza vagy szarkaláb-e? csakhogy mindig ugy suhant el az ember mellett, mint egy illatos fergeteg... S a virágjaival megpiszkálta az orrodát: Mória, Pista, gyertek bujóska! játsani!... Es mi mentünk. Montunk a virág illata után... Játszotunk vele bujóska, libikókát, kis kacsát... azután egy pár év múlva, mikor haza kerültünk a vakációra és átnéztünk a délgnyilós kerítésen, hát egy szép serdülő, szőke kisasszony látnak az öreg almafa alatt ülni, amint roppant

sebbel-jobbal épített hajórajokat, a kereskedő, aki életre-halálra verekszik az agráriusokkal, hogy óriás iparállamot fejlesszen a birodalomból, a gyarmatosító, aki Afrikában, a Csendes Óceánon s Ázsiában új földet, új piacot szerez az anyaországnak. Az bizonyos, hogy Hohenlohének nem ilyenek voltak az ideáljai, de az is bizonyos, hogy ez a katona, kereskedő, gyarmatszerző Bülow grófnak ritka harmóniában egyesül. Az ő műve a flottagyarmat. Az ő műve Kiaocsau és a csendes-óceáni német szigetek megszerzése. Az ő műve az agráriusok ellen kieszelt haditerv. Ő típusa a századvégi legifjabb Németország politikusának s ez a típus a Vilmos császára is.

A mi monarkiaink egyelőre kevés hatását fogja érezni a kancellár-változásnak. Tudjuk, hogy Vilmos császár hű szövetségeseink s ezzel a tudattal beérjük. Hohenlohének felette lojalis barátot vezettünk, aki becsületesen, gavallérosan dolgozott közös érdekünkön, az európai béke megtartásán. Gróf Bülowtól ugyanezt reméljük s szíves örömmel fogadjuk kinevezését.

BELFÖLD.

A képviselőház ülése. A képviselőház ma délután formális ülést tartott, amelyen a bizottságok előadói bejelentették jelentéseiket. A miniszterelnök is benyújtott egy jelentést az országgház építéséről. A Ház elhatározta, hogy legközelebbi ülést hétfőn tíz órakor tartja s ennek napirendjére tűzte ki ezeket a jelentéseket.

Minisztertanács. Ma délután minisztertanács volt, melyen a kormány valamennyi tagja részt vett.

A horvát bán Budapesten. Gróf Khuen-Héderváry Károly horvát bán Budapesten időzik. Ma a képviselőházban Széll Kálmánnal konferált hosszabban. Mint egy estlap értesül, a magyar-horvát pénzügyi egyezmény ideiglenes meghosszabbításáról folynak a tárgyalások. A magyar regnikoláris deputációnak, gróf Csáky Albinak főrendiházi elnökévé történt kinevezése következtében új elnököt is kell választania.

Széll és Szilágyi. Két nap óta egy pletykáról beszélnek itt-ott, amely a néppárt lapjának foggyatékos izlését dicséri. Erről ma a *Budapesti Tudósító* a következő közleményt teszi közzé:

Az *Alkotmány* tegnapi száma Széll Kálmán miniszterelnök és Szilágyi Dezső, a képviselőház volt elnöke közt folvált állítólagos beszélgetésről tesz említést, amelyben a választások előkészítéséről írt volna szó. Szilágyi Dezső képviselő ur felhatalmazott bennünket annak a kijelentésére, hogy az ő ész elbeszélése valótlan és hogy közte s a miniszterelnök közt e tárgyról beszélgetés sohasem folvott.

lelkiismeretesen hajolva a himzése fölébe, versenyt varr komoly mamájával... Akkor már a stafírungját varrta...

Pista szinte hörgöve szólalt meg:

— Ne légy haláltlan... Az a leány szeretett téged... Téged szeretett...

Epstein elsápadt és hirtelen elhallgatott.

Pista folytatta:

— Hagyj békét annak a leánynak... Nem lehetett volna a tied. Sem a Kata büszke anyja, sem a te fanatikus szülőid nem egyeztek volna ebbe...

E percben a szomszéd teremben elütötte a négy órák. Epstein szó nélkül hozzáfogott a tekeződéshöz s pár perc múlva elfújta a gyertyát.

A két fiatalembernek kinszenvedés volt egy helyben feküdni, de azért egyik sem moccant meg és a sőhajaikat visszaszivja csak egy-egy szisszenés hangzott el időnként a fogaik közül.

Igy feküdtek vagy egy fél óráig. Ekkor Pista nem bírta ki tovább. Megszólalt:

— Móric, miért buktál a meg tavaly a szigorlaton?

Erre a kérdésre egy dühös mozdulattal felborította Móric az ágya mellé állított széket.

— Eh — felelte durván — hagyj nekem békét. Megbuktam, mert nem tanultam!

Pista csöndesen, lágy, simogató szeretettel a hangjában felelt vissza:

— Hazudsz, Móric... Kell is neked tanulni. Amit én három napig mindig magolok, azt te elolvasod egyszer s úgy a fejedben marad minden, mint a földbe vetett mag. Más oka volt annak, Móric... Te... te... tudtad...
— Eh, semmit se tudtam!
— Tudtad, hogy én is szeretem Katát és

Széll Kálmán miniszterelnök. aki két napig távol lévén a fővárosból, az *Alkotmány* említté híreről csak most értesült, szintén felhatalmazott bennünket annak a kijelentésére, hogy ilyen tárgyú beszélgetés közté és Szilágyi Dezső közt sohasem folvott.

Ugyanerre vonatkozólag még a következő sorok felvételére kérték föl a szerkesztőségeket:

A *Magyar Nemzet* szerkesztője ma a képviselőházi folyosón felkereste Szabó István országgyűlési képviselőt és közölte vele, hogy a *Magyar Nemzet* vezérlelké reá és Szilágyi Dezsőre vonatkozó részében nem lehetett más tendenciája, mint ami e cikk címében (Legendák) jelezte volt. Szabó István kijelentette, hogy vele Szilágyi Dezső soha ily tartalmú beszélgetést nem folvott.

Az új országgház. A jövő esztendő telére elkészül az új országgház és 1902. tavaszán bevonulhat új, lényes palotájába a magyar törvényhozás: ezt adja hírül az a jelentés, amelyet Széll Kálmán a mai ülésén terjesztett a képviselőház elé. A jelentés főbb részei ezeket mondják:

A tulajdoképpeni építőmunkák csekély kivétellel már egészen elkészültek és a belső berendezési munkák egy része is már készen áll. Elkészültek továbbá a fűtő- és szellőztető berendezésekhez szükséges kazán- és gépház, valamint a nagy csatornázás és egyéb berendezési munkálatok. Gondoskodás történt a villamos világítás berendezéséről és néhány festmény elkészítéséről. 1899-ben kiadott az országgház építésére 2,340.410 forint 31 krajcár, úgy, hogy 1899. év végéig az összes kiadások 13,994.332 forint 85 krajcárt tesznek ki. Ő felségeink az állandó országgház főlépcső-csarnokában felállítandó márvány szobor-csoportjának elkészítésére vonatkozólag Szécsi Antal és Mayer Ede szobrász művészek közt rendezett szűkebb körű pályázat után Szécsi mintáját fogadták el. A szoborcsoportozat, az eredeti tervtől eltérve, nem a lépcsőházban, hanem magában a *kapolacsarnokban állítják fel*, körülbelül azon a helyen, a hol az ezredéves díszülés alkalmával a szent korona volt kiállítva. Szécsi Antal szobrászt ennél fogva felhívta, hogy az általa készített mintát, az újonnan megállapított helyhez képest módosítva, újból mutassa be.

A *Honfoglalásról* ezeket mondja a jelentés:

Ami a *Munkácsy Mihály* által készített „Honfoglalás” képnek elhelyezését illeti, múlt évi jelentésem kiegészítéséül van szerencém jelenteni, hogy a kilátásba helyezett helyszíni szemle az építészeti tanács által az országgyűlési múndoké háza számos tagjának részvételével megtagartott. Az építészeti tanács ugyanazon indokokból, melyek már múlt évi jelentésemben a „Honfoglalás” képének az ülésteremben való elhelyezése ellen felhozottak véleménykülönbség nélkül egyetelműleg arra a meggyőződésre jutott, hogy e képet nem volna célszerű a képviselőház üléstermébe helyezni s hogy annak idehelyezése sem az ülésterem architektomkus kiképzésének és a kívánatos művészeti összhangnak, sem maga a kép művészi érvényesülésének nem válnék előnyére. Ennélfogva abban történt megállapodás, hogy miután az egész épületben olyan nagy taisy egybeült ninesen, amelyre a szoban forgó kép elhelyezhető volna, a kormány annak más-hol való méltó elhelyezéséről gondoskodikék s tisztelttel jelentem, hogy már meg is történtek az intézkedések arra nézve, hogy a „Honfoglalás” képe az *építőszépművészeti múzeumban helyeztessék el* megfelelő módon s a képnek elhelyezésére már az új múzeum

hogy előnyben legyek fölötted, hát elvesztettél egy évet... És a másikat is el akartad veszíteni...

Epstein dühösen állt fel az ágyban.

— Hallod-e, Pista! — kiáltotta fogsíkor-gatva — ha még sokat beszélsz itt össze-vissza, a fejedhez hajítok valamit.

— Aranyszíved van, — suttogta a másik — csodálatos szíved van...

Epstein visszavágta magát a párnáira.

— Meddig fogsz még az ostoba dieshimnuszaidal untatni?

— Csodálatos szíved van, Móric...

— Eh, tudod — felelte a másik keserű önróniával — csak olyan zsidó szív ez, amibe Isten tudja honnét, holmi előkelő allurók vették be magukat. Tudod, szeretem a gavallért játsznai... Adósod voltam... Aztán az ember a szülőinek is tartozik valamivel s habár Kata megígerte nekem, hogy megvár, amíg elkészülök, később beláttam, hogy a gyermek boldogsága rossz fundamentumon nyugszik, ha az a fundamentum a szülőik boldogtalansága... És lemondtam... Legalább legyen az egyik boldog... És mondom, adósod voltam... Tudod, az a liba-história, mikor tíz év előtt elveszté a katolikus tanítóné legszebb három gunárja s valaki azt sugta az asszony fülébe: keresse Epsteinéknál... Vasvillával rohant reánk az egész falu... A református pap mentett meg bennünket, a te apád...

... A februáriusi szürkület lassan kezdett kibontakozni s már a szobában is intenzívebb fény derengett, mikor a két fiatal ember végre elaludt... És mind a kettő egy délgnyilós keritéről álmodott, ahol egy esztrí kis leány átdugja a szöszke fejét s a szarkaláb virágjával integetve, hívja a fiukat bujdosít játsznai...

építési tervének megállapításánál kellő figyelem fordítottassék.

Végül ezuttal szükségesnek tartja a miniszterium a Házat megnyugtanni arra nézve, hogy az épülő országgházban a munkálatok a megállapított menetben folynak, minél fogva *biztos kilátásba helyezhető, hogy az új országgház az 1901/2. év telén teljesen elkészül s az országgyűlés az 1902. év első felében ezen új hajlékba végleg bevonulhat.*

Az országgyűlési szabadelvű-párt, mint értesülünk, vasárnap e hó 21-én esti 7 órakor tartja legközelebbi értekezletét. Az értekezlet tárgyalni lesznek: a dohánykertészekre és az erdőmunkásokra vonatkozó törvényjavaslatok és az a négy vicinális vasúti előterjesztés, amelyekről a képviselőház közlekedésügyi bizottsága ma tett a Háznak jelentést.

Honti állapotok. A honti közigazgatás bajairól újabb, érdekes adatokat közölnek velünk *Ipolyvágról*. Ezeket az adatokat *Ivánka Zsigmond* legújabb, a megye főispánjához intézett feljelentésben teszi szóvá. Megannyi súlyos vád a honti adminisztráció vezetői ellen; kívánatos hogy *Kaffka László* miniszteri tanácsos, mostani kiküldetés alkalmával, egyenként vizsgálja meg valamennyit. A vádak így szólnak:

A *korponai* vasút építése alkalmával *Szebelő* községnek ajánlott vasúti törzsrészeknek árának fedezete céljából *Czobor László* alispán magára vállalta, hogy a községnek 13.777. számú 23 ezer forintos regalék megváltási költségét felveszi az államtól s azokkal fogja a törzsrészeknek értékét beváltani. Amde a törvény értelmében nem kaphatják ki az erkölcsi testületek a regalék-megváltás költségét, hanem az állam tartotta meg őket saját kezelésében. Szebelő községre az 1898. évi féltvi kamatokkal felelvén, 1899. év július 6-án a korponai adóhivatalba vissza kellett fizetnie, tehát egy fél évre elvesztette a község a kamatokat.

1898. évben a község előjárásága az urberek nevében eladott egy közlegetőnek használt erdőterületről fát 7500 forintért, aztán vetek egy birtokot és házat. A ház mai napig sipes az urberekre telekkönyvezve, miután zálogjoggal van terhelve; az átirást pedig senki sem szorgalmazza, de erről a cserévtelről szóló számadások sem készülték el a mai napig sem.

A folyó évi június hó 24-én tartott képviselőtestületi gyűlés alkalmával, a vármegyétől visszaküldött okmányra *Sikula Antal* nevét *Demény* Ambrus bíró írta alá és jegyzőkönyvet vetek fel róla, hogy az okmányra *Sikula sajátkezűleg írta* a nevét s ezt a képviselő testület alá is íratta, kivéve a plébánost, ki az aláírást megtagadta.

Az adó átírásokat a község jegyzője, *Laczkó Géza* éveken át nem teljesíti, hanem a régi előírás után fizeti a birtok után az adót; az, ki eladta s nem fizet az, ki megvette és használja.

A tölentés egész csomó embert sorol fel, akin eladott ingatlana után még mindig behajták az adót. Ekeken át a haláleseteket sem veszi fel s a gyűgyaték nem kerül árvaszéki kezelés alá.

Csira eset az is, hogy *Szenavároton* a körybelül két év előtt elkötvetett postai híkszász gvanujával vándolt ottani körjegyzőt *Pokorny Pált* bűnvádi vizsgálat alatt felüggesztették. Az ügy harmadikolug már rég el van intézve és noha felmentesült végződtött és az ítéletet 1900. július 2-án ki is hirdették, de azért *Pokorny még körjegyző még mindig nincs visszahelyezve*. Ez az állapot nemcsak a körjegyző magánérdeket sérti, de a lakosokat is sújtja, akik még mindig két jegyző fizetését tartoznak viselni.

A budget a bizottságban.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, október 18.

A jövő évi állami költségvetés tárgyalását ma kezdte meg a képviselőház pénzügyi bizottsága. Az első ülésre nagy számmal jelentek meg a minisztereken kívül a képviselők is. A kormány részéről ott voltak: Széll Kálmán miniszterelnök, *Lukács László* pénzügyminiszter, báró *Egyérvány Géza* honvédelmi, gróf *Szechenyi Gyula* a király személye körüli miniszter és *Rakovszky István*, a főzámászek elnöke. Az ülésen Falk Miksa elnököt. Mindjárt az ülés elején érdekes vita keletkezett az apróbb tárcák tárgyalásának során. Az ellenzék nevében *Kanjáthy Béla* szállt ezuttal is sikra, de csapásait sorra fogta föl Széll Kálmán miniszterelnök s íziben megeáfolta Komjáthynek minden gravámenét. Pedig volt kifogása majdnem minden tételnél. A kabinetiroda tételénél szóba hozta a *Stadler* érseknek küldött levelet. Széll Kálmán kijelentette, hogy ez a levél ő felsége parancsára íratott s hogy az ő felségének ugyszólva magánlevele. Igaz, hogy ez a levél utóbb nyilvánosságra került.

— Remélem azonban — jegyezte meg Széll, — hogy ez ellen csak nines kifogása?

— Dehogy van! A világrét sincs! Nagyon helyes! — sietett Komjáthy a félreértést eloszlatni.

— Egyébként — fejezte be a miniszterelnök — ha kell, ezért a dologért készséggel viselem a felelősséget én is.

Általános helyeslés hangzott föl, amivel ez az ügy véget is ért. A közös költségnekél *Komjáthy* kifogásolta a kínai expedíció, a magyar elemek háttérbe szorítását a külügyi státusban és Revertera szereplését, amit akként magyarázott, hogy *Goluchowski* grófnak nines érkeke a magyar közjog iránt. Gróf Teleki Sándor védelmére kelt

Goluchowski grófnak s meleg szavakkal honorálta azt, hogy igenis érvényesül alatta a magyar közjog. Még az államadósságoknál szólalt fel Komjáthy s kérdezte, hogy a ki nem bocsátott négy százalékos arányjárdék kamatait miért állították be a költségvetésbe. Lukács László pénzügyminiszter nyomban meg is felelt a kérdésre. Csak azért veték fel, hogy legyen fedezet, mert könnyen megeshetett volna, hogy kibocsátják. Mivel nem bocsátották ki, nem is vették igénybe a fedezetet. Erre aztán megnyugodott Komjáthy, de még inkább a felség személye körüli miniszterium költségvetésének tárgyalásánál. Itt ugyanis — esodák-esodája — elállt a szótól, amit így magyarázott meg:

— Azon való örömben, hogy a miniszter urat itt üdvözölhetem s hogy zengetes magyar nyelvűnk ő épp olyan szépen beszéli, mint mi, ezuttal elállok a szótól.

A bizottság tagjai nagy tetszéssel fogadták a nyilatkozatot s egyhangulag szavazták meg a tételt.

Az állandó országház építésével kapcsolatban Gajári Odón szóba hozta a pangó építőipar ügyét és kérdezte, hogy jövőben fogja-e a kormány támogatni ezt a támogatásra szoruló iparágat? Majd Revertera vatikáni nagykövet szereplésével kapcsolatban erős kritika tárgyává tette a magyar szempontok háttérbe szorítását, amit szerinte bizonyít Stadler érsek meleg fogadtatása Rómában.

Szóll Kálmán miniszterelnök ezeket az aggodalmakat is eloszlatja. Az építő ipar válságára vonatkozólag utalt a királyi palota fedezetére, amely 1903-ig tart el s igen tetemes munkát ad. E mellett folyik még az állandó országház építése, a palotába 1901. tavaszán lehet majd beköltözni. Ezekkel párhuzamosan vagy ezek után következnek a középitkezések egész sora. Új palotát kap a miniszterelnökség, megépítik a szépművészeti, a pénzügyminiszteriumi palotát, a politechnikumot stb. Mindezek olyan arányú építkezések, amelyek az építőipar pangásán lehetőleg enyhíteni fognak.

Ami külügyi képviselőtünket illeti, a miniszterelnök közmegegyezésre választotta a fölvetett kérdésekre. A kínai expedícióra nézve konstata, hogy az a lehető legkisebb és a lehető legesekélyebb kiadással jár, miután amugyis tengeren levő haderő ment, némi pótlással, Kínába. Ennek pedig el kellett mennie a humanizmus és a hatalmak egyetértésének demonstrálása szempontjából, de el kellett mennie azért is, mert igen fontos érdekek forognak kockán. Egyébként ismétlen is kijelentette, hogy Goluchowski minden külügyi kérdésben a teendőket megbeszéli vele s így a magyar szempontok nem szorulnak háttérbe. De a magyar elemek sem, amit bizonyít az, hogy a külügyi státusban ott vannak Szögyény, Szécheny, Burián, Hengelmüller, Pallavicini stb. A Revertera-ügyről sokat hallott — ugymond — és a hallottakra sok lehet mondani. Ez utóbbi azonban felesleges, miután ez az ügy most dülön van s előre láthatólag rövid idő alatt kedvező megoldást nyer, még pedig olyat, mely a magyar tekinteteket a kellő figyelemmel fogja honorálni.

Zajos helyeslés kísérte a miniszterelnök szavait, amelyeket a bizottság minden tagja örömmel vett tudomásul.

Az ülés lefolyásáról alábbi tudósításunk számol be:

A képviselőház pénzügyi bizottsága Falk Miksa elnöklésével tartott mai ülésében megkezdte az 1901-iki évi állami költségvetés tárgyalását az ugynevezett kisebb költségvetési fejezetekkel. (Előadó Szabó Imre.)

(A királyi udvartartás.)

A királyi udvartartás költségeinél Komjáthy utal arra, az udvartartás költségeit tíz évre megállapító törvény lejárt s mindeddig nincs meghosszabbítva. Szóll csak helyeselheti, hogy az ország költségvetését hosszabb évek sorára nem kötik le; kivánsai azonban arra, vajjon ez az indok-e, amit szóll csak helyeselhetne, avagy egyéb intenció tartotta vissza a kormányt attól, hogy a meghosszabbításra nézve törvényjavaslatot nyújtson be? Joga van föltennie, hogy nem az általa helyeselt szempontból indult ki a kormány. Kérdést intéz a kormányhoz, vajjon van-e oly célzat, hogy a mint rebesgetik, a civilista tölemeltessék? Mikor a legvilágosabb kérdésekben a szükséges költségek megtagadásával találkozunk, mikor a nemzet a ránehezedő terheket alig képes elviselni, könnyelműség volna így javaslatot előállítani. A költségvetés királyi udvartartásról beszél. Szóll nézete szerint helyes lenne az 1867-iki törvénynek megfelelően magyar királyi udvartartásról beszélni a budgetben. Csakhogy magyar királyi udvartartás nem létezik. Ideje volna már, hogy a kormány előterjesztést tegyen az iránt, hogy a nemzet jogainak és önérzetének megfelelően magyar udvartartás legyen s hogy a korona várományosai is kisebb többlet gondot fordítsanak arra, hogy a nemzet érdekenységét ne sértsék és a nemzet szeretetét szeretetlően viszonozzák.

Matlekovics az előtte szóló által mondottakra csak annyit jegyez meg, hogy a budgetbe évenként beillesztetik a civilista, hogy más államokban is hosszabb időre. Angliában például az uralkodó egész életére állapítják meg a civilistát, ez tehát nem jelenti a budgetjognak a korrumpálását.

Szóll Kálmán miniszterelnök nem osztozik a Komjáthy által felhozottakkal. A budgetjognak nem kijátszása az, ha a budget bármely tételét bizonyos évekre a törvényhozás maga állapítja meg. Nem egymás oly tételle is van a budgetnek, amely bizonyos évek sorára, sőt némelyik stabiliter van megállapítva, ami valóban nem tekinthető a budgetjog kijátszásának. Az 1867. évi XII. törvényekik érelimében önállóan intézkedünk az udvartartásról és semmi által sem voltunk gátolva abban, hogy ily törvényjavaslatot nyújtunk be, de szóll opportunusabbnak és helyesebbnek tartja, ha addig nem alkotatik nálunk ily törvény, amíg Ausztriában nem terjesztenek ilyet elő. Abban, hogy a magyar szó nincs a budgetben a tételnél, semmi intenció sincs, mert magától értetődik, hogy a törvényhozás a magyar király udvartartásának költségeit szavazza meg. A civilista mekkoraságának kérdése ma nincs napirenden s így erről ma nem nyilatkozhatik. Annyi azonban tény, hogy a legutóbbi alkalommal, 1873-ban, tehát ezeltől huszonhét évvel, tisztán a tényleges szükségletnek megfelelően állapították meg az udvartartás szükséglete s hogy azóta minden szükségleti cikk ára nagy mértékben emelkedett. E kérdés bővebb megvitatása egyébként majd akkor lesz helyén, ha a kormány ez iránt előterjesztéssel járul a Ház elé. Hogy abban az irányban, amit Komjáthy a budai magyar királyi udvartartás magyar karakteréről mondott, sok történt az utóbbi években, azt tagadni nem lehet. Nem áll, hogy a budai várak körül nem tudnak magyarul. A magyar nyelv uralkodik ott a budai várak körül, legyen ez iránt nyugodt Komjáthy. Még bizonyos intézkedések fognak történni, főleg a budai várak kiépítése után és szóll a maga részéről azon lesz, hogy ebben az irányban a szükséges lépések meg is történjenek. A bizottság megszavazza az előirányzatot.

(A kabinetiroda.)

A kabinetiroda szükségleténél Komjáthy kifogást tesz a kabinetirodánál alkalmazott személyzet fizetésének a közös hatóságoknál alkalmazott személyzetével azonos alapon való rendezése ellen, mert a fizetéseket nem az országgyűlés szavazta meg és mert a kabineti iroda tisztviselői nem a magyar kormány ellenjegyzésével nevezettek ki s nyugdíjazásukra sincs a magyar kormány tagjának semmi befolyása. Nem tudja szóll, állami vagy magánhivatal-e a kabinetiroda. Ha állami, a többi hivatalnokéval egyenlő elbánásban kellene részesülnök; ha pedig magánhivatal, úgy a költségvetés és az udvartartás terhére lennének áthelyezendők...

Szóll Kálmán miniszterelnök felvilágosítja az előtte szólót arról, hogy a kabinetiroda hivatalnokainak fizetését azért hozza a kormány javaslatba, mert ugyanazon helyen a közös tisztviselők fizetése — és ezek mert közösek, a magyar államot is képviselik — emeltetvén, nem lett volna méltányos ezt a kabinetiroda tisztviselőitől megtagadni. Ez a tétel is ugyan-ugy tárgyalatik s készítettik elő, mint a többi; nem áll tehát az, hogy a kormánynak erre semmi befolyása nem volt. Ez az iroda nem kormányhatóság, az ő felsége kabinetirodája, minden ténykedése beleolvad azon tényekbe, amelyekért a kormány viseli a felelősséget. Semmiéle intézkedés nem a kabinetirodának a ténye, hanem ő felségé, az alkotmányserű miniszteri felelősség és ellenjegyzés mellett. A nyugdíjazási esetek is éppen úgy tárgyalatnak és illesztetnek be a költségvetésbe, mint az egyes miniszteriumoknál előforduló nyugdíjtételek.

Komjáthy kérdi, hogy az ismeretes Stadler-féle levél melyik miniszter felelősségére és ellenjegyzésével jelent meg?

Szóll Kálmán miniszterelnök válaszolja, hogy az a levél nem volt kormányzati tény s ennélforva nem is kellett ahhoz miniszteri ellenjegyzés. Az ő felségének legsajátabb megnyilatkozása volt s az ő parancsára íratott. Azt, hogy közzététetett, bizonyára Komjáthy is helyesli. A közzététel oly politikai szempontoktól történt, amelyekért úgy a közös pénzügyminiszter, mint szóll is vállalja a felelősséget. (Elnék helyeslés.) Az előirányzat megszavaztatott.

(Az új országház.)

Az állandó országház építési szükségleténél Berzevicy kérdésére Szóll Kálmán miniszterelnök válaszolja, hogy az állandó országház 1901. tavaszán át lesz adható rendeltetésének.

Gajári Odónnak az iránt tett kérdésére, hogy az országház építkezése befejezte után felszabaduló összeg felhasználására nézve van-e a kormány megállapított programja, válaszolja a miniszterelnök, hogy ha ez a monumentális építkezés, valamint a királyi várépítkezés be lesz fejezve, további ily nagy monumentális építkezések egyelőre nincsenek tervbe véve, de tervbe van véve pár más nagyobb építkezés, — miniszterelnöki, pénzügyminiszteriumi palota, műegyetem stb. — úgy, hogy e téren szünetelés nem fog beállni, sőt az építkezésekre fordítandó összegek

talán még nagyobbak lesznek, mint a mennyi most az országházra fordítatik.

Az előirányzat megszavaztatott.

(A közösügyi költségek.)

A közösügyi költségeknél Komjáthy pártállására való tekintettel és elvi szempontból is ellene mond e költségek tölvesésének, azt óhajtván, hogy Magyarország önálló állam legyen és külügyi az ország érdekeit megfelelően vezettessenek. Ma a külügyek vezetése a korona ugyszólván egészen magához ragadta. Hogy a külügyek vezetése a magyar befolyás nem nagyon érvényesülhet, abból is kitűnik, hogy a külügyminiszterium több alkalmazottját közt alig két magyar ember van mert Szécheny grófot ő egyáltalán nem tekintheti olyanak, aki alkalmas lenne a külügyminiszternek a magyar érdekek és közjog szempontjából megfelelő tanácsokat adni. A külügyi hivataloknál még a jelvényeket is elittokják. Így pl. Rómában a Revertera lakásán még nyoma sem látható a magyar címernek. A mi római követségünk egyáltalán nem tudja megakadályozni, hogy Stadler ne részesüljön ott ily fogadtatásban, a minőben részesült. Főlvéti aztán szóll a kínai expedíció költségeit, amelyekkel tisztában kell lennünk, midőn itt a közös költségek beillesztéséről határozunk. Kérdi micsoda magyar érdek tette szükségessé a kínai expedícióban való részvételt és mely cél érdekében történt ez. A közös hadseregre nézve most csak annyit jegyez meg, hogy az oly ország, mely véderéje 1630-tól nem önmaga rendelkezik, öncélú alig képezhet. Kérdi továbbá hogy a közös tisztviselők mely törvények szerint jár el s a közös tisztviselők mely törvények alapján nevezetnek ki s kvalifikációjukat és nyugdíjigényüket mely törvények szabályozzák? A kormány nem érzi-e szükségét annak, hogy ez irányban előterjesztéseket tegyen?

Gróf Teloki Sándor legjobb meggyőződése szerint kijelenti, hogy a magyar közjogi szempontokat senki sem igyekezett és igyekszik annyira érvényesíteni, mint a mostani külügyminiszter. Továbbá, hogy azok után, a mik monarchiánk kínai képviseletével szemben és a követségi épülettel történtek, senki sem találhatja helytelennek azt, hogy katonáink Kínába kiindultak.

Gajári Komjáthyknak a római követ működésére vonatkozólag kifejezett aggyait szintén osztja és magáévá teszi. Stadler fogadtatásán kívül a magyar görög-katolikus zarándoklatnak haszkoja is és általában a római kuria magatartása főleg az egyházipolitikai törvények óta szóll nézete szerint teljesen jogosultá teszi ez aggodalmakat.

Szóll Kálmán miniszterelnök a fölvetett kérdésekre kijelenti, hogy a külügyek vezetése egészen a törvény szemlében történik s a magyar miniszterelnök egyetértése és hozzájárulása nélkül és tudtán kívül, amint a törvény előírja, semmiéle döntő külügyi akció nem fordul elő. A közös külügyminiszter teljes őszinteséggel, komolysággal és lojaltsággal fogja fel a magyar miniszterelnökkel való viszonyt, amely a legbensőbb és legjobb. A mostani külügyminiszter — és ezt határozottan kiemelheti szóll — a magyar közjogot és alkotmányt mindenben respektálja, eleven érzékkel bír minden közjogi kérdésben és teljesen korrekt álláspontot foglal el. Nem felel meg a tényállásnak az az állítás, hogy csak két magyar főtszviselő van a külügyminiszterumban és a diplomáciában Gróf Szécheny-en kívül, aki szintén magyar ember és több főtszviselőn kívül, akik éppen olyan jól beszélnek magyarul, mint akár Komjáthy, akár szóll, egész sora a magyar embereknek van követi állásban: Szögyény, Pallavicini, Zichy, Hengermüller, Burián, Okolicsányi, ott volt gróf Széchenyi Manó stb. Hogy a diplomáciai karban nincs több magyar ember, annak nem az az oka, hogy nem látnák őket szívesen, amely nízust szóll soha nem tapasztalta, hanem az, hogy a magyarok nem adják magukat elegendő számmal erre a pályára. A külügyminiszter és szóll is azon van, hogy a római nagykövet ott oly mértékben képviselje mindenkor a magyar álláspontot, amint az kívánatos. A kínai kérdésre vonatkozólag megjegyzi, amit egy interpellációra adott válaszában már ki is jelentett, hogy Kínában nekünk is vannak érdekeink. A monarchia nem vonhatta ki és nem izolálhatta volna magát azon akcióitól, melyben a világ összes hatalmasságai résztvettek a humanitás, a civilizáció érdekében. E tekintetben nézete szerint a monarchia a helyes közéletű maradt. Mindaz, ami a monarchiára, mint egészre nézve érdeket képez és hasznos, az Magyarországra nézve is az, e tekintetben ő nem tudná azt az álláspontot elfoglalnia amelyre Komjáthy helyezkedett s amely esetleg éppen Magyarországra nézve lehetne hátrányos. Az osztrák-magyar monarchia kifelé egészes, külügye egységes és közös érdekről beszéljünk. Ez a helyes. Nem szabad a külügyi akcióknak és kérdésekben elválasztani és kiszakítani a magyar külön érdekeket. Egyeztetni kell a két állam érdekét. A monarchia állása és érdeke Magyarországnak is érdeke, amelyet abban védünk és biztosíthatunk legjobban. Megengedi szóll, hogy ma Kínában talán Ausztriának nagyobb kereskedelmi érdeke van, mint nekünk és értené Komjáthy aggodalmát, ha nagy költséggel járó és beláthatatlan bonyodalmakhoz vezethető expedíciót szerveztünk volna. De ilyesmi nem

történt. A költségek nagyok éppen azért nem is lesznek, mert mi expediciós hadtestet nem szerveztünk. A közös miniszteri tisztviselői alkalmazása és a közös számszék működése nem törvénytelen. Költségeiket a delegáció évről-évre szavazza meg. Ez azonban nem teszi azt, hogy a közös számszék előbbviteli rendszerre tekintetében törvény ne lenne alkotandó, amelynek semmi elvi akadályja nincs s amely irányban szóló érvényesíteni is fogja a befolyását. (Elnök helyeslés.)

Papp Géza felemlítette hogy a keleti akadémiába teljesen kvalifikált magyar ifjak kellő számmal jelentkeznek, de a felvétel, fájdalom, nem áll arányban a jelentkezők számával. Nem hangoztatható tehát vándék azt, hogy magyar részről nem történik kellő számmal jelentkezés és reméli is szólni, hogy ezennel alkalmas magyar ifjak nagyobb számmal fognak jelentkezni.

Az előirányzat megszavaztatott.

(Nyugdijak.)

A nyugdíjak előirányzatánál **Lukács** miniszter javasolja, hogy az eddigi gyakorlathoz képest az egyes tárcáknál intézzenek el az illető tárcát terhelő nyugdíjak tételei.

Komjáthy kiemeli, hogy ebben az országban semmivel nem járnak el oly könnyelműen, mint a nyugdíjazásoknál, különösen a katonák nyugdíjazásánál, ahol az orvosoknak meg van parancsolva, hogy hamis bizonyítványokat állítsanak ki, hogy annak alapján nyugdíjazhassák azt, aki a felebbvalóknak nem tetszik. Kéri a kormányt, terjeszse ki figyelmét ezekre a túrhétetlen állapotokra.

A bizottság hozzájárul a pénzügyminiszter javaslatához.

(Államadósságok.)

Az államadósságoknál **Komjáthy** kifejti azon nézetét, hogy csakis tényleg kibocsátott kötvények kamatai prelminalhatók a budgetben.

Lukács miniszter tüzetes felvilágosításai után a bizottság megszavazta az előirányzatot s ezzel kapcsolatban hozzájárult a közös függő adósságokat ellenőrző országos bizottságnak a függő adósság jövő évi kezelési költségeire vonatkozó előterjesztéséhez.

Az ő felsége személye körüli minisztérium szükséglete vita nélkül elfogadtatván, a kisebb tárcák tárgyalásának folytatása és esetleg a belügyi költségvetés tárgyalása szombat délelőtt 10^{1/2} órára tüzetelt ki s ezzel az ülést véget ért.

1899. évi államháztartásunk eredményei.

Budapest, október 18.

Bármely fontossággal bírjon is a közjogi ellenőrzés szempontjából az, vajjon a kiadási utalványozás és bevételi előírás mily arányban áll a költségvetési előirányzattal, államgazdasági tekintetből mégis csak az a kérdés áll előtérben: miképp aránytalanok a kiadások a bevételekhez és viszont.

A könyvileg előírt összes bevételekre és kiadásokra nézve tegnap már közöltük ezt az arányt; szinte fontosabb ennél az az eredmény, melyet ez irányban hitelműveletekből és az alapszerű kezelésből eredő tételek meilőzésével nyertünk.

Ezeket a tételeket, minthogy az államháztartás tulajdonképpeni jövedelmeinek és költségeinek nem tekinthetők, kiasítva, lesz:

	előirányzat	utalványozási előírás	pénztári kezelés
a bevétel	488-006 mill. frt	525-748 mill. frt	508-745 mill. frt.
a kiadás	518-441	516-692	511-534
eredmény	-30-435 mill. frt	+9-056 mill. frt	-2-789 mill. frt.

Más szóval: az előirányzat értelmében 30-435 millió forint a pénztári készletekből vagy kölcsön útján lett volna fedezendő, mert a folyó jövedelmek nem látszottak elegendőnek a folyó kiadások fedezésére; a jövedelmi mérleg szerint azonban a főkönyvekben jogszerűleg előírt bevételek nemcsak elegendők voltak az utalványozott kiadások fedezésére, hanem még 9-056 millió forint fölösleg is mutatkozik; végül, minthogy az előírt bevételek teljes mértékben tényleg be nem folytak, a kiadások nagyobb része azonban tényleg fizetendő volt, a pénztári kezelés lebonyolításához 2-789 millió forintot a pénztári készletekből, illetve kölcsönökből (alapszerű kezelésből) kellett meríteni. Különösen is megjegyzendő, hogy a kiadásoknál számba vettük az állami vasutak hálózatán teljesítendő s illetve teljesített beruházásokat is, melyek az 1897. XXX. t.-c. értelmében kölcsönből fedezendő, az elmúlt évben azonban a folyó jövedelmek, illetve a pénztári készletek terhére fögánatosítottak. Ha ezeket figyelmen kívül hagyjuk, ugy az előirányzott hiány 12-258 millió forintra apad, a jövedelmi felesleg ellenben 23-117 millió forintra emelkedik és a pénztári hiány helyébe 11-171 millió forint pénztári felesleg lép.

Visszatérve azokra az adatokra, melyek az összes kezelést — tehát a hitelműveletek és alapszerű kezelés levonása nélkül elért eredményeket — mutat-

ják, azt látjuk, hogy az előző évekből hátralékban maradt és az 1899. évben könyvileg előírt bevételekből tényleg 514.831 millió forintot fizettek be az állami pénztárakba, viszont az állam terhelő hátralékai és folyó kiadásai sem egyenlítették ki mind az elmúlt évben, hanem e célra 513-507 millió forint készpénz elegendő volt, úgy, hogy végeredményben 1-264 millió forint pénztári felesleg állott elő. Ehhez járult, hogy az állam által visszatérítés kötelezettsége mellett adott előlegek, továbbá az állam által átvett, de visszaszolgáltatandó idegen pénzek, a pénztárak közt lebonyolított szállítványok és ellátványok, valamint a pénztárak által (ide értve a közös és osztrák pénztárakat is) egymás helyett teljesített bizonyos fizetések, szóval az a kezelés, mely az állami készleteket csak átfutólag érinti, amennyiben az abbéli kiadások visszatérülnek, a bevételek pedig ismét kiadandók, tisztán 10-314 millió forint készpénz-bevételt eredményezett; az 1899. év végével volt készlet tehát, mely 113-042 millió forintot tett, az 1899. év folyamán 124-620 millió forintra emelkedett. Az állami pénztárakban őrzött ezen készletek mellett azonban különböző pénztáraknál is el volt helyezve 31-726 millió forint, mely összeggel együtt készleteink álladéka 156-346 millió forintra megy.

Értékpapirokban 54-341 millió forintot, értékpapír-követelésekben 4-161 millió forintot készpénzkövetelésekben 547-578 millió forintot mutat a lejárta.

A készpénzkövetelések tulajdoni rész 445-259 millió forint egyes állami adósságok ellensúlyául szolgál (a földterhermentesítésnél, az italmérési jogok utáni kártalanításnál, a Vaskapu-szabályozási kölcsön-nél stb.). a többiből 17-341 millió forint eladott állami jószágok után még esedékessé nem vált vételárakra és a telepitvényesek által fizetendő váltásdíjakra 6-701 millió forint pedig visszatérítendő állami előlegekre esik.

Az ingatlan vagyon értéke 1764-966 millió forinttal, a természetények, anyagok, szerek és eszközök értéke pedig 182-456 millió forinttal szerepel a vagyommérlegen, az ingatlan érték gyarapítására 33-002 millió forintot, a természetények anyagok stb. előállítására és beszerzésére pedig 31-009 millió forintot fordítottak az 1899. év folyamán.

Alább adjuk fontosabb vállalatok és intézményeink vagyonszálladékát az elmúlt év végével, megjegyeznél, hogy a zárjelek közti számok az 1899. évi tiszta értékgyarapodást (+), ill. értékapadást (-) mutatják:

	Ingatlanok értéke	Természetények, anyagok, szerek és eszközök értéke
	millió forintban	millió forintban
Államvasutak	(+ 17-750)	1038-369 (- 0-577)
a forgalmi eszközökkel együtt		
Sótermelés	(+ 0-012)	183-722 (- 0-004)
Állami erdők	(+ 0-133)	102-950 (- 0-202)
Közutak	(+ 1-401)	86-894 (+ 0-003)
Vízi munkálatok	(+ 4-363)	86-087 (+ 0-351)
A vallás- és közoktatásiügyi minisztérium hatósága alá tartozó tanintézetek és szakiskolák	(+ 3-928)	30-608 (+ 0-470)
Igazságügyi épületek	(+ 1-732)	22-291 (+ 0-244)
Gödöllői kirórona uradalom és állami lővénysz-intézetek	(+ 0-192)	16-261 (+ 0-580)
Honvédségi csapatoknál	(+ 1-141)	8-399 (+ 0-329)
Posta, távirtd, távbeszélő	(+ 0-165)	3-701 (+ 1-766)
Államvasutak gépgyára, diósgyári vas- és acélgyár, állami vasútvévek	(+ 0-766)	28-160 (+ 2-978)
Fém- és opálbányászat	(+ 0-246)	24-360 (- 0-036)

Cselekvő (bevételi) hátralékokban 468-007 millió forint maradt az 1899. év végével; ebből a még vissza nem fizetett előleg-térítvényekre 352-131 millió forint esvén, a valódi hátralékok összege csak 113-876 millió forinttal jelentkezik. Az egyenes adó-hátralék 31-548 millió forint volt; a fogyasztási és italadók hátraléka — amint már fentebb is láttuk — 21-398 millió forintot tett; bélyegben, jogilletékekben és díjakban 25-055 millió forint maradt hátralékban, mely összeg részben jelzálogilag van biztosítva; e kövétel erejéig a kormány kincstári utalványokat boesáthat ki, az 1899. év végével forgalomban volt ilyen utalványok azonban csak 7-252 millió forintot tettek.

Állami adósságaink törlesztésére a törlesztési terveknek megfelelően 7-01 millió frtot fordítottak, a kamatszükséglet 96-473 millió frt volt. Mig az állandó és országos adósságok körében gyarapodás nincsen, addig az egyes tárcák körében 8-02 millió frt újabb tartozás keletkezett, melynek nagyobb része beruházási célokra írvett kölcsönökből áll. Ezek szerint az állami adósságok álladéka az 1899. év folyamán tisztán 1-01 millió frttal emelkedett; tőkertartozás az év

végéig 2214-702 millió frtot tett. Az újabb kölcsönökből 2-714 millió frt a vallás- és közoktatásiügyi minisztériumra esik, s az egyetemi építkezések folytatására, valamint egyéb tanintézetek felépítésére szolgál, a kereskedelemügyi minisztériumnál 2-334 millió frt újabb tartozás mutatkozik, de ebből 2-101 millió frt a helyiérdekű vasutak által beszolgáltatót s az állami leltárba írvett oly törzsszervevények értékét képezi, melyeknek ellenértéke, t. i. az állam részéről évi részletekben biztosított segélyezések csak a későbbi években kerülnek kifizetésre; végül egy-egy millió forintnyi újabb kölcsönrel találkoznunk az igazságügyi és a honvédelmi minisztériumnál, igazságügyi építkezésekre s illetve az 1899. évi IX. törvényoikk alapján a honvédelmi- és képzőintézetek létesítésére; a földmívelésügyi minisztériumnál 922 ezer a gyarapodás, melyből 491 ezer forint telepítési célokra szolgál.

Az értékpapirokban való tartozások összege 11-626 millió forint, a terhelő (kiadási) hátralékoké pedig 248-897 millió forint volt; utóbbi összegből 208-518 millió frt visszafizetendő idegen pénz, a többi már elrendelt, de pénztárilag még nem fögánatosított valódi kiadásokból áll.

Összefoglalva az állami vagyongazdálkodás nézve előadottakat, az látjuk, hogy az elmúlt év végével az állam aktívái 8144-129 millió frtot, passzívái pedig 2475-225 millió frtot tettek, s így a tiszta vagyon 668-904 millió frt volt, ami az év elején volt 607-589 millió frt álladékhöz képest 61-315 millió frt tiszta gyarapodást jelent.

A kormány kezelése és igazgatása alatt álló azon alapok és alapítványok vagyona, melyeknek kezelési eredményei az állami számvéveszték jelentésébe ölvétnetnek, az elmúlt év végével 79-897 millió frtot tett.

Klimes Gyula.

KÜLFÖLD.

A német kancellárváltozás.

Budapest, október 18.

Rázkódítás, zavar, pillanatnyi fennakadás nélkül ment végbe Németországban, általános meglepedésre, a kancellárváltozás. Az agg Hohenlohe elbocsátásával egyidejűleg történt góf Bülow Bernádt külgügyi államtitkárnak birodalmi kancellárná és külügyminiszterre való kinevezése. Németországnak a hatalmakkal való viszonyában ez a személyváltozás nem jelent változást: Bülow mint külügyminiszter folytatja azt, amit mint külgügyi államtitkár eddig végzett. A berlini politikai körök Bülow kinevezését egy fejlődési folyamat természetes zárópontjának tekintik, amelynek folytatását minden beavatott ember előre látta. Már egy év óta mindenki tudta, hogy Bülow a jövőendő férfiú, de a saját szerű viszonyok figyelembevétele kissé késleltette a kérdés megoldását. A kérdés gyors elintézése egészen elveszi a személyváltozástól a válság karakterét, amely más körülmények között bizonyára megllett volna. Ami az új kancellárnak mint porosz miniszterelnöknek a jövőendő szereplését illeti, valószínűnek tartják, hogy Bülow összeköttökés kapcsol a konzervatívok és a mérsékelt liberálisok között.

A külföldi sajtó teljes nyugalommal fogadja a kancellárváltozást. Erdekesnek tartjuk, külön megemlíteni a Times megjegyzését, amely Hohenlohe-ra vonatkozólag ezt mondja: Ahol Anglia és Oroszország érdeke találkozik, ott a volt birodalmi kancellár sohasem fogta Angliának a pártját, de csak emberi dolog, hogy Hohenlohe herceg, akinek Oroszországban terjedelmes birtokai vannak, minden alkalommal Oroszország pártjára állott.

Berlin, október 18.

A Reichszeiger külön kiadásban a következő közleményt teszi közzé:

Gróf Bülow államminiszter és külgügyi államtitkár birodalmi kancellárná, az államminisztérium elnökévé és a külügy miniszterévé nevezetett ki.

Hohenlohe herceg birodalmi kancellárnak a kért fölmentés a gyémántos íkete sasrend adományozása mellett megadott.

Ugyancsak a Reichszeiger Vilmos császárnak Hohenlohe herceghez intézett következő kéziratát közli:

Kedves hercegem! Bármennyire nem szívesen látom, hogy megválik a birodalmi és állami szolgálatban viselt eddigi állásaitól, mégis úgy gondolhatom, hogy nem zárkozhatom el tovább ama nyomatékok okok elől, amelyek önnek kívánatosnak tetszik, hogy nagy felelősségű hivatalai terhértől fölmentessék, s azért nehézségeivel helyt adtam előterjesztésének a szolgálatból való elbocsátására vonatkozólag. Szükségét érzem annak, hogy ez alkalommal, mikor befejezni készült hosszú és dicsőséges pályáját, külön is legbensőbb köszönetemet fejezzem ki önnek azokért a sok évi hit és kitünő szolgálataért, ame-

lyeket ön minden öntre ruházott állásban a birodalomnak, az államnak, ugyisintén elődeimnek és nekem a legnehezebb viszonyok között *önfelfeladással* és *önfeláldozással* és *fáradhatatlan kötelességvállalással* tett. Adjon önnek isten kegyelme ilyen tetteiben gazdag mult után hosszú, boldog életalkonyt. *Elszövegem és állandó jóindulatom* külső jelül a *gyémántos fekete sas-rendet* adományozom önnek és a rend jelvényeit mellékelve küldöm meg. Maradok jóakaró és hálás császára és királya

Homburg vor der Höhe, 1900. október 17.

Vilmos I. R.

Berlin, október 18.

Beavatottak állítása szerint *Hohenlohe* kancellár tovább viselte volna hivatalát, ha legközelebbi rokonai nem szolták volna a lemondásra. A hercegen, bár pár hónappal ezelőtt még teljesen egészséges volt, az utóbbi időben mindjobban észrevehető volt, hogy az öregségnek ezer baja és gondja nyomja.

Berlin, október 18.

A kancellár-váltás azért történt a birodalomgyűlés összehívása előtt, mert furcsa helyzet állt volna elő akkor, ha a roszakat aggastyán szinte összetörve jelent volna meg a birodalomgyűlés előtt.

Berlin, október 18.

Hohenlohe birodalmi kancellár Berlinben hosszabb idő óta nem mutatkozott. A városban meg nem szállt s csak átutazóban mutatta magát pár percre a berlinieknek. Lemondása után meg fog Berlinben lakni, mint híresztelik, hanem Baden-Badenben fog telepedni.

Berlin, október 18.

Udvari körökben beszélnek, hogy vasárnap tette meg besculogatózásait a volt birodalmi kancellár, lemondását pedig kedden adta be. Mivel tudta, hogy a politikában hangos visszhangra talál visszavonulása, a sajtóban nyilatkozatot akart közzétenni, melyben arról akart érdekes nyilatkozatot tenni, hogy mi volt a birodalomgyűlés nyári szünetelésének az igazi oka s hogy mi a véleménye Bülow külügyi politikájáról.

Páris, október 18.

Az idevaló lapok nem tulajdonítanak valami különös jelentőséget a német kancellár visszavonulásának. Az egyik lap szerint már régóta várható volt *Hohenlohe* lemondása, melyet most a francia politikai körökben természetesnek tartanak. Rátérve az új kancellár személyére, dicséri *Bülow* politikai kvalitásait, eszességét s a külügyi politika terén elért sikereit (?). Az új kancellár jellemében elég biztosított lát arra nézve, hogy hivatalát becsülettel fogja betölteni. Egy másik lap szerint szintén másodrangú kérdés *Hohenlohe* lemondása. „Mindégy — így ír — akárki lesz is a kancellár, Vilmos csak úgy fog cselekedni, ahogy kedve tartja. Hiszen eddig is ő maga volt tulajdonképpen a birodalmi kancellár.”

A kínai háború.

Páris, október 18.

Itteni diplomáciai körökben híre jár, hogy *Delcassé* külügyminiszter újabb jegyzéket intézett a hatalmakhoz, melyben felhívja őket hogy az első jegyzékben foglaltakhoz csatlakozzanak és azokat Kínának notifikálják, hogy a rend helyreállítását ezáltal siettesék. A hatalmak bízják meg pekingi képviselőiket, hogy e feltételeket közöljék a Li-Hung-Csang által képviselt kínai kormányval. Több hatalom *Delcassé*nak erre a második jegyzékére, már helyeslő értelemben választott és a többi hatalmak hozzá árulását a legközelebbi napokban várják.

Washington, október 18.

Az idevaló francia ügyvivő kormánya nevében memorandumot nyújtott át *Hay* külügyminiszternek, amely utalva arra a kedvező fogadtatásra, amelyben a kínai kérdésre vonatkozó francia jegyzék a hatalmaknál részesült, azt kívánja, hogy a *békétárgyalást* azonnal kezdjék meg Kínával.

Vutingfang kínai követ ma megjelent a Fehérházban s átadta az elnöknek a kínai császár egy üzenetét, amelyben köszönetet mond azért a kiméletes eljárásért, amelyet az Egyesült-Államok a kínai zavarok alatt tanúsítottak.

Vutingfang képtelenségnek mondja azt az állítást, hogy a zavarásokban részes főhivatalnokok megbüntetéséről szóló császári rendelet hamisítvány, és azt mondja, hogy azt az embert, aki hamis ediktumot merne kiadni, könnyű volna kinyomozni. Az ilyen ember okvetlenül halállal lakolna.

A külügyminisztérium nem titkolja, hogy az *Egyesült Államok* roszkedni fognak ahhoz, hogy a hatalmak teljesítsék azokat a garanciákat, amelyeket a nyúlt ástó politikájának fenntartására nézve annak idején adtak, akár anektálják Kínát, akár nem.

London, október 18.

Hír szerint az idevaló kínai követ tegnap este egy nyilatkozott egy újságíró előtt, hogy a hatalmak visszaadták a kínaiaknak a *cung-li-jámen* épületét tanácskozó helyül. A *békétárgyalás* állítólag most kezdődik Pekingben. Mióta az udvar *Szinganfuba* ment, sokkal könnyebb vele érintkezni. Így ő is kapott az udvartól e hó 14-én kelt táviratot. A követ azt hiszi, hogy a *békétárgyalás* megkezdése kedvező hatást tesz majd a *dél-kínai zavarásokra*, mert a lázadók az udvar gyöngeségének jelét látták abban, hogy nem tudja a *békétárgyalást* megindítani.

Berlin, október 18.

A *Nordd. Allg. Zeitung* írja a német kormánynak *Delcassé* köriratára adott választ illetőleg: Helyesen teszik fel, hogy ebben a válaszban mindenekelőtt megelégedéssel vették tudomásul, hogy a kínai kérdésben a francia kormány is első sorba helyezi a főbűnösök megbüntetését. A francia körirat többi javaslatai közül egyik sem adott alkalmat elvi aggályokra. A különböző pontok általános szövegezésre felismerhetővé teszi, hogy a francia kormány is a részletek megállapítására nézve közelebbi tárgyalásokat vesz kilátásba. Ezekben a német kormány szívesen részt fog venni abban a reményben, hogy ebből a véleménycseréből végül minden részt kielégítő eredmény fog létrejönni.

London, október 18.

Az itteni lapoknak jelentik *Sanghaiból* mai kelettel: Egy *Paoingfuból* érkezett hivatalos kínai távirat azt mondja, hogy e hó 13-ikán több száz főnyi francia lovasság érkezett oda egy francia tábornok parancsnoksága alatt. Az utóbbi a tartomány kinstárnokával folyt értekezése során kijelentette, hogy a város négy sarkán ki akarja tűzni a francia lobogót. A kinstárnok ellenszögült e szándékának, ha csak egyidejűleg a *sarkánylobogót* is ki nem tűzik. A francia csapatok erre kijelentették, hogy be fognak vonulni a városba, mire a kinstárnok utalt arra, hogy ez ellenkezik a korábban létrejött megállapodásokkal. Ezzel az ügy el volt intézve. A távirat elküldése után óráról órára várták angol és német csapatok megérkezését.

New York, október 18.

Egy e hó 16-iki pekingi távirat szerint *Li-Hung-Csang* és *Csing* herceg levelet intéztek az idegen követekhez, amelyben a *békétárgyalások* felől való első tanácskozást szombatra tűzik ki.

New York, október 18.

Pekingből táviratozták e hó 17-éről: Gróf *Waldersee* tábornagy Pekingbe érkezett, ahol teljes katonai díszszel fogadták. A nemzetközi kíséret az özvegy császárné palotájába kísérte gróf *Waldersee*t.

Sanghai, október 18.

Nankingi magánjelentések szerint, 2500 ember közül, akiket *Liu* tábornok onnét *Kiangsuba* küldött, hogy a császár őrségül szolgáljanak, 1500, miután a *Jangcen* átkeltek, megszökött. Egy másik 2500 főnyi eszatosztály ugyan e célból elhagyta *Kvantungot*. Ezek közül is, hír szerint, sokan megszökötek.

Bécs, október 18.

A *Pol. Corr.* jelenti Pétervárról mai kelettel, hogy odaérkezett jelentések szerint a kínaiak tényleg megkísérelték a *sanghaii vambévetéket* az ország belsejébe vinni, állítólag, hogy a császári udvar szükségleteit fűdözék. Ezt a tervüket azonban az orosz-kínai bank igazgatója *Pukotilov* felfedezte és az alkirálynál való értekezésközbenjárásával megakadályozta.

Hamburg, október 18.

A *Hamburger Börsenhalle* arról értesül, hogy teljesen alaptalan a *Morning Post*nak az a híre, mintha a kínai bank helyzete aggodalomra szolgáltatna okot. Ugy látszik, hogy a bank az Oroszország által garantált kölcsön d cemberi szelvényeinek fedezésére már most biztosítani akarta magát és hogy ez a kísérlet, melynek semmi köze sincs a bank helyzetéhez, adott alkalmat erre a híresztelésre.

London, október 18.

A *Daily Telegraph*nak jelentik *Kantonból* 16-iki kelettel: A császári csapatok visszafoglalták *Huicsaut*. A lázadók súlyos vereséget szenvedtek és kelet felé menekültek. Ho tengernagy üldözőbe vette őket.

Honkong, október 18.

Kantonból jelentik, hogy a fölkelők *Sunjacen* vezetése alatt mult hétfőn elfoglalták *Lucsua* várost a keleti folyó mellett. Ho tengernagy ma reggel a főseraggel *Sancunból* elindult a fölkelők üldözésére és 250 embert hagyott hátra *Sancun* védelmére.

HIREK.

Hunor István lakzija.

Hunor István nevezetű derék, becsületes polgártársunk a napokban megházasodott. Hunor István fogarasi ember s elvette a zernesti celluloidgyár kintinosnéjának szép és művelt hajadon leányát *Bertát*. Így magában olyanforma ez a hír, mintha teljesen jelentőségelen volna. Olyan, a milyet ha mindet összeszednénk, bele se férne ebbe az újságba. Pedig hát nem úgy áll a dolog. A derék Hunor István lakzija politikai színezetű dinom-dánomnál nőtte ki magát azon a réven, hogy a meghívott vendégek egy része oláh volt. — Az ebadtát — gondolja most szives olvasóm — ebből baj lesz. Ahhoz vagyunk szokva tudniillik, hogy ahol ilyen barátságosnak induló gabalyodásról olvasunk, ott pofozkodás a muri vége. Még a mustráját is meg tudjuk rajzolni előre. Rendesen úgy esik meg a hece, hogy amikor csárdást huz a cigány, rárontanak az oláh legények, összetörik a hegedűt, a vonót a hátára verik, aztán aki bírja, marja. Vagy a magyar, vagy az oláh marad az ur a pádimentumon. De mindenképpen megjelenik másnap a *Tribunában* a tudósítás az ázsiai magyarról, aki kikezd *Lupu Nyikuláj*jal, a művelt latinnal.

Ez az eset csodálatszerűen nem következett be a Hunor István lakzija. Amikor a csárdás elkövetkezett, egy kicsit idegenkedve ugyan, de beleállottak a táncba az oláhok is. Gyönyörű szép barna lányaik vannak és derék legényeik. Illet nekik a szapor magyar tánc. Lassan, lassan belemelegedtek. A legények kurjongattak, hogy: — sohse halunk meg — s derék brassói laptársunk, amelyből az esetet kinyirtuk, messzemenő következtetéseket von le abból a szerencsés körülményből, hogy a Hunor Pista lakodalmán nem verték be az oláhok a cigány fejét. — Hogy: — ime miképpen érez és cselekszik az oláh nép azon része, amely nem engedi magát megméltelyeztetni a nemzetiségi igazgatók által.

Ugyan, ugyan, csapjuk már a falhoz azt a politikai légsúlymérőt, ami báli hangulatokból magyaráz békeséget vagy háborút. Ahol azzal kell számolni, hogy az a bizonyos *Latin Nyikuláj* hány spriceert ivott megelőzőleg, ott nem lehet helyes a kombináció. Kevesebből veredkés a kedve, ha öblösebb poharakban mérték az italt, hát táncos. Lakzi, bucsu, vásár, halotti tor egyáltalában nem esik meg ölekezés vagy veredkés nélkül. Hogy mikor melyik aktus kerül a programra, az minden egyébtől függ, éppen csak a hazafiságtól nem. Rossz az idő, beborul az ember kedve. Elfagyott az ősi vetés; elő a bicskával! Ugyis mindegy már. Sút a nap, virul az élet — s eskölőzik a magyar, az oláh. Ninesen az effélének semmi jelentősége s nagy hiba az, ha mégis hiszünk az ilyes csalóka jelekben, akár pro, akár kontra. Én tudniillik úgy vagyok az ilyen jelenetekkel, hogy akkor se tudok nagy kázust csinálni belőlük, ha véletlenül veredkésbe fulladt a csárdás. Viszont azt se veszem komolyan, ha tőkét akarnak kovácsolni a hazafiságra nézve abból, hogy magyar ritmusra verte össze a bokáját az oláh legény meg lany, tesszem fel a Hunor István lakodalmán.

Hát hiszen ez is szép különben. De igaz csak abból áll a hazafiság, hogy csárdást táncol *Latin Nyikuláj*: — baj van. S ha egyszerűen majd éppen csak az lesz a panasz, hogy ritmusbeli eltérések miatt magyar fejeket szakított be az oláh fütőkös — meg leszünk elégedve a nagy ballal. A nagygyal tudniillik, aminek ez az ország a pádimentuma.

(Th.)

Budapest, október 18.

— BUDAPESTI NAPLO. Október 15-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés

ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításról idejkorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Eszmólyi hírek.** Báró Pasetti monarchiánk kvirinál követe ma elutazott Rómába. — *Perzel* Béni országgyűlési képviselő, mint részvétellel értesülünk súlyos betegnek fekszik Tütraföldön.

— **Nász az uralkodóházban.** Bécsből jelentik, hogy *Mária Raineria* főhercegnőnek *Róbert* württembergi herceggel való esküvőjén a német császár *Miklós* württembergi herceggel fogja magát képviseltetni. A német császár képviselője október 27-én érkezik Bécsbe Karlsruheból. Az egybekelési ünnepélyre a következő programot állapították meg: E hó 27-én szombaton déli 12 órakor fog a menyasszony kihirdetése végbemenni a bécsi *Burgnak titkos tanácsosi* termében. Esti hat órakor az új teremben egy családi asztalt a királyi ház számára, a szomszéd teremben ugynevezett *marshall-asztalt* teritoken a *Burgban* elszállásolt kíséretnek és beosztottak részére. Vasárnap, október 25-án délután 5 órakor diszebb lesz a szertartás-teremben este 1/29 órakor pedig udvari hangverseny a *Vigadó* termében. Hétfőn, e hó 29-én délelőtt 11 órakor fog a burgbéli plébánia-templomban megtörténni az ünnepélyes esketés, mely után az ifjú párt 5 felsége külön kihallgatásban fogja fogadni. *Szék* Kálmán miniszterelnök úgy a kihirdetésen és az esketésen, valamint a többi kapcsolatos ünnepélyen is hivatalból lesz jelen.

— **A szász király betegsége.** *Albert* szász király betegségről Drezdából a következő udvari jelentés érkezett: A beteg éjjel nyugalmat főleg a baloldali végtagokban érzett heves fájdalomnak zavarják meg. Reggel felé azonban a király mégis néhány órát nyugodt álomban töltött. Az erők lassu emelkedést mutatnak. A király tegnap már pár óráig ágyon kívül lehetett.

— **Milán látogatása.** *Milán* exkirály ma délelőtt tíz órakor gróf *Zichy* Jenő társaságában meglátogatta az Akadémia épületében lévő országos képtárt. Miután dr. *Terey* Gábor, a képtár igazgatója kalauzolta, miközben a király sokszor adott kifejezést elragadtatásának a látottak felett. *Milán* nál voltak rokonai, a két *Lahovary* kisasszony és *Konstantinovic* ezredes, a király unokaöccse. *Milán* csak az országos képtár termét nézte meg, de a *Dürer*-kiállítását nem tekintette meg, mert gróf *Zichy* Jenő *Verbozcy*-utcai képgyűjteményének megtekintését határozta el. A király és kísérete két órai időzés után hagyta el az Akadémia palotáját.

— **A pápa állapota.** *Rómából* jelentik, hogy a reggeli lapok azt a hírt közölték, hogy a pápa megbetegedett s hogy a mára kitűzött kihallgatásokat elhalasztották. Ezzel szemben a pápa udvari orvosa, dr. *Lappini* kijelenti, hogy a pápa nem beteg, csak ki van merülve s nyugalomra van szüksége. A zárandók fogadását holnapra hasznították, de a magánkihallgatásokat megtartották.

— **A terézvárosi bucsu.** Vasárnap lesz a terézvárosi bucsu. Az egyházi rész a plébániateremben megy végre a következők sorrendben: a bucsu elnapján délután 4 órakor vespere. Vasárnap reggel 6 órakor orgonás mise, végzi dr. *Kovács* Kálmán. Utána szent beszéd, mondja dr. *Zelliger* Vilmos káplán, fél 9-kor ifjúsági mise, utána *Angyal* Kálmán prédikál. Háromnegyed 10-kor ünnepi nagy mise, végzi *Stieber* Vince apát. A mise alatt a megerősített ének- és zenekar *Kossovits* József vezénylete alatt *Béliczy* F-dur miséjét adja elő. Utána dr. *Pápay* Ferenc káplán prédikál, végre fél 12 órakor csöndes mise lesz. Déután 4 órakor vesperevel fejezik be az ünnepet.

— **A torontáli főispán lemondása.** Ismételten szó volt több lapban arról, hogy *Rónay* Jenő torontáli főispán már legközelebb megválik állásától. Torontáli vármegye tegnapi közgyűlésén *Szabó* Ferenc nagybecskerei apátplébános a szállógó hírek dolgában interpellált. A főispán kijelentette, hogy a főispánváltozást híresztelő cikkek téves információkon alapulnak, szölv meggyőződött arról, hogy az a bizalom, amely őt a főispáni székbe illette, semmiféle változást nem szenvedett és távozását illetékes helyen nem kívánják. A főispáni állásban csak az esetben áll be változás, ha ő a legközelebbi képviselőválasztások alkalmával mandátumot nyer.

— **Erkel Sándor emlékezete.** *Erkel* Sándornak, az Operabáz elhunyt főzeneigazgatójának lelkiüdvéért ma délelőtt 10 órakor gyászistentisztelet volt a Terézvárosi plébánia templomban. A csöndes misét dr. *Zelliger* Vilmos káplán mondotta. A gyászistentiszteleten jelen volt az elhunytak özvegye, három fivére és a rokonságnak néhány tagja.

— **Sarkvidéki expedíciók.** *Rómából* jelentik, hogy az *abruzsi* herceg Norvégiába utazott, hogy az egykötlevő expedícióját főszassza. A herceg tárgyalásokat kezdett a francia léghajózársasággal, mert azt tartja, hogy kisebb vakmerőséggel, mint *Andrée* tette, könnyű volna egynemely tájéknak léghajó segítségével való felkutatása. — *Nansen* egy sarki utazás ter-

veivel foglalkozik; de ez alkalommal nem éjszának, hanem dének veszi útját. *Nansen* különben bevárja a német *Drygalski* tanár vezetése alatt elindult dél-sarki expedíció visszatérését és így csak néhány év múlva indul újra utnak.

— **Vörösmarty-szobor a fővárosban.** *Vörösmarty* Mihály születésének századik évfordulóját megünnepleni készül a nemzet. Fényes ünnepségek lesznek Székesfehérvárott, Budapesten és a halhatatlan költő szülőhelyén, a kis Kápolnás-Nyéken, de a színekben pompázó beszédek elhangzása után, a díszmenték szegreakasztása után lesz maradó emléke is a nagy napnak. Még ebben a hónapban a siker minden attributumával nagy és erőteljes akció indul meg, hogy az ország szívében, gyönyörű fővárosunk valamelyik szép pontján szobra álljon a Szózat költőjének. Ez örvendetes hír hallatára meglepődéssel jegyezzük föl, hogy a *Budapesti Napló* volt — ezelőtt négy esztendővel — első ébresztője a kegyeletes tervnek. Össze is gyűjtött akkor egy nagyobb összeget, biztató kezdetűl annak, hogy a magyarság áldozatkészsége oda fogja állítani Aranyé és Petőfié mellé *Vörösmarty* Mihály szobrát is, díességére művészetiink és megítélőjéül önmagának. És ami e lap hasábjain oly hazafias lelkesedéssel és bizalommal megindult, most már fel fogja karolni az egész magyar társadalom, hogy rut halátlansággal ne vádolhassék. Az *Otthon* választmánya egyik utolsó ülésén *Erős* Gyula indítványára egyértelmű lelkesedéssel elhatározta, hogy ő maga indítja meg a mozgalmat e hazafias ügyben és országos értekezletet hív össze, a kegyeletes terv előzetes megbeszélése végett. Ez értekezletet a kör élnöke *Rakosi* Jenő október 28-ikára vasárnap délelőtt 11 órára hívta össze, megjelenésre kérvén föl a fővárosi és vidéki testületek képviselőin kívül a közélet számos kitűnőségét és a sajtó vezérmereit.

— **Újságírók a miniszterelnököl.** A képviselőházi tudósítók ma délelőtt *Vérsi* József országgyűlési képviselő, a *Budapesti Napló* főszerkesztőjének vezetése alatt felkeresték *Szék* Kálmán miniszterelnököt és azt a kérelmet terjesztették eléje, hogy nehéz tudósítói tisztükre való tekintettel kellő gondoskodás történjék az iránt, hogy az új országházban, mely két év múlva rendelkezésének át fog adni, az országgyűlési tudósítók akként helyeztessenek el, hogy jól láthassák és hallhassák a tanácskozó teremben történetek. Az eddigi intézkedések szerint ugyanis a hírlapírói karzatot nagyon éjszerűtlenül helyezték el. A miniszterelnök készséggel megjegyezte, hogy a sajtó jogosult óhaját teljesíteni fogják.

— **Jókai Mór és Walter Crane.** *Walter Crane* tegnap családjával együtt *Jókai* Mórnál volt ebédén. Ebéd alatt a nagy költő a következő beszéddel üdvözölte az angol művészt:

A mi kedves vendégünk, a világhírű művészre emelem poharamat, *Walter Crane*-re, ki genialis munkában eltöltött életén át nagyobb hódítást szerzett az angol nemzetnek esettel, vésővel, himzítővel, mint a hadvezérek ronaboló fegyvereikkel s aki most a mi szerény hazánkat megtisztelte azzal, hogy lángeszű alkotásainak óriási tömeget kitárta előttünk. A nagy mester kettős iskolát nyitott meg számunkra, az egyiknek tana a művészi szépet a népies munka minden műhelyében meghonosítani, a másiké a népies művészetet odáig nemesíteni, hogy az teremő erejével meghódítsa az Olympot és a szalont. *Walter Crane* mindkettőt teljes sikerrel vitte keresztül s diadalt aratott vele nemcsak saját hazájában, de az egész művelt világban. Senki sem mics oly igazi oka a nagy mestert üdvözölni, mint nekünk magyaroknak. Nálunk is vannak tanítványai, sőt mesterei is az igaz művészetet párosult iparisoloknak, s meg van azokban is a törekvés fölfele és lefelé érvényesülni. Csak a nagy mester hiányzott hozzá, akit most színről-színre látunk s alkotásában csodálunk. Mily emberfeletti munkáról, mily gazdagsága a fantáziának és ismeretnek kellett, hogy egyesüljön egy szívben és egy agyban, melyet egy merész eszme léngolt át s mily vasakarát, szorgalmat és sokoldalú tehetséget kellett hozzá, hogy az eszme valósuljon! Előttünk látjuk és nagyot sőhajunk utána. Kinek van száz karja, hogy ezt utána csinálja? Pedig követnünk kell a példát. El kell tanulnunk, hogyan támadjon a magyar szűrgallérből, tulipános ládából a cseréptájból, szalónok, paloták, óltárok ékessége; ki kell tanulnunk, hogyan kell népnék szépeztéket, művészi hajlamát teremő erővel nemesíteni? Ha egy ember nem képes végrehajtani azt a feladatot, amit *Walter Crane* maga sikerrel vezetett, oszloznak meg rajta tizen százan: s áldás lesz munkájuk eredményén. Ez áldás kísérje a mi nagy mesterünket egész életén minden munkájában, a világ jutalmán kívül élvezze az ég jutalmát szeretett neje és gyermekét boldogító szerelmében. Találja folytatását dícső munkájának nagyteltségű kedves gyermekeiben. Eljenek sokáig!

— **Ritka tünemény.** *Agócs* Boldizsár ma szerkesztőségünkben csakugyan csodálatos természeti tüneményt mutatott be. *Agócs* az orvosi erdőben olyan cserfát vágott ki, melynek törzsében világosan kivehető betűkből ez a szó olvasható: *Immaciatal*. A tudományok akadémia megvizsgálta a dolgot s hitelesen bizonyítja hogy ez az írás nem kémiai uton jutott a fába. Az érdekes fát *Agócs* Boldizsár kiállítja a Kerepesi-ut negyvenedik száma alatt.

— **Egy húszerred jubileuma.** *Kassáról* jelentik, hogy a 12-ik húszerred, amely *Albert* Edé walesi herceg nevét viseli és amelynek Kassán van a pótkeretparancsnoksága, az idén ünnepli fennállásának századik évfordulóját. Az ezredet 1800-ban a pottótták s akkor a nádor-húszerredet nevet s a 12. számf kapt. Eddig a következők voltak tulajdonosai: *József* főherceg táborsernagy, Magyarország nádora 1800-ban; 1847-ben *István* főherceg nádor; 1850-ben gróf *Haller*; 1875-ben gróf *Fratoicevics*; a walesi herceg 1888-ban lett tulajdonosa. A nádorhúszerred a század elején a francia háborukban vettek részt, 1859-ben és 1866-ban *Haller*húszerrednek hívták őket. Az ezred, melynek törzse Lembergben, pótkerete pedig Kassán állomásozik és a kassai hadtestparancsnokság alá tartozik, fehérek, világos feketék atültal visel.

— **Krügér és az írek.** *Berlinből* hozza hírül éjjel a táviró: Hogy az írek az angolok iránt táplált régi gyűlölködésüket újból kimutassák, *Krügér* Írország minden részében lelkesen ünneplik. *Dublin* város tanácsa elhatározta ma délután tartott közgyűlésén, hogy a szerencsétlen elnököt különös tisztelete jeléül a város dispolgárává fogja választani. *Angliában* óriási izgatottsággal fogadták ezt a hírt, annyival is inkább, mert az angol kormányak nem áll módjában megakadályozni a megválasztást. *Krügér* azonban még sem fogadhatja el *Dublin* város kitüntetését, mert személyesen kellene átvennie a dispolgári oklevelet. Ennek a feltételnek természetesen *Krügér* nem felelhet meg. Beszélük azt is, hogy a francia kormány is nagy óvációval készült fogadni *Transvaal* utolsó elnökét. Ezt a hírt azonban megcáfolták.

— **Felcséértésért elítölt újságírók.** Érdekes pürt tárgyalt ma a belgrádi törvényeszk. Újságírók ülték a vádlottak padján kiket felcséértésért helyezték vád alá. A *Male Novine* éles hangú cikket írt, amelyben a szerb király személyét bírálta meg éppen a leghizelgőbb hangon. *Janovic*, a lap szerkesztője vállalta magára a felelősséget az inkriminált cikket, melyben sajtóvétséget és felcséértést látott a bíróság s ezért a szerkesztőt öt évi fogházra ítélte. A lap egyik munkatársa hat évi fogházbüntetést kapott. Megemlítesre érdemes, hogy a belgrádi törvényeszk 19 nap alatt 26 sajtópörben ítélkezett.

— **Palizzolo szabadrábán.** Ez év elején nagy feltűnést keltett *Palizzolo* palermói képviselő letartoztatása, aki ellen a *Notarbartolo*-féle gyilkossági per milánói végtárgyalásán súlyos gyanu merült fel, hogy mint a sziciliái mafia vezetője, ő volt a gyilkosság értelmi szerzője. Azóta folyt ellene a vizsgálat. A palermói államügyész most azt indítványozta, hogy *Palizzolo* ellen bizonyítékok hiánya miatt szüntessék be az eljárást.

— **A debreceni polgármester jubileuma.** *Debrecen* város közönsége ma ünnepelte a Bika-szállóban tartott közgyűlésén érdemes polgármesterének *Simonffy* Imrénének jubileumát. Vagy kétezer ember jelent meg az ünnepségen, közzük igen sok hölgy. A gyűlést *Degefföld* főispán nyitotta meg. Aztán felolvasták a legfelsőbb megelégedésről szóló királyi leiratot, mire *Könyves* Tóth Kálmán lelkész a város nevében üdvözölte az ünnepelt polgármestert és átadta neki a 10,000 alárassal ellátott díszes aranyalmuot. A polgármester meghatótan köszönte meg a szeretet és ragaszkodás nyilvánulását. A közgyűlés ezután *Simonffy* érdemeit jegyzőkönyvileg örökítette meg. A városházán a tanács ünnepelte a polgármestert. A tisztikar nevében *Komlóssy* főjegyző üdvözölte és ezüstkoszorút s a tisztviselők arcképalbumát adta át. Este egyszerű tákiyaszenét rendeztek, amelyen nyolc dalárda vett részt. A felvonuló polgárság nevében *Bartha* akadémiái igazgató üdvözölte *Simonffy*-t. Később banket volt, amelyen lelkes tósztokban ünnepelték a derék polgármestert.

— **Egy lap jubileuma.** *A Barna* Jónás szerkesztésében megjelenő *Israelita Tanügyi Értesítő* amely a magyar pedagógia céljai huszonöt esztendő óta szolgálja lankadatlan lelkesedéssel, fennállásának negyedszázados évfordulója alkalmából ünnepi számot adott ki. A jubilaris számba közléstünk több kitűnősége írt néhány emléksort, köztük *Wlassics* miniszter is, akinek az emléksorai a következők:

A magyar tanítókat kell, hogy erős testületi érzés hassa át, ha nagy feladatainak meg akar felelni; minden tagjának éreznie kell, hogy része lesz neki Magyarország fényes jövőjének megfődítésében.

Nagy szolgálatot tesznek a testületi érzésnek ápolása körül tanügyi lapjaink és igaz örömmel tölt el, hogy szerencsésjövendáimnak részvehetek egy oly lap ünnepén, amely a magyar izraelita tanítókat egy nagy nemzeti munkára már egy negyedszázad óta tömöríti és lelkesíti. *Wlassics* Gyula.

— **Házasság.** *Henselmann* Béla székesfővárosi tisztviselő ma délután tartotta esküvőjét a Deák-téri evangélikus templomban *Jankó* Abigajlival, néhai *Jankó* János és neje *Bajay* Gizella leányával.

— **Öngyilkosság száz forint miatt.** *Lóv* Zsigmond debreceni kereskedő megbizta 15 éves tanulóját, *Blum* Jenőt, hogy adjon fel a postán 200 koronát, A

tanuló a postára menet, elvesztette a pénzt. Félve a büntetéstől, nem mert főnökének szólni hanem belopózott az üzlet raktárába s ott felakasztotta magát. Mire észrevették, már nem élt. Hátrahagyott leveléből tudták meg öngyilkossága okát.

— **A hangulat-számár.** A váci országon szokta végigkergetni Torma Nagy Ádám a kordélyos szamarát. A tófalusi nagy tűz óta az volt a keresetük, hogy kettesben bemennek a váci vásárra. A számar húzta a kordélyt, az öreg eszösen haladt mellette s egykedvűen szivta a pipáját. A nyikorgó dunai kavicson nehezen léptek mindketten, lehorgaszották a fejüket s a világról sem szóltak volna egymáshoz. A nagy tűz óta most már négy év múlt el. Azóta minden héten háromszor tették meg az utat. A vidéket úgy ismerték már, mint egymást. Tudták, hogy hány lépés van még, míg a Duna kanyarodásához érnek, a homokon megérették, hogy a kis fűrés aljához közelednek, messziről meghallották már a víz muzsikáját, amint a meszes szikláknak neki szaladtak a hullámok.

Igy éltek kettesben, nagy nyomorúságban s éheztek, koptak, fogytak, napról napra...

Az öregnek olykor öngyilkos ideáitámadtak. Amint a gőzkompra értek s a kis propeller élesen szivott, a víz pedig lecsolni kezdte a komp oldalát, Torma Nagy Ádám lenézett a hullámokba.

— Ejl! — gondolta. Szomorú az élet. Semmi öröömöm, olyan vagyok vénséggemre, mint a barom. A számar eszöndesen állott mellette. Ő is lehajította a fejét s a vizet nézte.

— Ejl! gondolta ő is. A gazdám meg akar halni. Elvesztetté már a türelmét, az életkedvét.

A komp sebeseen haladt lefelé a Dunán. Szürke párák szálltak föl a vízből, a levegő nehezen, szürkén borult rá a hajóra. Szomorú hangulat volt. A halál előldokott körülöttük. A két öreg egymásra nézett.

— Jó volna meghalni ugy-e? — kérdezte a számar a szemével.

— Jó — mondta Torma Nagy Ádám. — Hát haljunk meg — biziatta a számar. — Hát haljunk.

A számar nekitámaszkodott a komp szélének. Behunyta szemét s várt, amíg nagyot billen, aztán előre hajolt s beledült a vízbe.

A komp sebeseen haladt. Az égen szürke felhők usztak, bánat, szomorúság volt a levegőben. A számaron erőt vett a hangulat s megfulladt. Torma Nagy Ádám azonban nem ugrott utána. Csak bánatosan nézett arra felé, ahol elmerült a szürke, sovány test. Aztán nagyot szírpantott a pipájából s morgott: — Vén számar!...

— **Leégett sörgyár.** *Paraditából* jelentik, hogy ma az ottani részvényársulati sörgyár a cefréző-heyliség és a gépház kivételével egész felszerelésével és készleteivel együtt leégett. A kár igen nagy, mert a gyárban nagy készletek voltak felhalmozva. A gyár 600.000 koronára volt biztosítva.

— **Az Újságírók Egyesületéből.** A Budapesti Újságírók-Egyesületnek állandó rendező bizottsága, ma délután tartott ülésében alakult meg. Elnöke lett a rendező bizottságnak: *Cziklay Lajos*; társelnökök: *Dleicher Miksa* és *Szatmári Mór*; titkárai: *Ljka Károly*; titkár: *Lóve Dezső*; előadók: *dr. Dióssy Béla* és *Rajna Ferenc*; pénztáros: *Kálnoki Henrik*; ellenőr: *dr. Ban Zsigmond*; jegyzők: *Bernát Ottó* és *Hervay Frigyes*; számvizsgálók: *Gara József*, *Greiner Jenő* és *Zempléni P. Gyula*.

— **Öngyilkos ügyvéd.** *Pécsről* táviratozzák nekünk, hogy *dr. Krasznay Jenő* ügyvéd ma déiben saát lakásán agyonlőtte magát. *Krasznay* vagyonos embernek talta mindenki, annál megdöbbentőbben hatott halálaira, amikor kiünt, hogy anyagi bajok miatt dobta el magától életét. A szerencsétlen ember Pécsen nagy becsületben élt és vezérszerepet vitt az ottani társaságban. Ezek óta igazgatója volt a nemzeti kaszinónak, amely vezetés alatt kulturális misztiót is teljesített.

— **Toivaj inas.** *Doszál, Bogács* (Cséli) Lajos budapesti születésű 18 éves cukrászinas, aki lopásért már kétszerült a börtönben s nemrég szabadult ki a váci fegyházából, *ösv. Deutsch Lajosné* magánzónóhöz szegődött inasnak. Jó módját, amelybe jutott, arra használta föl, hogy urnójának szeptember 28-án letörtte ékszerszekrényét s abból mintegy 800-1000 korona értékű különféle ékszert ellopott s megszökött. Az ékszerek egy részét a fővárosban, másik részét Miskolcon értékesítette, a kapott pénzt pedig elmulatta. A fiatal tolvajt a rendőrség tegnap előfogta s miután több töredelmesen bevallotta, átkísérték a vizsgálóbíróhoz.

— **Célszerű újítás** könnyíti meg ezentúl különösen a vidéki közönségnek az *osztálysorsjegy vásárlást*. Legnagyobb idelárulatóink egyike a *Mercur*-bank és főtulajel részvény-társaság (IV. Váci-utca 37.) elhatározta, hogy engedve a több oldalról nyilvánított óhajnak a megújítási sorsjegyek és nyereményjegyzékek stétküldecsért költségeket nem számít fel, sőt a nyereményekért járó pénzüsszegetek is *börmentve*, tehát minden levonás nélkül juttatja vevőikhez.

(x) Kérjünk mindenütt Emke-gyújtót!

Róna József a királynál.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, október 18.

Ott, ahol most a gödöllői erdőség panaszos suttogása sirámosan hangzik át az őszi levegőn, nemsokára érben emelkedik az alakja a legesodásabb asszonynak, aki olyan jól értette ezeknek a lomboknak a szavát. A mulandóság, amely most a legközelebbi kikeletig elborul a síró erdőségen, rajta is győzedelmeskedett, de szépségének természetadta müremekét új életre kelti az emberiség örök tavasza: a művészet.

Szép azt elgondolni, hogy *Erzsébet* királyné első szobra *Gödöllőn* fog állni, mintha ide menekült volna vissza halottaiból, ide, közénk, erre a szeretett magyar földre, ahol olyan boldog volt és annyi sokat sirt erdőzugás közepette.

Abban az immáron gyászos kastélyban, amelynek minden kövéhez közös életüknek egy-egy emléke tapad, fehér királyunk ma ismét találkozott felséges asszonyának alakjával. Ma mutatta be tudniillik *Róna József* ő felségének *Erzsébet* királyné szobrának két ötödnagyú mintáját. Hogy ez *Gödöllőn* történjék, maga a király rendelte; így nyilatkozta meg egy-egy udvari rendeletben a királyok lírája. Irigylem a mi nagy poéta-szobrászunkat, hogy láthatta, hogy közvetíthette találkozását a halottnak és az élőnek. Megvan a művészetnek is a maga királyi hatalma, ime!

Róna József ma reggel nyole órára volt behíva a gödöllői királyi kastély fehér termébe, ahol felügyelete alatt tegnap helyezték el a két szobormintát. A művész már fél nyolekor jelent meg.

Nemsokára belépett a király. Kitüntető kegyességgel fogadta a művész hódoló üdvözlését, majd így szólt:

— *Örülök, hogy önt megismerhetem.*

Aztán a szoborminták felé fordult a király... Két szobormintát készített a művész, amelyek karaktere ugyanaz, csak fölfogása különböz. Az egyik estélyruhában ábrázolja a királynét és koncepciója inkább szertartásos; ilyen lehetett a mi nagyszonyunk, a mikor még *Gödöllőn* is reá kényszerítette magát a gyűlölt etikét. A másik szobormintában pedig olyan a királyné, a minőnek öt *Gödöllőn* rendesen látta.

Mintha most állt volna meg éppen sétaközben! Könnyű sétatruha van rajta, félkezével napernyőjére támaszkodik, a másikban logeyzót tart és néhány szál virágot. Egyenesen áll, déleg a cédrus-termete, amelyről dalok regélnék, — csak feje hajlik kissé félre és előre. Figyel a messzisébe, mintha hallaná a gödöllői erdőt. Csupa felség és női báj. Királynő az asszonyok között és asszony a királynők között.

És a fehér király élérékenyülten, mélyen meghatva nézi. Percekig. Sőtlanul.

Hosszu, hosszú szemlélés után végre rámutat arra a szobormintára, amely a sétáló királynét ábrázolja:

— *Mind a kettő nagyon szép — ugymond a király, — de Gödöllőre talán inkább ez illik.*

A művész erre megjegyezte, hogy ugy akarta ábrázolni a királynét, amint a gödöllőiek emlékeztében él, hadd álljon az *Erzsébet-parkban* ércalakja ugy, ahogyan ott látták.

A király ujjal a szobor felé fordult és nézte soká...

Majd a talapzatra fordult a szó. A művész megjegyezte, hogy kétféle talapzatot tervezett, amely egymással kieserélhető.

— *Szeretném látni a hatáskat,* mondá a király. Ugy találta, hogy az a talapzat a leghatalmasabb, amely három lépcsőfokkal emelkedik ki nyole-szögüen és felül virág-guirlandokkal van körülveve. Majd a szoboranyagra fordult a szó. Ennek kapcsán a felséges ur azt kérdezte:

— *Hogyan van az, hogy a budapesti szobrokon olyan nehezen képződik patina?*

Mire *Róna* azt a fölvilágosítást adta, hogy az a sok korom, amelyet a kémények és különösen a közeli gyárak, Budapestre bocsátanak, megüli a szobrokat, meglasztiván a nemes patina formálódását. Mire a király megjegyezte:

— *Szerencsére, itt Gödöllőn kevesebb a füst, majd hamarabb képződik patina. — Majd ezt a kér-*

dést intézte a művészhez: — *Miféle munkákon dolgozik jelenleg?*

Mikor *Róna József* többek között fölemlítette az aradi *Szent-Háromság-szobrot*, megkérdezte a felséges ur, hogy vajjon a templomba kerül-e és nagy érdeklődéssel hallgatta, hogy *Arad* fő-utcáján fogják fölállítani?

— *Ez nagyon szép lesz —* mondá a felséges ur. E közben pillantása a szobor talapzatán elhelyezett koszoru-mintára esett és megkérdezte: — *Miféle koszoru jön oda?*

Mély meghatottsággal hallgatta a felséges ur, amikor a művész elmondta, hogy oda a gödöllői hölgyek bronz-koszoruja kerül, amelyet a bálványozott nagyszony emlékének szenteltek.

Végül a király fölöttébb kegyesen elbocsátotta *Róna Józsefet*, még egyszer kifejezve előtte, hogy mind a két szobor-minta nagyon tetszett neki és teljes megelégedését nyerte meg.

Ott fog tehát nemsokára ismét merengeni a nagyszony a gödöllői erdőzugás közepette, a hová a művész visszaálmódta.

Zepplin második kísérlete.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Fridrichshafen, október 18.

— *Es egész váratlan eredmény!* — így kiáltott fel *Herveyell* doktor abban a hivatalos jelentésben, amelyet gróf *Zeppelin* tegnapi kísérletéről készített. Nem szól azonban arról, hogy a kísérlet a maga egészében előbbre vitte-e valamivel a kormányozható léghajó kérdését. Okosan hallgat erről a hivatalos jelentés, valamint okagatott a tegnap este világgá bocsájtott távirat is. Nehéz dolog tárgyilagosan itélni ebben a dologban. Ma kétféle szemtanúi voltunk a tegnapi kísérletnek, ha kitérdünk, a szemünkbe vágta, hogy a laikus minden új dologgal szemközt székszisszel fejezve föl magát. És a szakírtiak meg roppant optimistáknak látszanak, ami nem is csoda, valenymenien jó barátai gróf *Zeppelin*nek. A társaság különben nagy izgatottsággal várta a kísérletet. Három nap óta voltak együtt, míg végre tegnapelőt éjjel hirtelen megváltozott az idő, ugy, hogy az összes tisztetek és a rendelkezésre bocsájtott katonaságot reggel *Manzellbe* rendelték.

Reggel öt órákor megkezdék a léghajó megöltését, amelyvel délig elkészültek. Gróf *Zeppelin* elhatározta, hogy délután föl száll, mert mindig attól kellett tartani, hogy az idő másnapra megváltozik. Délben a hivatalos vendégeket, akik mintegy százan vannak, s a sajtó képviselőit is értesítették gróf *Zeppelin* elhatározásáról. Délután harmadél órákor a *König Karl* hajón a tiszték és a vendégek átmentek *Manzellbe*. Közvetlenül a part mellett vesztelt a *Charlotte* hajó, amelyen a württembergi királyné várta a fölzállás pillanatát egész udvari kíséretével. Együttal értesítették a királyt is a fölzállásról. A király éppen vadászaton volt, de azért szintén megjelent. A parton néhány száz kíváncsi néző verődött össze.

Attól tartottak, hogy korán besötétedik és 4 óra 45 perckor a léghajó csarnokára kitétek a német lobogót, jelétül annak, hogy a fölzállás megtörténik. Szélid északkeleti szél fut s a lekötözött katonai léggömb kedvező szelet jelzett. Ezutal minden előkészület rendben és nyugodtan történt meg.

Alig hangzott el a *Los!* parancs, s a mikor az óriás szivaralaku léghajó lassan, méltóságosan emelkedni kezdett a levegőben. Kissé emelkedett s már látni lehetett az ide-oda mozgó százötven kilogrammos futó súlyt is. Ez a súly az első pillanattól kezdve biztosan és pontosan működött. A léghajó körülbelül négyszáz méternyre emelkedett föl. Ebben a magasságban egy ideig helyben maradt. Aztán következett a kormányval való próbálkozás s egy ideig a széllal haladt a léghajó. Majd megkezdtek működésüket a motorok és a program szerint megindult a szél ellen való haladás, a nélkül, hogy erre a balasztot használták volna.

A szakírtók azt mondják, hogy a léghajó kitünően oldotta meg föladatát. Oly gyorsan haladt a szél ellen, hogy az alatta tízenyole kilométernyi sebességgel járó motoros gözcsónak nem tudta követni. Aztán kipróbálták a futósúly hatását több kísérlettel s több fordulatot és kigyózó vonalat tett meg a léghajó.

Délután 6 óra 5 perckor a léghajó a tó közepén a motorok dinamikai erejével leszállt. A leszállásnál, amely gyönyörű szép volt, előbb a léghajónak hátsó része ereszkedett le, míg a másik része egyelőre a magasan maradt. Aztután a futó súly által a másik gondola is leereszkedett. Egészen addig minden pontosan a program szerint történt meg. Csak egyben

Mérték el. tudniillik a léghajó nem tért vissza arra a helyre, ahol fölszállott.

A tegnapi kísérletről dr. Hergesell a következő hivatalos jelentést adta ki:

A felszállás, amely igen szép eredménnyel járt, ma történt meg. A léghajó 4 óra 40 perctől 6 óra 10 percig tartott. A léghajó igen jól működött. Felhajtó ereje 1200 kilogramm volt, de balaszt utján ugy volt szabályozva, hogy csak hetven kilogrammnyi felhajtó erővel szállt föl. A cél az volt, hogy a léghajó 300 méternyi magasságban egyensúlyba kerüljön. A szél az egész idő alatt észak-keleti volt s a vezetést arra törekedett, hogy a léghajó erejét a szél ellen kipróbálja. A léghajó azonban engedelmesebb volt a kormányának s bár a kormányzás kezdetben némi nehézséggel járt, ennek oka az, hogy csak a tapasztalat mutat-hatta meg, hogy a kormány erejét egyik vagy másik irányban mennyire kell fölhasználni. Végre nyugodóra mulva a léghajó iránya a szél ellen volt s megindult a szél ellen. A leszállás is sikerrel történt meg.

A léghajó sebességéről pontos adatok még hiányoznak, de néhány adat már rendelkezésre áll. A léghajó alatt járt egy motoros gőzcsónak, amely nem tudott vele egyforma gyorsan haladni. Ez a gőzcsónak tízenyolc kilométert tett meg óránként. A szél sebessége pontos mérések szerint másodpercenként négy méter volt, s e szerint a léghajó sebessége másodpercenként nyolc méter volt. Ez egész váratlan eredmény!

Mattasich-Keglevich.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, október 18.

Egy kis hír röppent ki a minap a világba, sajnálkozást keltő, borús hír a möllersdorfi katonai fegyház senyvedő híres-nevezetes rabról, Mattasich-Keglevich főhadnagyról. Hogy a szerencsétlen sorsu ember nagyon oda van, súlyosan beteg, a végét járja. Olyan határozottsággal jött a hír, hogy valósága ellen semmi kétség nem támadt, s a nyomán az az érzés terjedt, hogy a fölötté titokzatosan bonyolódott eset, amely az egész világ érdeklődését izgatta, váratlanul lezárul, s benne beláthatatlan időnkig nem lesz világosság. Most hirtelen fordult egyet a dolog, s merőben ellenkezőben áll az ügy, mint ahogy a mult-kori híresztelés mutatta. Mattasich-Keglevich egészséges, semmi baja nincsen, sőt annyira erős benne az életkedv, hogy a legélénkebben buzgólkodik azon, hogy visszanyerje szabadságát. Az első elhatározó lépés, amelyet legutóbb e részben megtett az, hogy gondnokot szerzett magának, aki az ügyét felkarolja. Polónyi Géza országgyűlési képviselőhöz fordult vagy két héttel ezelőtt a kérésével, s a helyzet most már az, hogy Polónyi szívesesen teljesítette a möllersdorfi rab kivánságát.

Az esti lapok röviden jelentették ezt a meglepő fordulatot, amely mindenfelé nagy feltűnést és tagadhatatlanul megkönnyebbülést keltett. Bizonyos, hogy a közvélemény aggodalmas nyugtalansággal nézte a misztikus kaland fejlődését, s az ítélet után, amely olyan kegyetlenül sújtotta a főhadnagyt, sem nyugodott meg. Azóta, szinte lidérenyomásként, bizonytalan várakozás feküdt meg az emberek lelkét, s ha valami értesülés jött Möllersdorf felől, az érdeklődés újra, meg újra magasra csapott. A legfrissebb változás természetesen fokozott mértékben hatott, s mindenfelé a perujtás lehetőségét tárgyalják.

Szerkesztőségünk egyik tagja magát Polónyi Géza országgyűlési képviselőt kereste föl, aki teljes készséggel mondta el mindazt, ami ez idő szerint az ügy érdekében már elviselheti a nyilvánosságot.

— Ma délelőtt jártam — mondotta a képviselő ur — a budapesti árvászeknél, ahol kijelentettem a gondnokság elvállalására való hajlandóságomat, s egyuttal rögtön le is tettem az árvászek jegyzője előtt az erre vonatkozó fogadámat.

Mattasich Keglevich két levelet is irt Polónyi képviselőhöz, s megkérdezte, hogy hajlandó-e elvállalni a gondnokságát. A levelek annak rendje és módja szerint jogos uton érkeztek meg, a möllersdorfi fegyházfelügyelőség látamozásával. Polónyi képviselő válaszában azt tanácsolta a főhadnagynak, hogy forduljon kérelmével a badeni járás-bíróshoz, amit Mattasich a legrövidebb idő alatt meg is tett. S a badeni járásbíróshoz a lehető legsürgősebben, huszonegy óra alatt irt át a budapesti

árvászekhez. Mattasich voltaképpen nem budapesti, hanem horvátországi illetőségű, reá nézve a varasdi gyámhatóság intézkedik a gondnok-ról, s így a badeni hatóság nyilván az eljárás siettetése végett fordult elsősorban a budapesti árvászekhez, hogy az illetőségi kérdés eldöntése ne késleltesse az ügyet.

Annál is inkább figyelemreméltó ez a gyorsaság mivel Mattasich iránt horvátországi illetősége miatt az osztrák törvényben megállapított eljárás van érvényben, amely szigorubbán bánik el rab-bal, mint a magyar törvény. Míg ugyanis Ausztriában csak gondnokot neveznek ki a rab számára, Magyarországon meghatalmazottat kérhet.

Rendben lévén Mattasich-Keglevichre nézve a gondnokság kérdése, Polónyi most már ráruházott jogánál fogva a legbehatóbban lát neki a munkához, s ha egy-két nap mulva megkapja Badenből hivatalos kinevezését, a legközelebbi napokban, talán már a jövő hét elején Möllersdorfba utazik, hogy ott helyben egészítse ki legalap-sabban az adatait.

— Ugy is, mint magyar képviselő, úgy is mint ügyvéd a leglekiismeretesebben és legnagyobb buzgalommal kutatom ezt az ügyet — jelentette ki Polónyi — s ha az okiratokból arról győződhetem meg, hogy téves ítélet forog fenn, akkor minden lehető el fogok követni az orvos-lás érdekében. Munkámban akkor lesz szükség a sajtóra, amelyről tudom, hogy az ügyet elő fogja mozdtítani.

Polónyi képviselő végül még megjegyezte, hogy Mattasich a levelei tanúsága szerint teljes egészségre örvend, s hogy annak idején mind-azt, amit a nyilvánosságra megértnek tart, a lapokban közzététi.

Nedves szénből — pénznel a szegény ember!

Budapest, október 18.

Az ősze boruló szezon már egy axiomát, vagy ha tetszik, közmondást is termelt. A közmondás a he-tedik kerületben született meg és szomorúan tapasztalja igazságát minden háziasszony. szobaur és gesz-tenyesítő. A fatalista tehetetlenségével hangoztatják valamennyien:

— Nedves szénből pénznel a szegény ember!

A fő- és székvarósi közmondás keletkezésének története igen érdekes. És tanulságos is.

Egy hét óta a Barcsay-utca és a Miksa-utca sarkán napkeltétől napnyugtáig hatalmas szekerek állanak. A szekerek tele vannak szénnel, annyi szénnel, hogy a szegény mecklenburgi lovak megátkozzák a bányászat és kohászat minden bainokát. Am nemcsak a lovakuak szurt szemet a mindinkább dráguló szén nagy tömege, hanem a szénraktárak kocsisainak is. És a kocsisok segítenek a bajon. Egy-egy szekér szénből lemeritenek egy-két mázsácskát. Megtehetik, mert a hiányt senki sem fődözi fel.

A kocsisok ületesek és kitűnő módszerük van a hiány eltüntetésére. Beállítanak szépen a Miksa-utcai bérkocsi-állomás vízvezetékéhez és alaposan megkeresztelik a szentet. A szertartás pedig a következő-képpen megy végbe.

— Adjon vizet! — így szól a szenes a bérkoc-sisok állomási szolgájának.

A bérkocsis szolga öreg, tőpörödött emberke, érti a mesterségét és hivatalos komolysággal meg-kérdezi:

— Hány kilóra való kell a szénhez?

— Mástélszáz bácsi.

— Egy deci pálinka az ára.

— Nem lesz sok?

— Dehogysis. Kap ke' a szénért vagy két fo-rintot.

— Talán. Hát csak öntse a vizet.

— Én elvágom a dolgom. De ha visszafelé hajt, egy kis dohányt ne sajnáljn.

— Ne garaszkodjék, öreg. Hozza a vizet!

A fiakeresek jó öreg szolgája megereszti a víz-vezetékét és egymásután adogatja föl a vödör vizeket. A szenes kocsis pedig szülőcsesantja a vizet nyugod-tan, szinte szeretettel. Az arcán a legbecsületesebb munka öröme ragyog. Pár perc alatt visszanyeri így a szénrakomány a súlyát, amelyről a szállítólevél árulkodik.

A kocsis leolvassa a krajeárokat a bérkocsisok faládájára.

— Egy... kettő... három... hat... — szám-lálgatja a fiakeresek vén szolgája.

És nem is köszönnek egymásnak. A szénkocsi eldőög.

Ma, hogy az eső permetezett, az idő is a koc-sisok szénere hajította a vizet. A kis furfang ma igen alkalmas volt, senki sem gyanakodhatott a szén ned-veessége miatt.

— Csak nem tarthatok paraplét a szénre, — vi-gaszalta a kocsis a háziasszonyokat.

A Barcsay-utca és a Miksa-utca sarkán pedig egyszerre három szénseker is állt. Nyugodtan vártak egymásra a kocsisok, még csak össze se mosolyogtak. Hija, nem augurok ők, hanem szegény emberek, akik haza viszik az egy-két elcsipett forintocskát.

Egy mosolygás mégis volt ma. Két szenes szekér állt a vízvezetéknel, mikor jött arra egy harmadik. És a harmadik irgilyen mosolygott a másik kettőre. Nem állhatta meg, hogy oda ne szóljon nekik.

— Könnyű nektek. De nehéz a szegény embernek. Ó, szegény szerencsétlen, ólmozott zsákokban vitte a szentet. Káromkodott egy círárt és rávágott a lovára.

A szenes kocsisok pedig szótlannal dolgoztak tovább. Töltögették a vizet a szénre. Egyik, mikor lefizette a deci pálinka árát, mégis mintha mento-getdözött volna a fiakeresek szolgája előtt.

— Nedves szénből pénznel a szegény ember...

— Jól teszi — hagyta helyben a nedvesített egy szemléljő, mert nézőközönységben sincs hiány.

— Jól teszi, egész szekér szentet úgy is csak a gazdagokhoz visznek. Azok pedig meg se érzik, ha egy mázsával többet fizettek.

Belenyugodtak valamennyien a kis beostelen-ség védelmébe. És hogy elment az egyik kocsi, jött a másik. Valamennyit rendszeren kiszolgált a fiake-res ember. Tudja ő, mi a rend és a barátság...

(H-u.)

Uj népdalok.

A Bácskában nagyon fogékonyak a lelkek az aktualitások iránt. Alig hogy valami kedves hírt olvas-nak az újságban, rögtön megterem a népdal. Ime a legujabb:

Zöldi Marci hegedője
Maradt volna az erdőbe,
Ha az ottan maradt volna,
Belőlem lump nem lett volna.

Ebben a dalban kevés a történelmi igazság, mert az a hegedű, ha lett volna valaha az erdőben, azért a daloló ifjúból mégis lump lett volna. Vagyok bátor tehát a bácskai ifjaknak, valamint őszinte tisztel-őimnek a következő aktuális népdalokat szíves figyel-mükbe ajánlani:

I.

Kis hegedűm száraz fája
Érted zokog Labunskájája:
Hogy a szived enyém volna,
Fúzza lombja ránk hajolna,
Hajolna!

II.

Fürdik a holdvilág az éj tengerében,
Mészáros direktor ur vagyon csak ébren,
Nagy tekintélyére támaszkodva mondja:
Mért is adtam fejem tilalmas dolgokra?!

III.

Ezt a kerek erdőt járom én,
Felolvasást tartott Walter Crane,
Sok a girbe-görbe vonása,
Ezer pengőt hajt a konyhára.

IV.

Hadd zokogjon az a húr,
Rózsa Bandi magyar úr.
Ne bánd hogyha akármint is beszélnek,
Füled mellett ereszd el csak a szélnek,
Rózsa Bandi magyar úr!

V.

Lehullott a rezgő nyárfá ezüst színű
Levele,
Itt maradt a perzsa sah sok nap s oroszlán
Rendjele,
Ki tudja azt Európába, megint mikor
Jönni mer?
Isten veled édes, isten veled kedves
Muzaffer!

VI.

Uccu bizony megérett a meg,
Uccu bizony Hohenlohe meg,
Mennél jobban marasztalják,
Annál inkább meg, meg, meg,
Bülowot hívja helyébe
A császári kegy, kegy, kegy!

Pont.

SZÍNHÁZ, ZENE.

**** Magyar Színház.** *Blaha* Sárika bemutatkozája tetten érdekes a *Magyar Színház* mai estéjén. A fiatal művész, aki a *Népszínház* ensemblejéből tudvalevőleg a *Wesselenyi*-utcai színpadra röpített át, a *New York szépe* című operettben perdült ki fiatalabbik operett-színpadunkra s ha nem mondjuk is, könnyű kitalálni, hogy karsu alakjával, mosolygós szemével és édes anyjára emlékeztető fítoz orrocskájával a legjobban hozzáilltet az angol operett címszerzőjéhez. A lehető legszebb *New York szépe* volt és sok precizitással izgett-mozgott a táncos operett-szerében. A szerep egyáltalán első nagyobb ének-parthieja is volt, amelyet tőle hallottunk. A *Magyar Színház* nagyon jó akcióhoz jutott a fiatal művésznőben, akit új színpadi otthonában is sok szeretettel fogadtak a közönség. A második felvonásban énekelt kupléja után a zajos tapsoknál kívül virágokat is kapott. A nézőtérben kutató szemekkel keresztek *Blaha* Lujzát, de nem bírtuk fellelteni. Bizonyosan ott vonult meg valamelyik páholy háterének a sötét zugában és onnét leste nagy szívdobogással leánykájának első, nagyobb debütjét...

A jökevényvel gürdülő előadásban még megemlítjük *Dóry* Margitot, aki éppoly formás, mint úgyes *Fifi* volt. (M—s)

**** A Népszínház jubileumához.** A *Népszínház* negyedszázados jubileuma ületéből nagy küldöttség járt ma a polgármesternél, mint a népszínházi bizottság elnökénél, *Mérv* János nyugdíjintézetű elnök vezetésével. Tagjai voltak: *Blaha* Lujza, *Hegy* Aranka, *Küry* Klára, *Vidor* Pálné, *Porzolt* Kálmán igazgató, *Vidor* Pál, *Szirmai* Imre és *Kenedik* Kálmán. A küldöttség vezetője a színház jubileuma alkalmából melegen üdvözölte a polgármestert, megköszöntve eddigi jóakarát s kérte, hogy a főváros és a polgármester a jövőben se vonja meg támogatását. *Halmos* polgármester a népszínházi bizottság és a főváros nevében is üdvözölte a színházat s elismerését fejezte ki a kiváló művészgárda iránt, amely annyit tett a főváros magyarosodása érdekében. Kijelentette, hogy a *Népszínház* ért és a nyugdíjintézetét egy tanácsnál, mint a közügylésnél javasolni fogja, hogy a főváros lépjen be alapítónak a *Népszínház* nyugdíjintézetébe. Igéretét mindjárt be is váltotta, mert a küldöttség eltávozását követően visszatért a tanácsülésbe, ahol előterjesztése után a tanács elhatározta, hogy a főváros ötezer koronával az alapítók sorába lép.

**** Műsorváltozás a Magyar Színházban.** Már adtuk hírt róla, hogy a *Magyar Színház*-nak holnapra, péntekre hirdettet *Lindh*-estéje a művésznő gyöngyökös és *Ledofsky* Giza rekedtsége miatt elmarad. Az erre az előadásra előre megváltott jegyek árát a színház visszaadja. A *Lindh* Marcellával kitűzött *Gésák* helyett *Szulami* kerül színre.

**** A Budai Zenekör hangversenye.** A *Budai Zenekör* hétón, október 23-án, a polgári leányiskola tornatermében (I. Koronáér-utca 3.) tartja tizenkilenccedik hangversenyét. Az érdekes műsor a következő:

1. *Mozkovezky*: Suite, Scène de ballet, Intermezzo, Serenade, Finale — *Vonós zenekar*; 2. *Wagner*: Fonódás — *Női kar* vonós zenekar kísérettel; 3. *Massenet*: *Elégia*, *Mozart*: *Aria*, *Hubay*: Szeretném itt hagyni... — énekli *Bleuer Andorina*; 4. *De Greef*: Ballada — *Vonós zenekar*; 5. *Corelli*: *Ave Maria* — *Vegykar* vonós zenekar kísérettel; 6. *Cherubini*: Himnusz a zenéhez — *Férfiakar* vonós zenekar kísérettel.

**** A kritikus főszoigabíró.** Ez alatt a cím alatt különös színházi esetről ad hírt a *M. Sz.* E hírt szerint *Demény* Albert színezgató társulata most *Kalocsán* játszik s tegnapelőtt megtörtént, hogy a társulat pénztárosa, akinek aprópénzre volt szüksége, egy tíz forintossal a kezében egy előtte ismeretlen urhoz fordult azzal a kéressel, hogy a tizest *Helle* János volt, aki erre oly „éktelen dübbé” jött, hogy „hosszas káromkodások” után ezt mondta:

— Ha maguk nem ismerik a főszoigabírójukat, akkor nem is fognak itt többet játszani.

Másnap reggel csakugyan a következő végzését kézbesítették az igazgatónak:

7099
900

Végzés.

Miután személyesen is meggyőződtem azon általános panaszról és türethetetlen állapotról, hogy a *Demény* Albert igazgatósága alatt működő és *Kalocsán* előadások tartatására 7099/ki 900 sz. határozattal helyhatósági engedélyt nyert társaság nem hogy a mai kor igényeinek megfelelő s a vidéki színezettől a legelőzőbb esetben is elvárható színvonalon állana, előadásait türethetetlen jartással tartaná, hanem napról-napra ismétlődőleg a megbotránkosítás rosszul játsza, a szórakozni vágyó és erre áldozó lakosságnak művészet helyett kellemetlen felháborodást okoznak s az említett elégedetlenség s általános panaszra adnak okot: — a hivatkozott számú helyhatósági engedélyt *Demény* Albert színezgatótól őzenel megvonom és a további színelőadások tartását a mai naptól kezdődőleg betiltom. Mert egy oly

községben, mint *Kaloca*, hol a közönség a nemzeti kultúra ezen egyik fontos tényezője iránt, mint a nemzeti színezet, a nélkül is rideg közönséggel viselkedett s akkor, a mikor az utóbbi években egyes ki nem fogásolható s igyekező színezőtelékek megismerve, megszeretve már-már a színpadlós terére lépett, egy ily kritikus alóli társulat nem minősíthető játékaival és előadásaival a színpadlóstól elriasztottnak, ezt pedig a nagy közönség érdekét őrizni hivatott hatóság el nem tűrheti.

Miről *Demény* Albert színezgató *Kaloca* község előjárására utján értesítetteti rendeltek. *Kalocsán*, 1900. október 17.

P. H. Helle János s. k.
főszoigabíró.

Demény igazgató még tegnap feljött *Budapestre* s itt bejelentette az esetet egy gróf *Festetics* Andornak, a vidéki színezet felügyelőjének, mint az *Országos Színezés-Egyesület* irodaigazgatójának, *Mészáros* Kálmánnak. A nevezett urak a színezgatóval egyetemben *Bezdárdy* Viktor miniszteri tanácsosnál jelentkeztek kihallgatásra, akinek jelentést tettek s a színezgató önkényes eljárása ellen orvoslást kértek. Még csak azt jegyezzük meg, hogy *Demény* Albert társulata a jobb vidéki társulatok közé tartozik s a közönség teljes megedelése mellett játszott *Kalocsán*.

**** R. Réthy Laura vidéken.** *R. Réthy* Laura asszony, a kitűnő primadonna, *Dobó* igazgató meghívására *Győrbe* utazott, ahol hat este vendégszeropel a *Szép Heléna*, *Szulami*, *Traviata*, *Baba*, *Náni* és *Veseshajja* darabokban. Ma játszott először s mint nekünk táviratozzák, a győri közönség egész este ünnepeit a művésznőt, aki az eredeti partitúra szerint énekelte *Helénát*.

**** Bellini partitúrái.** Megemlékeztünk róla, hogy az olasz kormány nemrégiben megvásárolta *Bellini*: *Norma* és *Beatrice di Tenda* című dalműveinek eredeti partitúráit, amelyek nyilvános árverésre kerültek. Kevéssel a partitúrák megvásárlása után az a hír kelt szárnyra, hogy a *Bellini*-partitúrák nem eredetiek. Erre a híre az olasz kormány tüzetes vizsgálatot indított s ez a vizsgálat kiderítette, hogy a két partitúra csakugyan *Bellini* kezétől ered. A két *Bellini*-erekye haterzer lírárt került az olasz kormány birtokába.

**** A Népszínház újdonsága.** A *Népszínház*-ban a napokban megkezdik a próbákat *Gaston Serpette*-nek *Ádám és Éva* című operettjéből, amely legközelebbi újdonsága lesz a színházban. *Éva* szerepét *Küry* Klára, *Ádámot* *Szirmai* fogja játszani.

**** Melba asszony beteg.** Egy londoni távirat jelenti, hogy *Melba* asszony, a hírneves énekesnő, ott influenzában súlyosan megbetegedett. A művésznő azért ment *Londonba*, hogy ott egy jótékony hangversenyben közreműködjék.

**** Sonnenthal Oroszországban.** *Sonnenenthal*, a bécsi Burgszínház hírneves művésze, jövő hónap közepén Oroszországba indul vendégszeropelra. A művész *Moszkvában*, *Odesszában* és *Kijevben* fog játszani s körutjára hatvanöt ezer koronát kap.

**** Sullivan új operettje.** *Arthur Sullivan* a *Mikado* szerzőjének új operettje lesz a londoni Savoy-színház legelőzőbbi újdonsága. Az érdekes angol újdonságnak *The Emerald Isle* a címe s szövegét *Hood* írta. Az operettből már a próbákat is megkezdtek.

**** Tristan és Izolda Prágában.** A *prágai* színházban tegnap *Tristan és Izolda*, *Wagner* dalműveinek volt a reprize. A dalműnek óriási sikere volt. Az előadást *Márkus* Dezső karmester dirigálta, akiről a *prágai* kritika a dicséret legmagasabb hangján szól. A *Prager Tagblatt* az írja róla, hogy bayreuthi tradíciók élnek benne, megerősítve felhőgásának merész lendületével. A felvonások után tapsviharral hívták ki. A *Bohémia* című lap a karmester nagy energiáját, hatalmas akcentusait, vasközét és e mellett szenvedélyes temperamentumát dicséri. míg a *Prager Abendblatt* egyszerűen ragyogóknak mondja dirigálását.

**** Semblich Marcella a berlini Operában.** *Semblich* Marcella e héten kezdi meg a *berlini* udvari operában négy hétre terjedő vendégszeropelát olasz operastagionjával. *Berlin* vendégszeropelának befejezése után a művésznő *Amerikába* megy társulatával.

**** Színpad — férfiak nélkül.** Egy bécsi színezgató, aki a magyar fölnek legalább nem éppen zongzetes *Steiner* névre hallgat, a fejbé vette, hogy olyan színházat szervez, amely csupa női tagokból áll. Meg is valósította tervét s az osztrák oszárvarós egyik orfeumban operett-színházat létesített, amelynek hetvenöt hölgytagja és csak — négy férfitagja van. Az asszony-színházat e hónap 24-ikén nyitják meg.

**** Vidéki színezet.** Szatmárt most indul meg a színházi szezon. *Szalay* Lajos kitűnő társulata nagy pártfogásnak örvend. Tegnapelőtt került színre *Rákosi-Szabados* operettje *A bolond*, amelyben először lépett fel *Réti* Lina, a vidék egyik legelőzőbb primadonnája. *Bimbilla* szerepét nagy sikerrel játszotta és a dalait is megújprázták. A címszeropel *Szalay* igazgató alakította jelesen.

**** Elite hangverseny a Telefon Hírdombban.** A *Telefon* Hírdombnak, mely e héten ma este immár negyedik hangversenyt rendez, az alkalmából közreműködésre fővárosunk művészgárdájából a következőket sikerült megnyernie: *Bárdossy* Irén, *Csillag* Teréz, a *Vigszínház*, *Vörödy* Margit, a *Magy. Kir. Operaház*, *T. Vízvári* Mariska, a *Nemzeti Színház* művésznői és *Zilaháni* S. Vilma úrnok, *Deák* Jenő tanár, *Jedőfi* Jenő a *Nemzeti Színház*, *Hegedűs* Ferenc, *Kertész* Ödön és *Kornay* Richard, a *Magy. Kir. Operaház* és *Tapolcainai* Dezső, a *Vigszínház* tagjai. — A hangverseny után érdekes híreket olvastam fel a beszélő újság szerkesztője, azután pedig 11 óraig *Zöldi* Marci cigány játéka lesz hallható az Enke kávéházban.

A Vigszínház programja.

Budapest, október 18.

— Változást szenved-e a *Vigszínház* programja az által, hogy *Szécsi* Ferenc dramaturg-igazgató eltávozott a színház éléről?

Ez a legaktuálisabb színházi kérdés arra bírta a *Budapesti Napló* egyik dolgozóját, hogy a mai nap folyamán felkeresse *Ditrői* Mór, a *Vigszínház* művészi igazgatóját.

A művészi igazgató mindenekelőtt legelőzőbb sajnálkozásának adott kifejezést a dramaturg-igazgató távozásá főlött, akinek éveken keresztül hűséges munkatársa volt a színház művészi vezetésében.

— Ami a színház programját illeti, — mondta aztán a művészi igazgató, — ebben az évadban aligha fog valamiben változni. Még az évad megindulása előtt elkészítettük, — de különösen *Szécsi* Ferenc készítette el, — a színház idei műsorát, úgy, hogy azzal a két új *Bisson*-bohózzal, amely még *Párisban* is csak ezután fog színre kerülni, de amelyet a dramaturg-igazgató megszerezni sietett, egész az évad végeig bőven el fogunk látni darabokkal, sőt még a sorrendjük is meg van állapítva. Ezen a sorrendben is csak egy külföldön esetleg felmerülő nagy sikerű darab, vagy valamelyes előre nem látható, jó eredeti darab, amelyet esetleg kapunk, fog változást előidézni. Legelőzőbb a tavaszra kell gondoskodnunk valami szenzációs darabról, amely akkor is vonz még, amikor a közönség érdeklődése a színház iránt megesőkken.

Az új darabok zöme, természetesen, a bohózat lesz, de egyik leérdekesebb darabja az idei műsornak *Tolsztojnak* a *Sötétség hatalma* című drámája lesz, amely *Jászai* Marinak fog alkalmat adni egy hatalmas művészi alkotásra.

A távolabbi jövőre a *Vigszínház* művészi igazgatója, természetesen, nem terjeszkedett és nem is terjeszkedhet ki. Bizonyos esalhatatlan előjelek után ítélve azonban már ma megállapíthatjuk, hogy a *Vigszínház* rövid időn belül a legkomolyabb előkészületek fognak megindulni az énekes daraboknál a színház műsorába leendő beillesztése céljából. A *Vigszínház* társulata annyiban fog átalakuláson keresztülmenni, hogy a művésztöletet énekes erőkket fogják kiegészíteni s már ma semmi kétség nem szenved, hogy a *Vigszínház* a jövő évadban, de talán már az idei évadnak a vége felé is, kultiválni fogja az énekes darabokat.

MŰVÉSZET.

□ **Kell-e művészeti akadémia?** Több előkelő művésznak alkalmat adtak arra, hogy a művészeti akadémia hasznossága, célszerűsége felől nyilatkozzanak. A kérdés minket is érdekelhet s azért ide ígjtjuk a legtalálóból nyilatkozatokat.

Walter Leisticov, aki mint festő és mint iparművészeti tervelő egyaránt nagy nevet szerzett magának a külföldön, a következőket mondta:

Tanulás és tanítás közben meggyőződtem arról, hogy a mai rendszerrel ugyancsak kevésre megyünk.

Kivánatosnak tartom a következőket: Tanuljunk meg a mesterséget (gyakorlatilag s nem az Akadémiában), rajzoljunk modell után különböző tanárok utmutatása mellett, akik hetenkint fölviáltják egymást. Így megszabadulunk az egyoldalú felfogástól és egyoldalú technikai sablontól.

Végül válaszunk a saját tetszésünk szerint egy mestert, dolgozzunk a műtermében, de hetenkint legelőzőbb egy korrekturára kérjük fel.

Detmann berlini festő és tanár, akinek számos képét a legutóbbi műcsarnoki tárlatokból ösmeri a magyar közönség, ezt mondta:

A mai rendszerű művészeti iskolák, illetve akadémia, károsak.

Igaz, hogy a legkiválóbb kollégáim neveit is megtaláljuk az akadémia névjegyzékében, de igaz az is, hogy ezek az intézetek nevelik művész-proletáriátusunk legnagyobb részét.

Hol van az a száz s néhány akadémikus, akik velem jártak az akadémia, hol vannak azok, akiket állami ösztöndíjjal támogatnak, hogy buta szorgalommal és középszerűen vagy éppen semmi tehetséggel tovább dolgozzanak s hogy végre értek mulva a műveiket ugyancsak állami protektorátus alatt álló kiállításokról vizsaszautaisák? Lám az állam protektorátusával támadják meg léteiket azoknak, akiket az állam az akadémiaikon kitüntett!

Nagyjában mindig a kevésbé tehetségesek kapták az állami ösztöndíjakat. Sok oly akadémikus nevére emlékszem, akik folyton-folyvást állami stipendiumot kaptak; most ezek eltűntek az ösmeretlenség homályában s nagyjában szerezetlen emberek lettek.

Nem kell-e hinnünk, hogy a tanárok kara képtelen tehetségüket igazán megmérlegelni?

Annyi bizonyos, hogy a tanárok abban tévednek, hogy kitüntették a kézügyességet, azt, amit a fiatal emberek másoktól eltanultak, olyasmint, ami művészeti szempontból értéktelen.

Dettmann ajánlja, hogy az akadémiákon csak természet után való rajzolást, festést engedjenek meg. A többi osztály kiküszöbölendő.

Thomas Theodor Heine, a Simplicissimus világszerző ismert rajzolója, egyike a legkitünőbb grafikusoknak, röviden s velősen a következőket mondta:

A művészeti akadémia az egyetlen bevált eszköz akadémiai professzorok gyártására.

A Magyar Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállítása az idén, a most látható Walter Crane kiállítás miatt csak december hó első hetében fog megnyitni. A kiállításnak egyik érdekessége lesz az a hat szobából álló lakás, melynek burkolatát s összes tartozékát Horti Pál jeles művészünk tervezte, aki ez alkalomból több mint 400 tervet, modellt készített. Hasonlóképp a karácsonyi kiállításban mutatják be a párisi kiállítás magyar iparművészeti csoportjának ama kiválóbb tárgyait, amelyek eddig Budapesten még nem voltak kiállítva.

TUDOMÁNY. IRODALOM.

○ **Az anarkia vége.** Egy röpiratnak a címe ez. Sok idele került nyomdaestések alá avval az elismerésre méltó céllal, hogy kiépítették az az ut, amely az anarkia végleges megszüntetéséhez vezet. Az eszmék hol jók, hol kevésbé jók. A legújabb röpiratnak Sir Nándor, a szociális irodalom egyik komoly közlő munkása, a szerzője. Országos ottalom elnevezéssel olyan tervezetet kontemplál, amely a nemzetgazdaságot az érdekek egyesítése mellett új alapokra iektetné. El akarja tüntetni a köznyomort, munkát akar biztosítani minden embernek. Ezt a tervezetet az állam, a társadalom és a pénzintézetek alapítsák. Az Országos ottalom humánusá kívánja tenni a nemzetgazdaságot: a földművelés, ipar, kereskedelem végéig nem öncél, hanem az általános boldogság leány. E végül a közgazdaság minden terén reiorásokat ajánl, amelyek között sok helyes és megfontolható akad. A szerző a Nobel-díra is pályázik a röpiratáért. A munka, amelyet Sir Nándor Széll Kálmánnak ajánlott, a Dobrowsky és Franke-cég kiadásában jelent meg. Ara egy korona.

Nyiltér.

TILLER MÓR és TÁRSA

cs. és kir. udv. szállító új és fényes
EGYENRUHAKÉSZÍTŐ-ÜZLETE
Budapest, Váci-utca 35. Eskü-ut 3. sz. alatt
MEGNYILT
Régi üzletünk Károly-kaszárnya is úszében marad.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmaért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

SPORT.

• **A bécsi löversenyek** mai második napja a többé-kevésbé nagy meglepetések jelében állott, de azért néhány versenyben a favoritok hívei is vigasztalást találtak. A nap löversenyét az Abonnet-handicapot Szemere Miklós Mágnesse nyerte meg, tizenkét-szeres kvótához jutatta híveit, míg a kétéves eladók-handicapjában azok, akik Barbara győzelmében bíztak, huszonhatszerez oszaltálkhoz jutottak. A budapesti publikum előtt oly népszerűvé lett Mándi lovászfium is aratot egy győzelmet Melfitanov, mely küzdelem után fejhoszszal nyerte meg az eladóversenyt Chryseis és Jablanica ellen. A mai nap szenzációs befejezéséül pedig Kartalja is annyi kudarc után letette ez idei nyeretlenségét, Morgan ellenben a mai napon nyeretlen maradt. A részletes eredmény a következő:

I. Eladók gátversenye. Díj 1800 korona. Távolság 2400 méter. Mauthner V. Shermanja (Wheeler) első, báró Königsvarter H. St.-Patriekja (Huxtable) második, Péchy Andor Garciaja (Shejbal) harmadik, azután Driver, Waberner Löhe, Termidor, Lutte. — Ítélet: Könnyen két hoszszal nyerve, félhoszszal harmadik. Lutte elbukott. A győztes 1500 koronáért visszavásároltatt. Totalizátor: 10: 45. Helyrefogadások: I. 50: 66, II. 50: 60, III. 50: 59.

II. Kétéves eladók handicapja. Díj 2000 korona. Távolság 1100 méter. Capt Gaston Barbaraja (Southey) első, Lov. Lederer S. Völegényje (Bulford) második, Mr. Redgrey Satanellaja (Poole) harmadik, azután: Sandy, Rose S., Joubert, Szemreváló, Gutgenug, Repülj, Kicsoda, Baedecker, Cheerup. Ítélet: Küzdelem után fejhoszszal nyerve, egy hoszszal harmadik. A győztesre nem volt ajánlat. Totalizátor: 10: 272. Helyrefogadások: I. 50: 855, II. 50: 288, III. 50: 559.

III. Handicap. Díj 2000 korona. Távolság 1600 méter. Mr. Silton Gondtja (Barker) első, Mr. Lincoln

Orkánja (Bulford) második, Dreher A. Reducerje (Smith) harmadik. Azután Alice, Mondaine, Honour Bright, Artadan II. Walkower. — Ítélet: Biztosan nyakhoszszal nyerve, 4 hoszszal harmadik. Totalizátor: 10: 126. Helyrefogadások: I. 50: 194, II. 50: 149, III. 50: 314.

IV. Abonnet-handicap. Díj 5000 korona. Távolság 1200 méter. Szemere M. Mágnesse (Clemmson) első, gróf Bathyan Elemér Jásza (Huxtable R.) második, Braganzai herceg Sári volt a neve (Finan) harmadik, azután Manila, Timor, Paraplue, Biztos, Florestan, Kigridic, Nelen, Melba, Csillag, Prima. — Ítélet: Küzdelem után egy hoszszal nyerve, másfél hoszszal harmadik. Totalizátor: 10: 174. Helyrefogadások: I. 50: 256, II. 50: 145, III. 50: 256.

V. Eladóverseny. Díj 2000 korona. Távolság 1600 méter. Szemere M. Melfitanoja (Mándi) első, báró Uchtritz Zs. Chryseis (Poole) második, báró Harkányi J. Jablanica (Wilton) harmadik. Ítélet: Kűzdelem után fejhoszszal nyerve, 6 hoszszal harmadik. A győztesre ajánlat nem volt. Totalizátor: 10: 31.

VI. Őszi hadseregi akadályverseny. Handicap. Díj 3000 korona. Távolság 4000 méter. Braganzai herceg Senator II-je (báró Szentkereszt) első, Breisler főhadnagy Lübeckje (tulajdonos) második, Boller E. főhadnagy Chorazya (tulajdonosa) harmadik, aztán Sironi, Osiris, Steady, Pain de Corinth, Salem. Ítélet: Könnyen 3 hoszszal nyerve, 2 hoszszal harmadik. Pain de Corinth és Salem elbuktak. Totalizátor: 10: 32. Helyrefogadások: I. 50: 100, II. 50: 122 és III. 50: 78.

VII. Erdbergi díj. Díj 3000 korona. Távolság 1800 méter. Schossberger L. Kartalja (Bulford) első, Dreher A. Trappistja (Morgan) második, báró Springer G. Duennája (Hyams) harmadik. Ítélet: 2 hoszszal nyerve, 6 hoszszal harmadik. Totalizátor: 10: 18.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **A Dienes-Csajthay párba.** A mult év február havában, hírlapi polemikából kiolyólag, Csajthay Ferenc a Budapesti Hírtap és Dienes Márton az Egyetértés felelős szerkesztője piztolypárbaít vitytak, mely alkalommal Csajthay súlyosan megsebesült. Párviadali vétsége miatt a törvényszék elé kerülték, amely Dienes négyheti, Csajthayt pedig tizenegy napi államfogházra ítélté. A kir. kuria, amely ma foglalkozott ezzel az ügygyel, Losonczy István bíró előadása alapján helybenhagyta a törvényszék ítéletét.

§§ **Anarkhista pör Budapesten.** A budapesti törvényszék előtt ma eleven anarkhista állott. Az anarkhistát, akit Saignac Józsefnek hívnak s francia katonaszökevény, Umberto király meggyilkoltatása után Fiumében fogták el, mert gyanuban volt, hogy büntársá Brescinék. Erre a gyanura az szolgáltatt okot, hogy Saignac, mikor koresmai verekedésért leartörtötták, avval fenyegetőzött, hogy megöli az osztrák császárt, ha nem bocsátják röglön szabadon. Mikor a csendörök a cellába vitték, újra kitört belőle az anarkhista s így szölt:

— Erzsébet királyné gyilkosa olasz volt, Umbertoot szintén olasz ember ölte meg, Ferenc Józsefet azonban francia ember fogja meggyilkolni.

E fenyegetés veszedelmes anarkhista hírébe hozta s királysértésért vád alá helyezték Saignacot. Vádolták továbbá közrend ellen való kihágással azért, mert a rendőrségen Saignac Gyulának mondta magát s az okmányai is ilyen névre voltak kiállítva. Később kiderült, hogy a testvérbátyja nevéét és okiratait használta.

Saignac József, huszonkilenc éves, villogó szemü, zömök ember a névbitorlással azzal mefengette, hogy neki nagy oka van titkolnia a nevéét. Kétszer hagyta el hűtlenül a zászlót, melyre felesküdt, s ha hazájának kiszolgáltának, az életével fizetné meg a kétszeres szökést.

— Hát az igaz-e, hogy az osztrák császárt megöléssel fenyegette? kérdezte az elnök.

— Nem úgy történt, felelte a vádlott. A rendőrségen tiltakoztam a letartóztatásom ellen, s azt mondtam hogy ilyen bánásmód mellett nem volna esoda, ha elkeseredésemben megölném a császárt.

A törvényszék a királysértésért s a kihágásért négy hónapi fogságra ítélté a vádlottat, de az ötvennyolc napi vizsgálati fogságot a büntetésbe beszámította neki. A vádlott megnyugodott az ítéletben, s örült, hogy bár az ügyész indítványozta, nem tiltották ki az országból.

§§ **A bűnhődés.** Az csztergomi papnevelőnek néhány évvel ezelőt nem volt kedvesebb tanítványa Lafranco Józsefnek. Majláth Gusztáv, aki akkor még az intézet igazgatója volt, igaz gyöngédséggel bánt a fiuvál, Lafranco József azonban visszaélta a sok jószággal és szerettel: egy antik arany kelyhet lopott el gróf Majláthtól s megszökött. A bíróság nyolc hónapi börtönrre ítélté ezért. Mikor Lafranco kiállotta büntetését, a jogi pályára lépett, majd váltóhamisításra adta a fejét. Mikor ezért a törvényszék elé állították, a bíróság egy évi börtönrre ítélté. Az ítélethirdetésakor megkérdezte tőle az enök:

- Megnyugszik?
- Nem. Súlyosbításért felebezek.
- Miért akar súlyosabb büntetést?
- Bűnhődni akarok, elnök ur.

Az ügyet a tábla második büntető tanácsa ma főlebbviteli nyilvános tárgyaláson tárgyalta s Balonyi

Imre bíró előadásában, tekintve, hogy Lafranco esze nem normális, fölemelő ítéletet hozott, az iratokat azonban áttette a közigazgatási hatósághoz, hogy csukják a vádlottat az örültek házába.

TÁVIRATOK.

Bukarest, október 18. Mint az „Agence Roumaine“ jelenti, az esküdttörbirságot november 12-ikére egybehívják, hogy a bolgárok által elkövetett gyilkosságok ügyében éltkézzék.

Konstantinápoly, október 18. A boszniai mohamedán deputáció, mely nemrégiben Budapesten járt, Konstantinápolyba érkezett, hol a szultánhoz beocsást kért. A szultán nem volt hajlandó fogadni a küldöttség tagjait, kik arra akarták őt kérni, hogy pártfogolja ügyüket az osztrák-magyar monarchiánál.

Sztrájk.

Trieszt, október 18. A déli vasut trieszti állomásának raktári munkásai tegnap gyűlést tartottak, amelyen elhatározták hogy megkezdik a sztrájkot, mert a vasut mindaddig nem teljesítette az akkordmunka megszüntetésére vonatkozó kérésüket. Ma reggel újra gyűlést tartottak a munkások és aztán valamennyien abbahagyták a munkát. A sztrájkolók ötszázán vannak s egészen nyugodtan viselkednek.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, október 18. Az osztrák-magyar vámterület külkereskedelméről szóló jelentés szerint szeptember hónapban a behozatal 120.4 millió koronát (+ 8.9 millió), a kivitel pedig 163.1 millió koronát (+ 15.9 millió) tett. E szerint ez évi szeptember hó aktívuma 42.7 millió korona a mult évi 35.7 millió koronával szemben. Január 1-től szeptember végéig a behozatal 1237.4 millióra (+ 46.2 millió), a kivitel pedig 1387 millióra (+ 54.9 millió) rugott. A kereskedelmi mérleg tehát szeptember végén 149.6 milliónyi aktívummal zárul a tavalyi 140.9 milliónyi aktívummal szemben.

Bécs, október 18. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) A tőzsdén az irányzat még mindig kedvezőtlen és lehangolt. Ha némi tizedzeti kereset mutatkozott is eleinte, hamarosan elveszték az árfolyamemelkedések, mert ezekre a külföldi lanya árfolyamjelentések nyomoztó hatást gyakoroltak. Kezdeményezés áll levén, direktiváról szó sem lehetett. Később rosz és zab iránt nagyobb volt az érdeklődés, amiről is e cikkek 2—3 fillérral emelkedtek. Elkelt: Buza Öszre 7.71—7.72, buza tavaszra 8.19—8.20, rosz öszre 7.55, rosz tavaszra 7.88—7.85. Felmondtak 100.000 métermázsza zabot. A készáruüzletben az irányzat változatlán, később szilárd.

Bécs, október 18. Gratzló Ferenc utóda Feischl Antal bécsi vasszerkezet-gyáros fizetéképtelen lett. A passzívák 440.000 korona, az aktívák 240.000 koronára rugnak.

Berlin, október 18. A 40 millió márkás 4%-os hamburgi városi kölcsön prospektusa ma este jelenik meg. A kölcsön jegyzése e hó 23-ikán történik Hamburgban, Berlinben, Majna-Frankfurtban, Kölnben, Brémában, Hannoverben és Amsterdamban. Az aláírás árfolyam 99¼. A kölcsön felmondása 1909-ig ki van zárvá.

Berlin, október 18. A kínai 5½%-os államkölcsön november 1-én esedékes szelvényeiért a kínai kormány részéről fizetendő évi törlesztést, illetékes helyre érkezett távirati jelentés szerint lefizették.

New York, október 18. (Terménytőzsdé.) (Zárlat.) Gyapot: New Yorkban helyben 9.16½ (10.1½). Nov-re 9.25 (9.39). Januárra 9.22 (9.26). New-Orleansban helyben 9.1½ (9.1½). — *Petróleum:* Stand white New Yorkban 7.45 (7.45). Stand white Philadelphianban 7.40 (7.40). Refined in Cases 8.75 (8.75). Credit Balances at Oil City 1.10 (1.10). — *Zsír:* Western steam 7.30 (7.25). Rohe és Brothers 7.55 (7.50). — *Tengeri irányzata* gyenge. Októberre 45¼ (46¼). Decembeerre 41¼ (42¼). Májusra 41¼ (41¼). — *Buza* irányzata gyenge. Piros ősz helyben 78¼ (79¼). Októberre 77.— (77½). Decembeerre 79.— (79¼). Márc.—ra 82¼ (83.—). Májusra 82¼ (83¼). Gabona szállítási díja Liverpoolba 3¼ (3¼). — *Kávé:* fair Rio 7. sz. 8¼ (8¼). Okt-re 6.95 (6.95). Decembeerre 7.10 (7.15). — *Liszt:* Spring Whea. clears 2.75 (2.75). — *Cukor:* 4¼ (4¼). — *On:* 27.60 (28.10). — *Réz:* 16¼ (16¼). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, október 18. (Terménytőzsdé.) (Zárlat.) Buza irányzata gyenge. Októberre 73.— (73¼). novemberre 73¼ (74¼). Tengeri irányzata gyenge. Okt-re 39.8 (40¼). — *Zsír:* Okt-re 6.82 (6.77). Novemberre 6.80 (6.77). — *Szalonna* short clear 7.50 (7.—). — *Sertészsír:* Októberre —.— (14.50). Decembeerre —.— (—.—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFELEK.

Postumushoz.

— Horvátsból. —

Hej, Postumusz, az évek szállton-szállnak,
S a jámborság a ráncol szálton véd,
Az agkor- és a győzhetlen halálnak
Nem bírja késeletlen jövetét.

Háromszáz ökröt vágatsz napról-napra
A bős Plutónak: öt meg nem hatod;
A háromtestű Gérion is rabja,
És Titiosz is látta a habot,

A bús habot, amelyen át fog kelni,
Kinek csak földi létben része volt, —
Mindegy, ha palotája fejedelmi,
Avagy ha pörként szenvedett nyomor!

A véres Marstól h'jába óvod élted'
S kerüld a zajongó Adriát,
És ószszel tested mindhiába félted,
A véres Auster hogy ne járja át:

Valamikor majd mégis, mégis látod,
A barna Cocytus mint hőmpölög,
És látod majd a Danaosz-családot,
S a sziszifuszi munkát, mely örök.

Majd el kell hagynod földed', házád', nődét,
S e fákat is hiába gondozod;
Ma még gardajok, elveszett öket,
S hű egy marad csak hozzád: ciprusod.

S okosb lesz, aki majd örökre kapja
Száz kulcsal örözött caecumumidat:
Mert pontifexi lakomákat csapva,
Még a pallóddal is ó-bort itat!

Radó Antal.

— Indiskrét fényező. Harlem, a festői holland város napok óta kacag egy pőrön, amelynek szereplői egy tanár, egy tanítónő és egy — fényező.

Ugy esett a dolog, hogy Stoker tanár ur, akinek haja már évekkkel ezelőtt kihullott a latin névrágózás és a görög aorisztusok tanításában, egy délelőt az vette észre, hogy nem adja elő tanulóinak a régi lelkesedéssel a rendhagyó latin és a még rendhagyóbb görög igéket, hanem legszívesebben Ovidiuszt kommentálta volna a pajkos diákseregnek. Ez a nagy-szívű latin poéta irt tudniillik egy művet, melynek az a címe: *A szerelem könyve*. A latin professzoroknak nem Heine a szerelmi lantosaik, hanem Ovidiusz, s amikor valamelyikük tulságosan sokat olvastatja tanulóival ezt a római lírikust, akkor szent, hogy a professzor ur szívét is valami ovidiuszi „gyengéd szerelmecske” tartja fogva.

Stoker tanár ural is betűről-betűre így történt: A fiuk vihogtak az iskolában és a kamasz-pir bori-

totta arcukat, mikor a *tenerorum lusor amorum* patogó hexameterjeit olvasták a tanár urnak.

Harlemnek egyik leányiskolájában ugyanebben az időben a kisasszonykák egyszerre nagyon meg voltak elégedve a különben elég epés nagyságával, a tanítónővel. A nagyságának megvolt az a betegsége, hogy szeretett a figyelmen kisasszonykakkal néhányszor leiratni ilyenféle mondatokat: *Az iskolában szépen, csendesen, figyelmen kell a kis lányoknak ülni*. S a kis lányok bármily figyelmennek is voltak, mégis elmaradtak a büntetések. A tanító néni nagyon elnéző lett egyszerre.

Ovidiusz olvastatása és az elmaradt büntetések közt megvolt a klasszikusokban annyiszor emlegetett okozati összefüggés: Stoker ur és a tanítónő beleestek abba a valamennyi nyelven megénekel verembe, melyet a hollandok is szerelmnek neveznek.

Stoker nap-nap után új szépségeket fedezett fel Ovidiuszban. A kisasszony pedig boldog álmodott napsugaras tájról, szerelmes gerlekről. Megvallották egymásnak szerelmüket és csak aprób körülmények miatt nem tették nyilvánossá mátkaságukat.

A pedagógia nem befolyásolta a szerelmek szívét, hogy ők is ne a magányt keressék és most lombozóttál őszre gyakran sétálgattak a harlemi városliget fái között hallgatni az avar zizegését, amely szerelméről beszél. A mult napok egyik estéjén hallgatagon kéz a kézben ült a szerelmes pár a park egyik padján s egyszerre szemvákító fény sugar világítja meg őket, éppen abban a pillanatban, amelyben lázas ajkuk egymásra tapadt. A következő másod-percben hangos kacagás sivított át a parkban. Csak-hogy a vidámság nem a szerelmes pár ajkán fakadt, hanem egy szomszédos villa ablakából, ahol két kamasz-fiú, a *professor ur tanítványai*, avval mulatták magukat, hogy egy fényezőrnak a sugarait hangos hahotával irányították a eszokolódzó párra, úgy, hogy a parkban sétáló közönség éppen a végzetes pillanatban látta meg őket.

Természetesen másnap egész Harlemben másról sem eset szó, mint a parki idillről, de amig a lakosság csak mosolyogva pletykálta a dologt, a tanár és a tanítónő felettes hatósága nagyon szigorú és szivelen álláspontra helyezkedett, és Stoker urat is, a kisasszonyt is elbocsájtotta iskoláik kötelekéből, s e miatt most mindketten bepörögték a villa tulajdonosát, a csintalan gyermekek atyját és *negyven ezer korona kárterítést követelnek rajta*. A tárgyalást a napokban tartják meg, és oly nagy iránta az érdeklődés, hogy boldog az a hollandus, aki jegyet szerezhethet a tárgyalásra. Valóban megálhat a szegény bírő esze, hogy mily paragrafus szerint ítéljen.

— Színész-arcoképek kiállítása. A francia színészek egyesülete most képkiallítást rendez Párisban a nevesebb régi, valamint jelenkori színészek és színésznők arcoképeiből; a minden színabiz dologért lel-

kesedő párisiak óriási érdeklődéssel fogadták a kiállítást, amelynek a Coqueuinn-testvérek a főrendezői. Ott van a kiállításon *Delacroix* remekműve: *Talma* arcoképe, azután *Corot* vázna: *Leonide Leblanc*, továbbá *Lemonier*, *Baroilhnes* arcoképei. A mostaniak közül ott díszlik a *Coqueuinn* és *Sarah Bernhardt* művészi kivitelű arcoképeinek egész sorozata. Nem kisebb művészek készítették a Coqueuinn és az isteni Sarah portréit: mint: *Dagoun*, *Detaille*, *Triant*, *Duez*, *Boldini*, *Béraud*, *Muenier*, *Cazin*. Sarah Bernhardt arcoképei közt van egy saját maga által festett is. Szép pasztellek vannak *Réjane* asszonyról és *Jane Hadingról* is, kiváló mesterek alkotásai *Mouet-Sully*, *Maurel*, *Georges Berr* képmásai is.

— Excentrikus regényíró. A párisi diáknegyed, a Quartier Latin mindinkább veszt érdekességéből. Éppen tegnap vittek a Charité-kórházba egyik legnépszerűbb alakját, Louis *Chastang* regényírót, aki excentrikus életének köszönheti, hogy annyire jutott. Chastang apró termetű, nyolovanhat éves, kiszáradt emberke ősz szakállal hosszú és borzas, tekintete szurós. A Quartier Latin lakói nap-nap után látták az öreg, amint ebéd utáni időben roskatag, meg-megingó léptekkel tette meg az utat a Sainte-Genèvei könyvtárig, vagy pedig ide-oda ügyelgett az utcai antikváriusok közt és régi könyveket kutatót és vásárolt. Folyton csak könyveket vásárolt. Így volt ez már hosszú évek óta, de az idén egyszerre csak elmaradtak az öreg délutáni sétái. Ujesztendő napján ugyanis — nem tudni mi okból — konokul elhatározta Chastang, hogy számuzi magát a napvilág elől és úgynevezett „othon”-ába zárkózik. Egy kopott ház harmadik emeletén lakott a rue de Condé-ben; hosszú keskeny folyosó vezetett lakásába, amelynek ajtaját, ha kinyitották, lehetetlen szag áramlott ki onnan. S ez érthető is volt. A szobán csak egyetlen ablak volt, de nem lehetett azt látni, mert a helyére könyvek voltak zsu. olva s általában a szobában lépni is alig lehetett, mert minden talpalatnyi helyen könyvek feküdtek rendetlen össze-visszaságban. Volt a szobában, amelyben egész nap égett a lámpa, egy fatákolmány, amelyet Chastang ágyának használt, de az ágy neműtelve volt szenyvei, ami érthető is, mert minden tartályestendőben huztak csak fel tisztát. Az asztal telve volt papir-halmazzal, Chastang regényeinek kéziratával, de még nem volt senkinek sem szerencséje, hogy e kéziratokat nyomtatásban is láthatta volna. Azt hajtogatta mindig, hogy majd a halála után jogják sajtó alá rendezni az írásait és az utókor az ő művei közt, valamint régi könyvgyűjteményében is sok érdekes és értékes dologra fog bukanni. Kéziratait maga után vitette a kórházba; lehetetlen életmódja ágyba döntötte s annyira erőt vet rajta a betegség, hogy háziga zdjára erőszakkal szállította őt kórházba, ahol most élet-halál közt lebeg.

REGENY.

A rádza nyaklánc

— REGENY —

Irta: RUDYARD KIPLING

(77)

— Nem, nem . . . menned kell.
Tarvin szomoruan rázta a fejét.

— Nem hagyhatlak el! Kivánd ezt mástól.
Hát azt hiszed, hogy a férfi, aki szeret téged, a lekérheti, hogy ebben a reménytelen vadonban, ezer veszedelemnek kitéve itt hagyjon és elmenjen. Fölteszed-e ezt bármelyikről is? Ketty drágám, jöjj velem! Gyötörsz engem, a halálba kergetsz, ha arra kényszerítesz, hogy csak egyetlen pillanatra is őrizet nélkül hagyjalak . . . ismétlem, a legnagyobb veszedelemben forogsz. S ha ez tudod, csak nem fogsz maradni. Hogy ezekért a teremtményekért az életedet feláldozzad, ezt csak nem forgatod az eszedben!

— Es miért ne? — mondotta Ketty felugorva szemében a régi lelkesedés tüzevel. — Bizonyára! Ha élhettem, meg is halhatok értük, nem hiszem, hogy a halálomra szükségek volna, de ha már így van, kész vagyok rá.

Tarvin rámeredt. Le volt verve tanácstalanul, tehetetlenül.

— Tehát nem jössz?

— Nem tehetem, Isten veled Niek! Vége.

— Legalább mára — mondotta Tarvin kezét nyujtva neki — Isten veled!

Szurult szívvel nézte a leány, hogy veszi fel a kalapját és készül a távozásra.

— De ugy-e elmegy? — kiáltott fel hirtelen rémülten.

— Hogy elmegy-e? Nem! Nem! Maradok, s ha sereget kellene is toboroznom, amely királylady kiáltson ki s a Dak Bungalovot mint székhelyemet védelmezze, még akkor sem! Menni! . . .

Esdekelve nyujtotta ki a leány a kezét, hogy visszatartsa, de Tarvin ekkorra már elment.

Ketty a betegéhez ment. A maharádzsa-kunvár még a misszióházban lakott, de beteg-szobájának a felderítéséhez elhozta a palotából játékeit és kedvence állatait. Némán ült le ágyaszélére Ketty és sokáig sirdogált egy magában.

— De mi bajod van Ketty kisasszony? — kérdezte a herceg, miután csudálkozva nézte egy ideig különös viselkedését. — Hiszen most egészen jól érzem magamat, senki ne sirjon miattam! Ha megint a palotában leszek, elmondom apámnak, a királynak, mit tettél értem és akkor ő ajándékoz neked egy falut. Mi radsputok sohasem felejthetjük el, ami jót nekünk tesznek.

— Ó Lalji, nem miattad sírok én — mondotta Ketty a szemét törölgetve.

— Akkor két falut kapsz majd az apámtól, hogy jókedvű légy! Ha egészséges leszek, senki nem szabad sirnia, mert én királyfiu vagyok. De hol van Motti? Ujlón ide az ágyamra.

Ketty készséggel felállott, hogy elhozza a maharádzsa-kunvár kedvencét. Moti kis szürke majom volt, amely aranyos nyakéket viselt, szabadon járt-kelt a házban és a kertben és esténként minden elképzelhető furfangot felhasznált, hogy fekvőhelyet a prince ágyában kaparintson magának. Ketty hívogató szavára egy fáról felelt, ahol a vad papagályokkal szórakozott és majomnyelven fecsege követte őt a betegszobába.

— Ide jöjj, kis zsivány, — mondotta a herceg, és a majom egy ugrással az ágyon termelt.

— Hallottam egy királyról, Moti, — fecsegett a prince, az állatot becézgetve — aki háromszáz ezer rupiát adott ki egy majomlakodalomra. Szeretnél-e te is megházasodni, Moti? O nem, elég neked a nyaklánc is, nincs neked szükséged asszonyra. Inkább csak megtakarítjuk a rupiánkat akkorra, mikor meggyógyulunk, aztán majd Ketty kisasszonyt és Tarvin száhíbot házassítjuk össze és nagy mulatságot rendezünk akkor, amelyen te táncolni fogsz.

A fiu a maga nyelvről beszélt, de Ketty meg-

értett belőle egyetmást, a két név pedig végképpen fölkelte a figyelmét.

— Ne beszélj erről Lalji, kérlek, ne beszélj!

— De miért ne Ketty? Hiszen már én is megházasodtam.

— Ja, az egészen más. Erről Kettynek nem is szabad hallani, Lalji.

— Ahogy akarod — felelte a prince — egy serpenyőcskét rángatva. — Persze most csak kis gyermek vagyok, de ha meggyógyulok, újra király leszek és akkor senki sem utasíthatja vissza az ajándékaimat. Hallgasd csak! Ezek apám kürtjei! Ide jön, meglátogat!

Meglehetősen messziről kürtjelzés hallatszott, azután patkócsatogás, s nem sokára berobogott a misszióház udvarába a maharádzsa udvari kocsija egy esomó lovastól környezetten. Ketty aggodalmasan nézett kis védecére, vajjon nem árthat-e neki ez a nagy mozgalom, de a kis ember szemé élénken villogott, orreimpái megtárgultak, s miközben keskeny keze a nélkülözhetetlen kardnak a markolatához nyult, boldogan sottogta:

— Ezt nagyon helyesen tette! Apám az egész lovasságot magával hozta!

Még mielőtt Ketty fölkel, Estes ur bevezette a maharádzsát a betegszobába, amely az ő személyiségének terjedelmétől és fényétől szinte öszszeszerződött látszott. Szemét tartott volt a csapatai fölött, azért teljes díszben volt, mint legfelsőbb hadur, ami nem volt éppen csekélység. A maharádzsa-kunvár valóságos elragadtatással pihentette szemét királyi apja méltóságos alakján, amelyet az aranyarkantyus fényes lovagló eszmától kezdve a fehér bőr lovaglónadrágon és az indiai-rend gyémánt csillagával díszített, aranytól csillogó kabátban át a smaragdforgós sábrányárga turbánig áhítatosan tanulmányozott. A király kihuzta a kezét karimás keztyűjéből és melegen megrázta Ketty kezét. Egy kis alapos orgia után ő felsége figyelemreméltóan civilizált szokott lenni,

(Folytatása következik.)

+ Gyümölcsbefőzésés mészben. A mézbe való befőzésnél a gyümölcsöt nem kell megfőzni, de csak is egészen friss, a fáról frissen szedett, megtörölt, ki-fogásta an gyümölcsöt szabad használni, s a méz, melyet be-főzésre használunk, mindig sötét legyen. Ha ez a két feltételt megvan, a gyümölcsöt üvegekbe kell ünteni, rá a mézet, az üvegeket pedig légmentesen el-zárni. Azután lagyapotba, vagy kendőbe burkolva egymás mellé kis ládába állítjuk az üvegeket s a ládat ledővel elzárjuk. Egy-egy ládába csak egy fajta gyümölcsöt szabad tenni s ezek száraz helyre helye-zendők el. A mézből a legfinomabb gyümölcslegelő lesz s a gyümölcsök kellő édességet nyernek.

Napirend.

Napló: Péntek, október 19. — **Római katolikus:** Alk. Péter 7. — **Protestáns:** Lucius. — **Görög-orosz:** (október 3.) Tamás ap. — **Zsidó:** Tisri 26. — **Nap két:** 6 óra 9 percek. — **Nyugszik:** 4 óra 47 percek. — **Hold két:** reggel 2 óra 3 percek. — **Nyugszik:** délután 2 óra 48 percek. **A kereskedelmi miniszter fogad délután 4 órakor.**
Bibliai előadás az Erzsébet-körtü református imate-mében.
Walker Crane kiállítás az Iparművészeti múzeumban délelőtt 9 órától 1-ig és délután 4 órától 8-ig.
Díver-kiállítás az Akadémiában nyitva délelőtt 9 órától 1 óráig.
Az athletikai klub jubileári kiállítása délelőtt 11 órától 1-ig és délután 4 órától 8-ig a Szentkirályi-utca 22. sz. a.
Honvéd föllemerőztetés szombat reggel 9 órakor a Ferenc József-laktanyában az 1888-1890. éviolyambellekkel.
Közös hárszergebbeli föllemerőztetés szombat reggel 9 óra-kor a Mária Terézia-laktanyában a 19-ik gyalogezred legény-sége fölött.
A főudvaros pénzügyi és gazdasági bizottságának ülése délelőtt 10 órakor.
Nemzeti Múzeum. Régiségvár. Nyitva délelőtt 9 órától 1 óráig. — **Többi tárai** 1 korona belépődíjjal tekinthe-tők meg.
Országos Képtár az Akadémiában délelőtt 9 órától 1 óráig.
Iparművészeti múzeum zárva.
Magyar kereskedelmi múzeum és házipar kiállítás a városligeti iparcserkényben délelőtt 9 órától 2 óráig.
Teknőgöngy Iparmúzeum nyitva délelőtt 9 órától 1-ig és délután 3 órától 5-ig.
Közlekedési múzeum a Városligetben, nyitva délelőtt 9-12-ig és délután 3-5-ig.
Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körút 19.) nyitva délelőtt 9-1 óráig.
Központi statisztikai hivatal könyvtára nyitva délelőtt 10 órától 1 óráig.
Akadémiai könyvtár nyitva délután 3-7-ig.
Múzeum könyvtár nyitva d. e. 9-1-ig.
Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9-12-ig és délután 3-8-ig.
Iparművészeti múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 10-12 óráig és délután fél 7 órától fél 9 óráig.
Műcsarnok zárva. Téli kiállítás megnyílik december elsején.

Szórakozó helyek.

New York-kávéházban minden este nagy ka-tonazéne.
Hanusz kávéház Király-utca sarkán, esténként a magy. kir. honvéd zenekar hangversenye.
Ehm János éttermelben Nemzeti Színház épület minden este Banda Marci és fia hangversenye.
Putzer György éttermelben Deák-tér, minden este Schreier hegedű-hangversenye.
Somossy Orseum válogatott műsor.
Ferenczi kávéház. Csóka nemzeti zenekarának hang-versenye.
Tatra kávéház Király-utca Tordajo női zenekarnak hangversenye.
Othón kávéház minden este 8 órakor Banda Marci veje Dajna Balogh Rudi hangversenye.
Hazám kávéház. Horváth Jancsi jeles zenekarának hangversenye.
Erdélyi minta vendéglő. Dalszínház-utca, a fővárosi közönség találkozó helye.
Monopol kávéház Váci-körút 37. minden este Oláh Sándor zenekarának hangversenye.
Folles Caprice kiváló új műsor.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar- és kereskedelem.

Osztrák-Magyar Bank. Bécsből távirják: Az Osztrák-Magyar Bank főtanácsának mai ülésében mindenekelőtt lovag **Bilinski** kormányzó a kegyelet melog szavaival emlékeztet meg lovag **Lucamardi**, a bank nemrég elhunyt egykori alkormányzójáról és sok éven át volt vezértitkáráról. Dr. **Pranger** vezértitkár ezután kimerítő jelentést tett a pénzügyminiszter felől és a bank tüzletmenetéről s kijelentette, hogy tekintettel a rendelkezésre álló tartalékokra, továbbá a váltóárnyomlás állására, a kamatláb megváltoztatására ok nem torog fenn. A 20 koronás, illetőleg 10 o. é. forintos jegyek forgalmának nagysága tekintetében a múlt héten tartott tanácskozások eredményéről szóló jelentés után közölte, hogy a két pénzügyminiszter hozzájárult a bank azon előterjesztéséhez, hogy vám-fizetés végett arany-utalványokat bocsásson ki. Ebben az irányban legközelebb megkapják a vámhivatalok a megfelelő utasításokat, és akkorára a jelzett utal-ványok az összes bankintézeteknél kaphatók lesznek. A főtanács továbbá jóváhagyta a 50 koronás bank-jegyek eredeti rajzát és végül kinevezte a jaslói, trienti és roveredói új bankfőnökök főnökségét.

A jegybank állása 1900. évi október 15-én a követ-kező volt: Bankjegyjármó: 1.438.986.000 korona (— 16.234.000 k.) Érekléslet: 1.203.320.000 k. (— 764.000 korona), váltótárca 394.276.000 korona (— 12.600.000

korona), lombard-üzlet 65.557.000 korona (— 730.000 korona), adoménes bankjegyjármó: 97.983.000 ko-rona (+ 13.157.000) korona.

A győri kereskedelmi és iparkamara ma tar-totta rendes évi közgyűlést. A napirend előtt a köz-gyűlés az elnökség indítványára elismerését nyilvá-nította **Hegedűs** Sándor kereskedelmi miniszternek a megrendelésük gyűjtéséről szóló törvényjavaslat tár-gyalása alkalmával mondott beszédéről. Üdvözölte a közgyűlés **Frey** Ferenc országgyűlési képviselőt, a kamara kültigát is az említett törvény tárgyalásánál tanusított magatartásáért. Több ügy tárgyalása után a közgyűlés elhatározta, hogy sürgős felterjesztést intéz a kereskedelmi és földművelésügyi miniszterekhez a Kis-Duna alapos szabályozása végett.

Fiume és a bosnyák vasutak. A fumei keres-kedelmi és iparkamara, mint nekünk távirtozták, ma délelőtt tartott a bosnyák vasutak ügyében. **Wal-luschigg** Antal kifejtette, hogy Szalato az osztrák ipar kapuja lesz Boszniában. Trieszt még inkább fölüldül, Fiume pedig elvesztí forgalmát és az eddigi fumei fakereskedelem is Szalatóba terelődik. Ilyképp a jövő-beli magyar ipar elvesztí a boszniai fogyasztási terü-leletet. A boszniai vasutak nagy stratégiai fontosságát tekintve, tudja, hogy azt megakadályozni nem lehet, de szükséges azt ellensúlyozni két irányban. Egyrészt Fiume kereskedelmét, forgalmát kell emelni. E vég-ből a fehértolnamegyei vasut tarifáinak leszállítása, amit eddig is kívánt a kamara — most már elődáz-hatatlannal sürgős szükség, mert ezáltal Fiume for-galma némileg megmenthető. Szükséges Bosznia és Budapest között direkt vasúti összeköttetés létesítése, ami leggyorsabb esetben a fehértolnamegyei vasut meg-hosszabbításával érhető el. Indítványozza, hogy a ka-mara újból sürgősen kérvényezze a fehértolnamegyei vasuton a m. kir. államvasutak díjszabásának alkalmazását a miniszternél. **Walluschigg** indítványát a kamara egyhangyul elfogadta és nagy lelkesedéssel elhatározta, hogy a legközelebbi napokban a kamara deputációt küld **Hegedűs** Sándor miniszterhez, hogy az ügy kedvező és gyors elintézését kérelmezze.

Szösszárak. A kontingens nyersszesz ára **Buda-pestben** 42.— korona pénzben, — korona áruban. **Becs-ben** a nyersszesz ára 43.20 korona pénzben, illetve 43.40 korona áruban.

Heti lóvásár. A Tattersallban ma megtartott heti lóvásárra felhajtottak 334 darab I. osztályú, 236 darab II. osztályú, összesen 570 darab lovat; ebből eladtak 329 darabot.

Szarvasmarhavásár. (A budapesti marhavásár-teri vásári pénztár részvénytársaság tudósítása.) Fel-hajtás: Vágómarhák. Magyar ökrök 824 darab, ma-gyar tehén: 558 darab, szerbiai ökrök 2008 darab, szerbiai tehén 123 db, boszniai ökrök — drb, boszniai tehén — drb, bivaly 136 drb, bika 128 darab, összesen 3777 drb. **Gazdasági marhák:** Igás- és hizláni való ökrök 86 darab, fejős tehén 157 darab, igás bivaly 4 darab, tinó — darab, bika — darab, üsző — darab. Eladási árak ezen tudósítás zártáig, vágómarhákért: Ma-gyar hizott ökrök, legjobb minőségű 66.— K-tól 70.— K-ig, kivételesen — K., 100 kilónként élő suly-ban, középminőség 58.— K-tól 64.— K-ig, silányabb minőség 48 K-tól 56 K-ig. Magyar legelőmarha jobb minőségű 48 K-tól 54.— K-ig, kivételesen — K-ig. Silányabb minőségű 42 K-tól 48 K-ig. Tarka hizott ökrök, legjobb minőség 66 K-tól 70.— K-ig, kivételesen — K-ig, középminőség 58 K-tól 64.— K-ig, silányabb minőség 50 K-tól 56 K-ig. Szerb és boszniai ökrök legjobb minőség 50 K-tól 62.— K-ig, kivé-telesen — K-ig, silányabb minőség 40.— K-tól 48.— K-ig. Bika jobb minőségű 54.— K-tól 66.— K-ig, kivételesen — K-ig, silányabb minőségű 46.— K-tól 52.— K-ig. Bivaly 30 K-tól 44 K-ig, kivételesen 50.50 K-ig. Magyar tehén 40.— K-tól 52.— K-ig, kivételesen — K-ig. Tarka tehén 44.— K-tól 65.— K-ig, kivételesen — K-ig. Mind 100 kilónként élő sulyban. **Gazdasági marhákért:** Igás ökrök első-rendű 620 — K-tól 700.— K-ig, kivételesen — K-ig métermázsánként, — K-tól — K-ig páronként, közép minőségű — K-tól — K-ig páronként, — K-tól — K-ig páronként, silányabb minőség — K-tól — K-ig 100 kilónként, — K-tól — K-ig páronként, — K-tól — K-ig páronként. Hizláni való ökrök fehér 100 kg.-kint 44.— K-tól 50.— K-ig. Fejőstehén kereszettezett szines 140 K-tól 290 K-ig darabonként, bonyhádi faj 240 K-tól 330 K-ig darabonként, kivételesen — K-tól — K-ig. Igás bivaly — K-tól — K-ig páronként. 3.0 darabbal nagyobb felhajtás miatt a vágómarha ára lanyha irányzat mellett métermázsánként 1-2 koronával hanyatlott, csupán bikák ára maradt válto-zatlan. Jármosökrökben a forgalom csekély, olcsó beállítani való ökrökre azonban volt kereslet. Fejős tehének árai változatlanul maradtak.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székess-úvárosi sertés-kon-zumvásár arjegyzése 1900. évi október 18. Készlet 920 darab. Érkezett 1000 darab. Összesen 1920 darab. Eladott 800 darab. Maradt 1120 darab. — Napi árak: 120-180 kilogramm sulyban 84-92 koronáig, 220-280 kilogramm sulyban 88-96 koronáig. 3.0-380 kgr. sulyban 88-93 K-ig. Öreg nehéz páronként 400-500 kilós 80-90 koronáig. Malac 60-100 kgrig 76-84 korona. A vásár hangulata lanyha.

Borjuvásár. 1900. évi október hó 18-án. (A budapesti marhavásárterti vásártéri pénztár részvénytársaságól.) Felhajtás: Belöldi élő borju 123 drb, leölt borju — db, bécsi élő borju — db. — db. horvát nő-vendék marha 20 darab, bárány élő 1 darab, leölt bárány — darab. Arjegyzés azonos tételekből: Ar-jegyzések. Belöldi élő borju 60-78 1-ig. l. r. 80-98 1-ig, kivételesen 102 1. l. kilónként, leölt borju — 1-től — 1-ig, l. r. — 1-től — 1-ig, kivét. — f. kilónként, levonás nélkül. Bécsi leölt borju — f. ig. Növendék marha 44 f. 4-től 54 1-ig, l. r. — — — 1-ig. II. r. — — — 1-ig. 1 kilónként silányabb — f. ig. Bárány élő — — — k., éölt bárány — — — k., kivételesen ár — — — k-ig páronként. A vásár lanyha volt.

Bécsi juhvásár. (Saját tudósítónk telefonjelen-tése.) A mai juhvásáron a felhajtás 32.3 darab juh volt. Gyenge irányzat. Az árak kgr.-ként: kiviteli juh 40-46 fillér, kiv. 47-49 fillér, sejeles juh 32-33 fillér.

Bécsi szurómarhavásár, október 18. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai vásárra felhajták: 3415 drb borjut, 1819 drb élő sertést, 1611 drb leová-gott sertést, 745 drb levágot juhut, 59 drb bárányt, Válozatlan.

Eladási árak: Levágot borju 84-116 fillér, első-rendű 118-124 1. kiv. — fillér, élő borju 70-88 fillér, elsőrendű 90-98 fillér, legelsőrendű 100-104 — — — fillér, fiatal sertés — 68-86 fillér, kivé-telesen — f., levágot nehéz sertés 96-106 fillér, kivételesen — fillér, husra hizalt sertés — — — fillér, zsirra hizalt sertés fillér, könnyű sertés 90-96 fillér, elsőrendű süldő 88-100 fillér, gyengébb — fillér, levágot juh 56-82 fillér, bosnyák silányabb sertések — fillér, kilogrammonként. Bárány 10-24 korona, kivételesen — korona páronként.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, október 18.

A keresletben ma csak néhány malom vett részt, de azért 27.000 métermázsza került forgalomba tartott, változatlan árakkal. Zárlat felé a hangulat kedvezőbbre fordult. Egyéb gabonamelickekben gyenge volt a for-galom, változatlan árakkal. Repee és zab szilárd.

Eladott:
Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 80 k. 7 K. 90 f., 200 mm. 79 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 82 1/2 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 70 f., 400 mm. 78 1/2 k. 7 K. 82 1/2 f., 200 mm. 78 k. 7 K. 62 1/2 f., 300 mm. 78 1/2 k. 7 K. 75 f., 600 mm. 78 k. 7 K. 60 l., 100 mm. 78 k. 7 K. 60 l., 300 mm. 78 k. 7 K. 60 l., 100 mm. 77 1/2 k. 7 K. 70 f., 500 mm. 77 1/2 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 76 1/2 k. 7 K. 55 f., 150 mm. 76 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 76 k. 6 K. 90 f., 100 mm. 76 k. 6 K. 60 f.
Öbesei: 1200 mm. 76 k. 7 K. 60 f.
Hódmezővásárhelyi: 1700 mm. 77 k. 7 K. 80 f.
Makói: 1300 mm. 78 k. 7 K. 80 f.
Gombos: 1000 mm. 77 k. 7 K. 45 f., 1500 mm. 76 k. 7 K. 45 f.
Adai: 3000 mm. 76 1/2 k. 7 K. 55 f.
Budai: 600 mm. 77 1/2 k. 7 K. 55 f.
Erdélyi: 100 mm. 77 k. 7 K. 50 f.
Fehérmegyei: 100 mm. 79 k. 7 K. 55 f., 500 mm. 77 1/2 k. 7 K. 70 l., 500 mm. 77 k. 7 K. 65 l., 600 mm. 74 k. 7 K. 55 l.
Bihari: 100 mm. 79 k. 7 K. 70 f.
Raktáráru: 100 mm. 77 k. 7 K. 55 f.
Bácskai: 600 mm. 75 1/2 k. 7 K. 60 f.
Dunai: 1300 mm. 76 k. 7 K. 25 f.
Bánsági: 2000 mm. 78 1/2 k. 7 K. 80 f., 1000 mm. 75 1/2 k. 7 K. 30 f.
Pestvidéki: 400 mm. 79 k. 7 K. 62 1/2 f., 400 mm. 78 1/2 k. 7 K. 62 1/2 f., 200 mm. 78 k. 7 K. 62 1/2 f., 600 mm. 78 k. 7 K. 60 l., 100 mm. 78 k. 7 K. 57 1/2 f., 400 mm. 77 k. 7 K. 57 1/2 f., 200 mm. 77 1/2 k. 7 K. 70 f., 1000 mm. 77 1/2 k. 7 K. 55 f., 100 mm. 77 1/2 k. 7 K. 57 1/2 f., 600 mm. 77 1/2 k. 7 K. 55 f., 200 mm. 77 1/2 k. 7 K. 50 l., 400 mm. 76 1/2 k. 7 K. 47 1/2 f., 200 mm. 76 1/2 k. 7 K. 40 f.
Mind három hónapra.
Zab: 100 mm. 5 K. 60 f., 100 mm. 5 K. 62 1/2 f., 100 mm. 5 K. 25 l., 300 mm. 5 K. 75 l., 100 mm. 5 K. 70 f., 100 mm. 5 K. 67 1/2 f., 100 mm. 5 K. 30 f.
Rozs: 100 mm. 7 K. — 1., 200 mm. 7 K. 08 f., 100 mm. 6 K. 95 f. három hóra.
Készpénzfizetés mellett.
A készru hivatalos jegyzése a budapesti áru-és értéktözsde szokási szerint készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség heklötterenkint és kilogrammonként.

Buza	Kiló	5 kilogramm ára		10 kilogramm ára	
		K-tól	K-ig	K-tól	K-ig
Tiszavidéki 0	75	4.30	4.50	7.9	7.8
"	75	7.35	7.60	8.0	7.80
"	77	7.45	7.6	8.1	7.8
"	78	7.60	7.70	8.2	7.8
Fehérmegyei	75	7.15	7.35	7.9	7.80
"	75	7.35	7.55	8.0	7.75
"	77	7.45	7.60	8.1	7.8
"	78	7.60	7.75	8.2	7.8
Pestvidéki	75	7.15	7.35	7.9	7.65
"	77	7.25	7.40	8.0	7.65
"	77	7.40	7.50	8.1	7.8
"	78	7.50	7.65	8.2	7.8
Bánsági	74	7.30	7.35	7.9	7.60
"	75	7.30	7.40	7.9	7.7
"	76	7.40	7.50	8.0	7.7
"	77	7.50	7.60	8.1	7.7
Bécsi	74	7.10	7.25	7.8	7.6
"	74	7.35	7.55	7.9	7.7
"	75	7.40	7.45	8.0	7.7
"	75	7.45	7.55	8.1	7.7

Egyéb gabonafélék	Kiló	50 kilogramm ára	
		K-tól	K-ig
Rozs új elsőrendű	—	70-72	5.90
" másodrendű	—	—	5.85
Árpá takarmány	—	60-62	5.90
" égetni való	—	62-64	5.60
" sörfőzésre való	—	62-64	5.85
Zab	—	30-41	5.50
Tengeri 0	—	—	5.25
" másodm	—	—	5.5
Répe új	—	—	13.50
" másodm	—	—	14
Köles	—	—	5.50

A határidőüzlet folyamán a következő kitések történtek
 Buza októberre . . . 7.91-7.93-7.92-7.93
 Buza áprásra . . . 7.44-7.46-7.45-7.46
 Buza 1901. októberre . . . 0 —
 Rozs októberre . . . 7.06-7.03-7.07-7.03
 " áprásra . . . 7.39-7.33-7.39-7.40
 Tengeri májusra . . . 5.08-5.19-5.09-5.10

Tengeri szeptemberre	—
Zab októberre	5.44—5.46—5.45—5.46
Zab áprilásra	5.61—5.62
májusra	—
júniusra	—
augusztusra	—

Déli egy órakereskedelmi záróárak állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Buza októberre	7.45	pénz	7.46	áru
Buza áprilásra	7.92	"	7.93	"
Rozs októberre	7.07	"	7.08	"
Rozs áprilásra	7.38	"	7.39	"
Zab októberre	5.48	"	5.49	"
Zab áprilásra	5.60	"	5.61	"
Tengeri szeptemberre	0.	"	0.	"
Tengeri májusra	5.09	"	5.10	"
júniusra	—	"	—	"
augusztusra	—	"	—	"

Délután fél 5 órakereskedelmi zárul:

Buza októberre	7.44—7.45
Buza áprilásra	7.89—7.90
Rozs októberre	7.05—7.07
Rozs áprilásra	7.36—7.37
májusra	—
Tengeri májusra	5.08—5.09
Tengeri októberre	—
Zab októberre	5.48—5.49
Zab áprilásra	5.60—5.61
júniusra	—
augusztusra	—

A budapesti értéktőzsde.

A mai előtőzsde irányzata tartózkodó volt. Keserlet csupán osztrák hitelekben volt fedezési célokra, minek folytán azok ára tartózkodó volt mondható. A többi vezetőértékek nagybárra el voltak hanyagolva.

A helyi piac csaknem változatlan volt. A déli tőzsde mérsékelt forgalom mellett minimális eltérések volt csak képes felmutatni. A zárlat csendes, de nyugodt.

A helyi piac, karöltve az internacionális piac hangulatával, változatlan maradt.

A valuták és ércváltók esendesek.

Az előtőzsde nyugodt.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 648.—. Osztrák hitelrészvény 644.50—645.50. Osztrák-Magyar államvasuti részvény 642.55—643.55. Rimamurányi vasúti részvény 599.50. Déli vasut 106.—107.50. Küzüti vasut 585.50. Salgó 612.—614.— korona.

A déli tőzsde változatlan.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 645 —646.50. Osztrák hitelrészvény 644.50—645.75. Osztrák-magyar államvasuti részvény 641.50—643.25. Leszámitoló bank részvény 124.50. Küzüti vasut 585.—586.— korona.

Forgalomban került: Salgótarjáni kőszénbánya részvény 613.—614.—. Adria 470.—475.—. Városi villamos 276.—278.— korona.

Utőtőzsde. A 4 órai zárlatkor maradt:

Osztrák hitelrészvény 646.75. Magyar hitelrészvény 647.—. Leszámitoló bank részvény 427.—. Rimamurányi vasútrészvény 507.—. Osztrák-magyar államvasut 642.—. Küzüti vasut részvény 585.50. Városi villamos vasut részvény 276.— korona áriolyammal.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonzerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következő ár-árnyalatokat állapította meg:

Jegyzetek: Hiermag: lucerna magyar 40.—45.— korona, vörös idei 62.—64.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös bánási 40.—45.— korona. Középszemű 66.—68.— korona, nagyszemű 70.—72.— korona. Disznózsír: budapesti: 59.—59.50 korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légonszáított vidéki — korona, városi 4 darabos 61.50—62.— korona, 3 darabos 62.50—63.— korona, füstölt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 15.25—15.50 korona 120 darabos — korona, 100 darabos 16.75—17.— korona, 85 darabos 17.75—18.— korona, azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 14.25—14.50 korona, 100 darabos 15.50—15.75 korona, 85 darabos 17.25—17.50 korona. Szilva: szlavóniai 18.—18.25

korona, szerbiai 15.75—16.25 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi értéktőzsde.

Előtőzsden gyenge az irányzat, de a kancellárváltásra javult.

Déli tőzsde eleinte csendes, később gyenge.

Zárlat szilárd. Berlini magánköntő 4 1/2%

Bécs, október 18. (Magyar értékek zárlata.) 4 1/2%-os aranyjárdék 113.00. Tízai és szegedi kölcsön sorsjegye 138.—. Magyar vasúti kölcsön ezüstben 98.—. Magyar keleti vasúti állami kötvény 116.—. Magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 423.—. Rimamurányi vasútrészvény 505.—. Magyar koronajárdék 90.05. 4 1/2%-os Magyar földhitel. kötvény 90.10. Magyar hitelbank részvény 646.—. Magyar nyerményi kölcsön sorsjegye 163.—. Kassa-oderbergi vasúti részvény 339.50. Magyar kereskedelmi bank 25.50. Magyar cukoripar —.

Bécs, október 18. (Osztrák értékek zárlata.) 4 1/2%-os papírjárdék 96.65. 4 1/2%-os osztr. aranyjárdék 114.15. 1800-iki sorsjegye 131.50. Osztrák hitelsorsjegye 233.75. Angol-osztrák bank 266.—. Bécsi bankgyűlés 454.50. Osztrák-magyar bank 1698.—. Déli vasut 109.—. Dunagőzhajózási részvény 733.—. Dohányrészvény 295.—. Császári és királyi arany 114.3. Német bankváltók 117.97. 4 1/2%-os ezüst járdék 96.30. Osztrák koronajárdék 97.10. 1804-iki sorsjegye 197.—. Osztrák hitelintézet részvény 646.—. Unionbank 530.—. Osztrák Länderbank 406.—. Osztrák-magyar államvasut 641.50. Elhavölgyi vasut 457.—. Alpesi bányarészvény 417.—. 20 frank. arany 19.24.—. Londoni váltóár 241.40. Bécsi Tramway Ltd A. 269.—. Bécsi Tramway Ltd B. 264.—. Lipói kőb —. Az irányzat tartott.

Bécs, október 18. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 654.—. Magyar hitelrészvény 647.—. Angol-Osztrák bank 267.—. Bécsi bankgyűlés 455.—. Union bank 530.—. Länderbank 405.50. Osztrák-magyar államvasut részvény 642.50. Lombard 109.—. Elhavölgyi vasut 459.—. Északnyugati vasut részvény 447.—. Dohányrészvény 292.—. Rimamurányi vasúti 508.—. Alpesi bányarészvény 415.—. Májusi járdék 95.50. Magyar koronajárdék 96.05. Török sorsjegye 103.50. Német birodalmi mária 117.26. Napoleon d'or 19.24.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, október 18. (Tőzsdei tudósítás.) Az értéktőzsde irányzata nem volt egységes. Köszénrészenek az amerikai bányász-osztrák közösben lévő megszűnésének valószínűsége miatt olesóbban indultak. Kőszénrészenek tartották magukat az „Iron Monger”-nek az amerikai vasipar helyzetéről szóló kedvezőbb jelentése. Járdékok csöndesek, spanyolk többnyire hanyagoltak. Vasutak nagybárra tartották magukat. Déli vasut Bécsre emelkedett, transvaali lanlyhat az angol lapoknak arra a híresztelésére, hogy Anglia birtokába veszi a vasutat. A második tősdőváltás a kőszénrészenek kissé javultak. Magánleszámitolási kamatláb 4 1/2%.

Berlin, október 18. (Zárlat.) 4 1/2%-os papírjárdék —. 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék 92.80. Elhavölgyi vasut —. Magyar koronajárdék —. Osztrák-magyar államvasut 136.75. Kassa-oderbergi vasut —. Bécsi váltóár 84.75. Magyar vasúti beruházási kölcsön 101.—. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 170.—. Általános villamossági Edison 211.75. Gelsenkircheni 181.25. Laura-kőb 193.10. 4 1/2%-os ezüstjárdék 96.10. 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 95.40. Osztrák hitelrészvény 202.10. Déli vasut 25.10. Károly Lajos vasut 100.50. Orosz bankjegyek 216.45. 4 1/2%-os új orosz kölcsön —. Török dohányrészvény —. Olasz járdék —. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust —. Harpeni 173.—. Az irányzat szilárd.

Berlin, október 18. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 95.90. Magyar koronajárdék —. Osztrák hitelrészvény 202.60. Osztrák-magyar államvasut 127.—. Olasz járdék 93.60. 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 95.70. Az irányzat szilárd.

Hamburg, október 18. (Zárlat.) 4 1/2%-os ezüstjárdék 96.—. 1800. sorsjegye 132.50. Déli vasut 25.—. 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék 97.50. Osztrák hitelrészvény 202.60. Osztrák-magyar államvasut 127.—. Olasz járdék 93.60. 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 95.70. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, október 18. (Zárlat.) 4 1/2%-os papírjárdék 96.30. 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék 96.80. Magyar koronajárdék 96.20. Osztrák-magyar bank 120.80. Déli vasut 25.20. Elhavölgyi vasut —. Londoni váltóár 204.52. Bécsi bankgyűlés —. Villamos részvény 121.—. 3 1/2%-os magyar aranykölcsön —. 4 1/2%-os ezüstjárdék 96.10. 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 95.40. Osztrák hitelrészvény 201.80. Osztrák-magyar államvasut 136.60. Északnyugati vasut 111.—. Bécsi váltóár 84.45. Párisi váltóár 814.25. Unionbank —. Alpesi bányarészvény 206.—. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, október 18. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árlyalatok januárra. Esti forgalom

Osztrák hitelrészvény 202.50. Osztrák-magyar államvasut 137.10. Déli vasut 25.20. Osztrák aranyjárdék —. Olasz járdék —. Laura-kőb 195.—. Harpeni 175.—. Discont —. Alpesi —. Bécsi bankgyűlés —. Az irányzat gyöngye.

Páris, október 18. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut —. 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék 96.15. Osztrák Länderbank 439.—. 3 1/2%-os francia járdék 100.05. Ottomankbank 535.—. 3 1/2%-os francia járdék 102.40. Alpesi bányarészvény —. Déli vasut 136.—. 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 97.—. Párisi bankrészvény 1075.—. Olasz járdék 93.60. Francia törleszt. járdék 99.05. Osztrák földhitelintézet részvény 11.95. Török dohányrészvény 325.—. Az irányzat bágyadt.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Október 18. A sertésüzlet irányzata csöndes.

A Hízott sertések ára: I. A Magyar elsőrendű: Oreg nehéz (páronként 400 kilogramm felül sulyban) — fillérg. Oreg közép (páronként 300—340 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm felül sulyban) 96—98 — fillérg. Fialat közép (páronként 251—320 kilogramm felül sulyban) 96—98 — fillérg. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő sulyban) 97—98 — fillérg. II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogramm felül sulyban) — fillérg. Közép (páronként 240—260 kilogramm sulyban) — fillérg. Könnyű (páronként 260 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felül sulyban) — fillérg. Közép (páronként 250—320 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. IV. Romániai eredeti (Stach). Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. V. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogramm felül sulyban) 94—96 — fillérg. Közép (páronként 240—260 kilogramm terjedő sulyban) 93—95 — fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) 92—94 fillérg.

Sertéslelészám 1900. október 16. napján volt készlet 36.808 darab. — 1900. október 17. napján felhajtott 982 darab. 1900. október 17. napján elszállított 818 darab. 1900. október 18. napjára maradt készletben 36.972 darab.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorologiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, október 18.

A depresszió delebbré huzódott és magvai egyrészt Hollandiát, másrészt a rigai öböl környékét borítják, míg a depresszió körül a légnyomás mindenütt emelkedett. A maximumok a biseayi öböl fölött és a keleti Kárpátok környékén vannak.

Az idő nagybárrészt borús és helyenkint esős. A hőmérséklet nyugaton emelkedett.

Nálunk az idő borús és szórványosan esős volt. Hajdú és Bihar megyékben tegnapi jégviharokat jelentettek. Az északkelti Kárpátokat friss hó borítja.

A hőmérséklet nem változott.

Küldetés: Borus vagy ködös, hűvös és helyenkint esős idő várható.

Vizállás.

	Oktober 17. 18. méter		Oktober 17. 18. méter
Ina	Schörding 0.65 0.45	Tisza	M-Szilag 0.30 0.35
Duna	Pálos 1.11 1.06		Totokban 0.10 0.10
	Lisz 1.49 1.40		V-Nagyeny 0.30 1.60
	Bécs 1.37 1.40		Tóhal 1.07 1.70
	Pozony 0.04 0.64		Tisza-Füred 1.16 1.60
	Komárom 1.— 1.—		Szolnok 1.39 1.80
	Budapest 0.59 0.85		Csongrád 1.84 1.84
	Paks 0.17 0.19		Szeged 1.36 1.37
	Móhács 0.09 0.54		Török-Bossa 1.45 1.40
	Gombos 1.13 1.10		Titl 0.20 0.16
	Újvidék 0.33 0.30	Oronva	Buda 0.29 0.29
	Pancsova 0.49 0.42	Topolya	Hór 1.04 1.02
	Orsova 0.16 0.62	Bodrog	Zemplén 0.65 0.62
Morva	Magyarfalva 0.58 0.—	Sajó	Enács 1.43 1.45
Vág	Zsolna 0.39 0.10	Herold	El-Németh 0.11 0.05
	Troncsán 0.11 0.18	Bereetty	Margitja 0.22 0.06
	Szered 0.41 0.44		B-Ujfalva 0.30 0.30
Rába	Sz-Gothárd 0.30 0.39	Körös	Csonca 0.— 0.—
	Sávár 0.— 0.15		M-Várud 0.32 0.32
	Győr 1.48 1.51		Belenyos 0.32 0.—
Dráva	Pettán 0.15 0.—		Tenke 0.20 0.20
	Zákány 0.58 0.60		Gurabons 0.58 0.80
	Ujvidék 0.65 0.15		Borodján 0.22 0.18
	Eszék 0.16 0.59		Békés 0.04 0.04
Mura	M-Szerdah 0.20 0.20		Gyuma 0.69 0.68
Száva	Zágráb 0.74 0.56	Máros	Gy-Pehérvár 0.30 0.28
	Nagykanizsa 0.55 0.15		Budapest 0.68 0.68
	Mitrovics 0.77 1.50		Soborján 0.— 0.—
Szamos	Deés 0.33 0.33		Arad 1.44 1.40
	Szatmár 0.02 0.01		Makó 0.— 0.—
Kraszna	N-Magyar 0.34 0.—		E-Németh 0.22 0.18
Latorca	Munkács 0.01 0.03	Temes	Kiszó 0.63 0.50
Laborca	Homonna 0.— 0.—		Temesvár 0.— 0.45
Ug	Ungvár 0.10 0.02	Bécs	Beccserek 0.1 0.60 0.65

Titkos betegségek

gyógyítására a specialista legjobban ajánlható számos éven át szerzett **gazdag kórházi tapasztalatai** alapján

Dr. FABINYI J.

v. kórházi orvos, specialista

gyógyít legmélyebb idét alatt biztos sikerrel fertárnak és nőknél: huyesólyást, hólyagbajokat, bukáros sebeket, syphilit, ennek következményeit, makacs hórbajokat és az önfertésből támadt idebetegeket.

Megelő az redmény terfui gyengeségnél (impotentia) ugy fiatal, mint öregbék egyéneknek. Biztos siker folytán a honarimur utólag is fizethető. Levelekre díjlanul válasz; kívánatra gyógszerek.

Lakás: Budapest, Erzsébet-körút 12. sz., (Dohány-utca sarok, I. emelet).

Bejárat a lépcsőnél. Külső vörötermek.

Rendelés délelőtt 9—3-ig, este 6—8-ig.

Magyar kir. államvasutak. Igazgatóság.

Hirdetmény.

(Reexpeditiódilis kedvezmény a temesvári raktárházak részére)

Az országos raktárházak részvételrészesség által.

Temesvár — Józsefváros állomáson létesített és nevezett állomással vádányösszeköttetésben lévő nyilvános áruraktárba vasuton érkezés és onnan vasuton továbbításod gaona, hüvelyes-, olajpogácsa-, olajpogácsa-liszt és őrléményküldeményekre nézve, telekesek raktárházakban való szállítás esetén, a Magyarországi és Ausztria területére betárolt és azokról rexpeditált vasutak fenntartása mellett, a magyar vasúti kötelek forgalomban 1.00 évi október 15-től kezdve a rexpeditió kedvezménye, vagyis az eredeti feladási állomástól a végleges rendeltetési állomásra a továbbítás idején tenállo közvetlen díjtétel alkalmazása engedélyeztetik. Ezen kedvezmény oty viszony atokban nyer alkalmazást, a melyik forgalma a fenálló irányítási szabályok értelmében részben vagy egészen Temesvár — Józsefváros állomáson át vezetettik, de csak akkor, ha az illető küldemények a nevezett raktárházakra címzetelnek és azok által a betárolás napjától számított 12 hónapon belül továbbítás céljából újból feladattak.

Meg van engedve a fuvarleveleken azon céget is megnevezni, mely a küldemények tulajdonosa, illetve közvetítője gyanánt szerepel.

Ezen közvetlen díjtételeken kívül rexpeditiódilis illeték gyanánt 100 kgr.-kint 3 fillér számítattik. A küldemények betárolására, a szállítási díjak kiegyenlítésére, valamint az itt fel nem említett egyéb módózatokra nézve az előbb idézett tárházi határozományokban foglaltak mérvándók.

Budapest, 1900. évi október hó 5-én.

A magy. kir. államvasutak igazgatóságá, a részés vasutak nevében is.

(Utánnyomás nem díjazattik.)

TELEFON. ALAPITVA 1846.

Szalón KÖSZÉN

50 kiló salgó-tárjáni kocka zsákokban — — — — frt 75 kr.
50 — szinte nyitott fuvarban — — — — — 65 —
50 — porosz kocka v. díó olmozott zsákokban 1 — 05 —
50 — szinte nyitott fuvarban — — — — — 1 —
50 — kocka zsákokban — — — — — 1 — 03 —
50 — szinte nyitott fuvarban — — — — — 1 —
50 — aprított keményfa 2 zsák — — — — — 70 —
50 — aprított puhafa 2 zsák — — — — — 1 —
4 köbméter (1 fuvar) aprított keményfa — — — — — 10 40 —
4 — — — — (1 fuvar) aprított puhafa — — — — — 10 40 —

Az árak házhoz szállítottak és berakással együtt értendők; az I., II. és III. körletbe aranylag több. Tetemes túlzólag megalkarítás csupán a cs. és kir. szék. Vulkán nagyközségi borsalona által értékel. El. 1 csomag 10-szori alkagúja 50 kr., egy próbacsomag 10 kr.

ÉDER ANTAL GYULA

köszén és fűtőszerek nagybani üzlete, a budapesti gázgyárak közsz megrendelési helye.

IV., ZSIBAR-UTCA 2. SZÁM.

Leggyorsabb megrendelési levelező-lapok vagy telefon által.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Péntek, 1900. október hó 19-én.
Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Péntek, 1900. október hó 19-én.
Új betanulással először:

A cigány.
Eredeti népszimnű dalokkal 3 felvonásban. Irtá Szigligeti Eda. Zenéjét Doppler Károly.
Személyek:
Várszeghi Horváth Rózi Hegyesi Latabár
Kuria Hetényi Ferkó Kőrösmezői
Gyuri Gyenes Kisbíró
Márton Galányi Kondorné Györgyné
Rebeka Vizvári Sári Keczeri
Évi Ligeti J. Panni Boros F.
Zsiga, cigány Ujházi Erzsébet Fábrián
Peti Mihályfi Egy öng Magyar

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Péntek, 1900. október hó 19-én.
Szulamit.

Zsidó daljáték 4 felvonásban. Kövessy Albert átdolgozásából írták: Böchy László és Makai Emil, zenéjét szerette: Davidsohn Emanuel.
Kezdeté 7 1/2 órakor.

Jegyek a M. kir. Operaház, Nemzeti és Magyar Színház előadására kaphatók és előjegyezhetőek Bárd Ferenc és Testv. zeneműkereskedéseiben Kossuth Lajos-utca 4. sz. és Andrássy-ut 42. sz. a. valamint a New-York kávéházban. (Telefon.)

VIGSZÍNHÁZ.
Péntek, 1900. október hó 19-én.

Coralie és Tsa.
Böhözt 3 felvon. Irták Valabrégue és Hennequin Fordította Heltai Jenő.
Személyek:
Dufaurat Jules Góth Thommerel Bihari
Lucienne Kalmár Coralie Hunyady
Laure Nikó L. Etienne Hegedüs
Clapissard Vendrei Liane Berzsetei
Clémence Haraszthy Hóféherke Varsányi
Versaquette Fenyvesi
Kezdeté 7 1/2 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.
Péntek, 1900. október hó 19-én.

San-Toy.
Kínai daljáték 3 felvonásban. Irták Edward Morton, Harry Greenbank és Adrian Ross. Fordították Fái J. Béla és Makai Emil. Zenéjét szerz. Sidney Jones.
Személyek:
George Preston Tollagi Yen-Ho Németh
Poppy, leánya Bárdi G. San-Toy Küry
Houbie, fia Raskó Csui-Li Kovács
Dudley Fedák Benson Szirmai
Kezdeté 7 órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ
Péntek, 1900. október hó 19-én.

Páris 1900-ban.
Irtá: Salamon Ödön.
Kezdeté 1/2 órakor.

VÁROSLIGETI SZÍNHÓR.
Péntek, 1900. október hó 19-én.

A megváltó.
Passziójáték 16 képből. Bibliai dráma.
Kezdeté 6 órakor

PUTZER pince-éttermeiben Deák-tér.
Ma és minden este SCHREYER, a perzsa sah által kitüntetett hegedűművész hangversenyez. - Számos látogatásért eszedik
Putzer György vendéglős.

Somossy Mulató

(Nagymező-utca).
Albrecht Ferenc, igazgató.
Péntárnyítás 7-kor. Az előadás kezdete 8-kor.
Fényes siker! Fényes siker!
A bájos

Labounskaya Zongora

Mária k. a. és
Marzagora Armand
táncosok, fantasztikus táncokkal, továbbá a szép déliamerikai énekesnő

La belle Heloisa Titcomb és
Mdle Jane Ferrat
spanyol és francia énekesnő
Ugyint az összes műsorok.

Az előadás után a Somossy-Mulatótól omnibuszok közelednek minden irányban, ugyanint Budára is. Jegyek elővetelben kaphatók Weiss A. donány nagytársada, Károly-körút 29. és a Mulató nappali pénztáránál.

R. Merényi Elza

operanékesnőnek
mára a ROYALTEREMBEN
hirdetett hangversenye
elmarad.

Do Most jelent meg!
Allaga Géza „címbalom iskola” 7-ik alaposan átdolgozott és bővített kiadása; ugyszintén a Magyar és Népszínházban nagy tetszéssel előadott tudjanságok

Koldus és Királyfi

eredeti operett Sziklay Kornéltól.
2 füzetben. Ára 1 füzetnek 3 korona netto.

„A mit az erdő mesél”
Gézy Istvántól.
Zenéjét szerz.: Mocséry Imre.
Ára az összes daloknak 3 korona netto.

SCHUNDA V. JOZSEF

cs. és kir. udv. szállító, hangszergyáros és zeneműkiadó, a pedál-címbalom feltalálójánál
Budapest, IV. ker., Magyar-utca 18. szám.
A m. kir. Opera, Nemzeti Színház, Népszínház, Vigszínház és Magyar Színház szállítója.

hangolását kiváló szakmunkások által végezteti

2 frtért

Sternberg Armin és Testvére
cs. és kir. udv. hangszergyár

zongora-osztálya
Kossuth Lajos-utca 22.

Károly-körút sarok. Zene-palota.

Ugyanott hírneves gyártmányu zongorák és pianók kedvező fizetési feltételek mellett is kaphatók.

CRÈME DE FANCHON
a 3 sziv véd-jegyűvel.
Rögtön anonim és szűpítő arckrém. Legjobb a világon! Ártalmatlan! Zsírtalan!

Kis üveg 1 K. Nagy üveg 3 K.
Főiskola:
„URIST” gyár-szertár.
Budapest, Rákóczy-tér 1.
Védőre 20 Siller
Übület beki-
szése után
frankó.

FOLIES CAPRICE.

Ma 1/210 órakor. Ma 1/210 órakor.
Szenzációs ujdonság!

A bankóhamisítók.

Eredeti énekes népszimnű. Rendező Rott S. Személyek:
Dr. Szakács Zoltán Rott S.
Göröncsér András, módos parasztagda Steinhardt
Ilus, a felesége Stefánia
Kárász Bálint, községi harangozó Ferenczy Zs.
Trézi, a felesége Petrid Gy.
Poncák Simon, korcsmáros Pfeifer M.
Süvegcs Józsa, parasztlégyény Ormai M.
Sári, kőbör cigányléány St. Lengyel
Sanyi, primás Füst B.
Komor Gergely, budapesti detektív Eohten K.
Tollú Márton, községi segédjegyző Juhász J.
Muzikus cigányok, vásárosok. Történik a közelmúltban, egy alföldi helységben, Poncák korcsmájában.
Végül:

Aphrodite.

ADRIA

magy. kir. tengerhajózási részv.-társ.
Vezérigynöksége Hoffmann S. és V.
1900. október havában a következő gőzösek indulnak:

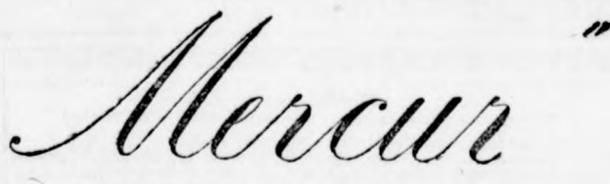
Honnan	Hová	a gőzös neve	1900. okt.
Flume	Liverpool	Andalasian	1-10
"	Antwerpen	Stefánia	1-10
"	Gibraltar, London	Matkovic	1-10
"	Liverpool	Aleppo (C. L.)	5-15
"	Rotterdam	Kálmán király	10-20
"	Hull, Newcastle o/T.	Voltbarnó	10-20
"	Liverpool	Athenian	15-25
"	London	Austria	15-24
"	Bordeaux*	Petőfi	15-25
"	Rouen	Tibor	15-25
"	Rotterdam	Bordeaux	15-25
"	Barcelona Valencia*)	Nagy Lajos	25
"	Alger*) Glasgow*	Zichy	21-31
"	Liverpool	Tyria (C.L.)	21-31
"	Antwerpen	Szent István	24-X, 25-X, 5/XI.

Honnan	Hová	a gőzös neve	1900. okt.
Liverpool	Triest-Flume	Algerian	1-10
Rouen	"	Baross	1-10
Hull, Newcastle o/T.	"	Rossarió	5-16
Liverpool	Flume-Triest	Pavia (C. L.)	5-15
London	Triest-Flume	Mátyás király	10-20
Bordeaux	"	B. Komény	15-25
Liverpool	"	Alsatian	15-25
London	"	Syria	15-25
Glasgow	"	Szent-László	15-25
Rouen	"	Rákóczy	15-25
Liverpool	Flume-Triest	Saragossa C. L.	21-31
Rio de Janeiro, Santos	Triest-Flume	Denk	21-31
Antwerpen	"	Stefánia	21-31

1. Ha a gőzös elindulása előtt 8 nappal elegendő rakomány nem jelentett, az igazgatóság fenntartja magának a jogot a kikötőket nem érinteni.
A *-gal jelölt megjelölt viszonylatoktól a gőzös Triestet is érinti.
Közlekedési szolgálat. Flume-Malta-Szicília-Marsellatonál. FÜMÉLŐL: „Andrássy 11-én, „Tisza” 18-án, „Árpád” 24-én, „Szapár” 31-én, Marselléből indul „Árpád” 7-én, „Szapár” 14-én, „Adria” 11-én, „Andrássy” 28-án.
Tyrreniai vonal, előosztálya gyongyosúti „Buda” minden szerdán délután és pedig jövő hó 3., 10., 17., 24. sz. indul Marselléből-Genuába, minden csütörtökön este 8 órakor Genuából-Nápolyba, minden szombatn d. u. 4 órakor és jövő hó 6., 13., 20., és 27-én közvetlenül Nápolyból Marselléba.

Más hasonló cégekkel való összetévesztés elkerülése végett pontos címet kérünk.

Osztály-sorsjegyek:
A megújítási sorsjegyek és nyeremények beküldése portómentesen történik

Bank- és Váltó-üzlet Részvény-Társaságnál

Budapesten,

csakis IV., Váci-utca 37. sz.
(a bank saját házában.)

Magyarországi legelső bank- és váltó-üzlet

